

БИБЛИОТЕКА ФАНТАСТИКА • ДОМЪТ НА ХАОСА

ЕРКМАН-ШАТРИАН

ПОТОМЪКЪТ НА
ВЪРКОЛАКА

042

ЕРКМАН-ШАТРИАН ПОТОМЪКЪТ НА ВЪРКОЛАКА

Превод: Любомир Найденов

chitanka.info

ЛЮБОМИР НАЙДЕНОВ

ПЛЕНИТЕЛНИ, ЖИВОПИСНИ, СЛАДКОДУМНИ, ОМАЙНИ И НЕСПОКОЙНИ...

Европейският романтизъм отричи истинска литературна лавина и направи революция във фантастичната литература, чието богатство, дори днес, ние едва ли сме успели достатъчно да оценим, както и да проникнем във всичките ѝ пластове и етапи. С появата на тази литература на въображението идеята за човека и онова, което го заобикаля, е обновена. Фантастичното в литературата е една нова и оригинална форма, един нов начин, който приема удивителното тогава, когато въображението, вместо да превърне в мит една логическа мисъл, ни дарява с привиденията от нашите сънища, разкрива ни многобройните лица на неизвестното, на илюзиите, на страха, на които ние сме подвластни. Всички френски писатели от миналия и този век, познати и непознати, са захранвали с него произведенията си... Нека не забравяме все пак, че първият лауреат на известната престижна награда „Гонкур“ от 1903 година е Джон-Антоан Но за романа му „*Вражеска сила*“, който е... фантастика! Днес трудно бихме си представили подобна съдба да застигне такова произведение, въпреки че преди няколко години романът „Свинщини“ на Мари Дарийосек възбуди спорове в литературните среди що за жанр е това...

Кребийон, Сирано дьо Бержерак, Франсоа Вийон, Сиприен Берар, а по-късно и техните последователи Виктор Юго, Александър Дюма, Барби д'Орвили, Шарл Бодлер, Жорж Санд, Шарл Нодие, Петрюс Борел, Теофил Готие, Проспер Мериме, Пол Февал, Мопасан, Балзак... всички те в по-голяма или по-малка степен са били привлечани от фантастичното, нека го наречем условно — от литературата на въображението. Колкото до демонологията и вампиризма — те неминуемо присъстват в техните ранни и за

съжаление не така известни произведения... Което за сетен път ни доказва, че фантастичната литература е литература, която е процъфтявала и устояла във всички епохи, а днес тя отговаря на вкуса на новото време.

Съвременният човек винаги се движи в границите на един свят, вмъкнат между реално и въображаемо. И ако този реален свят не му позволява да премине същите тези граници, да излезе отвъд, то литературата на въображаемото го прави съпричастен на свръхестественото, на фантастичното. Така той успява да вкуси от сладостните забранени плодове, да се наслади на една фикция, която материализира в неговото въображение образи от някакво друго, непознато измерение.

Към 1830 година френските романтици са привлечени от свръхестественото, а за някои то е дори сатанинско, начало. Всички те пишат своите „ужасяващи“, „вамписки“ истории, използвайки похватите на така разпространения тогава жанр. В „Цветя на злото“ Бодлер възпява „Метаморфозите на вампира“; сънят предлага на Жерар дьо Нервал („Орелия“) възможността да се пренесе в един втори живот; няма граници между съня и реалитета, между живота и смъртта — „Вера“ на Вилие дьо Лил-Адам; читателят ще присъства на трансформациите на хора в животни — „Локиш“ на Проспер Мериме и „Водачът на глутницата“ на Александър Дюма... По-късно Ги дьо Мопасан, Жул Верн, Борис Виан ще доразвият темата за ликантропията, но каквото и да е, ако ежедневието ни е лишено от великолепието и магията на отдавна отминалите времена, то творецът на въображаемото възкресява за нас невероятния свят на митове и легенди, обновява го и ни подмладява...

Верни последователи на тази традиция са ЕРКМАН-ШАТРИАН — псевдоним на двама романисти и драматурзи, обединили се в литературен тандем, може би единствен в света по своята оригиналност...

Емил Еркман (1822–1899), роден във Фрайбург, и Александър Шатриан (1826–1890), роден в Грансолда, малко предградие на Фалсбург, се срещат по време на следването си в колежа във Фрайбург. Литературното им сътрудничество започва през 1847 година. Общият план на романите бива замислян съвместно, след което Еркман, който дава идеите, се оттегля в провинцията и пише сам. „*Всичките ни*

романи са плод на лични спомени и разкази, чути от нашите бащи, баби и дядовци, от роднини, приятели и познати! Може би съвсем малко съм идеализирал чутото и видяното, но нищичко не съм си измислял!...” Признание, което едва ли често ще чуем от автор, разказващ за себе си... Тези признания обаче от друга страна ни позволяват да се насладим на многообразието и богатството от спомени и впечатления на Емил Еркман, при това дотолкова, щото на седемдесет години писателят твърдял, че имал на разположение в главата си поне още двеста готови идеи за нови романи...

Когато романът е окончателно завършен от Еркман, Шатриан получава ръкописа в Париж, коригира го, прави необходимите редакции, ако такива се налагат, понякога го довършва, след което се заема с публикуването му и започва ходенето по мъките из редакции и издателства...

Литературният им дебют е през 1848 година във вестник „Рейнски демократ“, където те започват да публикуват поредица от разкази и новели, подписани с името ЕРКМАН-ШАТРИАН. Още на следващата година същите тези разкази и новели ще бъдат събрани в сборниците „Фантастични истории и разкази“ и неговото продължение „Окултизмът Ханс Вейнланд“.

Решаваща роля за налагането на все още малко познатите автори изиграва не кой да е, а самият Александър Дюма, който публикува в своя вестник „Льо Мускетер“ разказите им „Наука и дарование“ и „Трите души“, като охарактеризира младите дарования така: „Те са пленителни, живописни, сладкодумни, омайни, неспокойни и дивни създания...“

Това че Еркман-Шатриан са неспокойни и с будна гражданска съвест доказва тяхната пиеса „Елзас от 1814“, която след второто си представление в Страсбург, е забранена „... по съображения за национална сигурност!“. Твърдите републикански убеждения на авторите им донасят както всенародно одобрение, така и остри, хапливи критики, на моменти дори и обиди, от страна на една консервативна преса, обвинила ги за „писатели-антипатриоти“.

Първият истински значим успех на литературния тандем идва през 1859 година с публикуването на „Прославеният доктор Матеус“, следват „Разкази от планините“ 1861, „Господин Даниел Рок“ 1862, „Изповедта на един кларинетист“ 1865.

Като цяло творчеството на двамата може да се раздели на два цикъла: *Популярни разкази и романи*, където се включват сборниците „*Разкази от брега на Рейн*“ — 1862; „*Приятелят Фриц*“ — 1864; „*Историята на един обикновен човек от народа*“ — 1865; вдъхновение за които черпят от древните френски и германски предания, легенди и митове, както и от действителността в родните им провинции Елзас и Лотарингия.

В другия цикъл, *Национални романи*, биха могли да се включат още десетина романа: „*Лудият Йегоф*“ — 1862; „*Госпожа Тереза*“ — 1863; „*1813 — историята на един новобранец*“ — 1864; „*Ватерло*“ — 1865; в които преобладаващо чувство е патриотичното (отразени са славните дни на Наполеоновата епопея, видени през погледа на хората от народа) и които жънат небивал успех след анексирането на Елзас от Германия през 1831 година.

Никак не е маловажен за изтъкване фактът, че само за няколко месеца през 1865 година известният издател Етцел ще продаде милион и половина екземпляра от техните романи във Франция — тогава страна с население 38 милиона души, почти една трета от което е неграмотно!

Успехът им се затвърждава. Великолепното единство на мисълта им позволява да държат в ръце нишките на сюжета и характерите на своите герои, с еднакво умение да изпипват детайлите на фабулата и да режисират кулисите, като истински художници да извайват гънчиците на мъжките и женските образи, диплите на дрехите, обстановката, да се докосват, при това с еднакво съвършенство, до всякакви теми — от така наречените селски, натуралистични разкази, до реалистичните новели, историческите и политическите романи, до описание на нравите и обичаите на епохата...

Не са малко и фантастичните им произведения, едно от които е „*Потомъкът на Върколака*“, където силата на въображението, задъханото действие и убедеността на авторите по нищо не отстъпват на творбите на Хофман или Едгар По.

Еркман-Шатриан обединяват литературните си дарования и сили, своята мисъл, оригиналност, лирическо вдъхновение и име с една-единствена цел — да пишат, да творят съвместно, да оставят след себе си ярка следа и едно творчество — нещо изключително в литературата.

При все това в личния си живот Еркман и Шатриан живеят разделени: Емил Еркман е ерген и рядко гостува в дома на Шатриан, който има семейство.

Четиридесетгодишното им приятелство бива засенчено от скарване в края на кариерата им — жестока и глупава старческа свада за още по-глупави материални претенции, довели до юридически спорове и съдилища.

„Не бива да оставяме последна дума да има забравата!“

Това са думи на авторите на *„Потомъкът на Върколака“*, повест, която ни пренася години назад във времето и пространството. Авторите навярно търсят приемственост още от рицарския епос, от творчеството на Шекспир и от завещанията на ненадминатите свои предшественици, ала вземат от тях само онова, което им е необходимо. За тях градът не е кипящ от живот свят, замъкът е просто подходящ живописен декор, сред който човек да се уедини от дразнещата го съвременна посредственост и да открие един нов, непознат свят. Драмата, разиграваща се в създадения от тяхното въображение замък Нидек, носи почти универсални послания, битката между доброто и злото (в която силите на мрака неведнъж са възтържествували) е сведена едва ли не до нравоучителния извод за неизбежното морално и духовно възмездие. Атмосферата обгръща не само описанията в повестта: перипетиите на сюжета се разстилат пред слисания читател като разклонения в наистина средновековен замък, свръхестествените явления въздействат, рушат стереотипите на възприемане, възпитавани от нравоучителните романи на XVIII век. Авторите са потърсили съвсем нов ключ за изграждането на композицията, съдбата на героите така изкусно е направлявана (словото им на места ни се струва наистина назидателно, но на други е закачливо и човешки правдиво), че те излизат от властващите канони и заживяват собствен живот. Ала прокобното зло, единството между фантастично и правдоподобно, които ни очакват в *„Потомъкът на Върколака“*, съдържат и по-дълбок смисъл. Самият Шатриан се издава, когато споделя, че психологическата достоверност на персонажите би била непълна, ако вярата в свръхестественото не бъде показана докрай и като нещо естествено за епохата.

Ето как днес Еркман-Шатриан са повече от наши съвременници, които не само неуморно, увлекателно и сладкодумно ни разказват

своята приказка, предвкусвайки още далеч преди други жанра „фентъзи“, но с помощта на волната реч и вълшебната формула на въображението, открили истинското си призвание да бъдат Пазители на Словото, те даряват героите си с чувствеността на съвременния, но и на вечния човек. Със спецификата на изказа си тяхната проза ни носи освен радостта от пътуването в един нереален (и все пак реален!) свят, още и навика да съумеем да проследим интуитивно странните магически пътища, които ни водят към него — свят на далечни свободи и многозначни асоциации.

Така че нека се настаним удобно, нека се оставим да ни увлече поетичният водовъртеж на този омаен, очарователен разказ, нека надзорнем зад завесата на ежедневието и привидностите и се пренесем отвъд...

I

В онзи студен и ясен зимен ден, помня, че беше около Коледа на 18..., както дълбоко си спях една сутрин в странноприемницата Дюсин във Фрайбург, най-неочаквано в стаята ми нахълта старият Гедеон^[1] Шпервер и се развика колкото му глас държи:

— Събуди се, приятелю Фриц! Събуди се и побързай! Ще те водя в замъка Нидек, на две левги отгук! Нали си чувал за замъка Нидек? Най-старото имение и най-красивият замък в областта — истински античен паметник на славата на нашите деди!

Забележете, не бях виждал Шпервер, моя дълбокоуважаван пастрок, цели дванайсет години. Боже, как бързо лети времето и как хората се променят с него!... Беше си оставил да му поникне дълга, гъста брада, валчестото му лице се губеше под дебел лисичи калпак, а ръката му тикаше под носа ми запален фенер.

— Чакайте, човече, полека! — още сънен, не можах да го разпозная в полумрака. — Нека караме поред и по-спокойно... Кажете ми най-напред кой сте?

— Не е за вярване! - продължи да гърми нощният посетител. — Нима не можеш да разпознаеш стария Гедеон Шпервер, прославения браконьер на Шварцвалд? Ах ти, неблагодарнико! Затова ли те отгледах, храних и възпитавах толкова години? Значи не помниш как те учих да залагаш капани в гората, да дебнеш лисици в непроходимите горски дъбрави, да пускаш хрътките по следите на страхливите катерици? Нищо ли не помниш? Че на всичкото отгоре и не можеш да ме познаеш? О, Богове! Така ли е наистина? Ами това ухо, дето е замръзнало от проклетия студ навън? Я го огледай хубаво? То нищо ли не ти говори? Колко пъти детската ти ръчичка го е дърпала?

— И таз добра! Дяволите да ме вземат!... Бога ми, как бих могъл да не позная лявото ти ухо! Ела да те притисна, любими приятелю!

Крепко се прегърнахме и се разцелувахме дружески. После, след като обърса предателските сълзици с opakото на дланта, но така че да

не забележа, Шпервер продължи:

— Та да се върна на думата... Чувал ли си за замъка Нидек?

— Разбира се... Застигала ме е хорската приказка... Ами ти какво правиш там?

— Как какво? Аз съм първи псар^[2] на графа! Дресирам хрътките му, подготвям ги за лов...

— Значи идваш от негово име?

— Не-е-е, изпраща ме младата графиня Одил.

— Хм... Добре, тъй да е. Но защо така ме препираш, какво толкова има?

— Потегляме веднага, синко! Става въпрос за много сериозна работа. Спешно е! Старият граф е тежко болен и дъщеря му ме помоли да не губя нито минута повече. Конете ни чакат!

— Какви ги говориш, Гедеон? Виж какво време е навън — от три дена снегът не е спрял, свил е такъв вълчи студ!...

— Знам, знам... — прекъсна ме моят пастрок. — Представи си, че те каня на лов за глигани... Нима ще ми откажеш? Обуй си дългите ватени гащи, обличай се бързо и скачай в обувката, вземай шпорите, че ще ни трябва и... на път, приятелю! Чакат ни славни дела! А докато се натъкмиш, аз ще кажа да ни приготвят долу нещо за хапване!

И при тези думи той изфуча като хала.

Ала още не беше захлопнал вратата зад себе си, когато пак влетя обратно в стаята.

— За малко да забравя — навън наистина е свил вълчи студ, дърво и камък се пукат. Тъй че си вземи дебелия кожух!

Сетне го чух как изтрополи надолу по стълбището.

Никога не можех да устоя на стария Гедеон. От детството още помня, че той по някакви неведоми пътища успяваше да получи от мен всичко, каквото си поискаше, само с едно кимване на главата или повдигане на раменете. Ето и сега — без да се бавя, аз се облякох и побързах да го последвам.

— Хайде, приятелю! — възкликна зарадвано той щом ме видя. — Знаех си, че няма да ме оставиш да тръгна сам! Справяй се бързо с тоя свински бут и дай да пийнем по едно тежко вино на изпроводяк, че доста път ни чака! Конете са нетърпеливи... Между другото, наредих да качат куфара с дрехите ти!

— Какво, как... — не разбрах аз и замигах смутено. — Куфар с моите дрехи?

— Да, да! За нищо не се безпокой! Ще трябва да останеш няколко дена в Нидек. Затова ще са ти необходими малко дрехи... Всичко ще ти обясня после, имай търпение!

Двамата излязохме на двора.

В този момент пристигнаха двама конници. Изглеждаха смазани от яздене и умора, конете им, запенени, пръхтяха. Шпервер, голям ценител и познавач на расовите животни, възкликна от изненада:

— Прекрасни екземпляри!... Чистокръвна влашка порода! Какъв финес! Каква грация! Какъв вървеж! Истински елени-вихрогони! Хей, Николаус! — обърна се той към коняря. — Побързай, мързеливецо, хвърли им по едно наметало отгоре, че в тоя студ ще настинат, горките!

Увити в бели астраганени шуби, пътниците минаха покрай нас, докато ние се намествахме на седлата. Успях да зърна само засуканите дълги черни мустаци на единия от тях и също така черните му очи, в които като че проблясваха особени пламъчета. Мъжът изглеждаше необичайно възбуден.

Пътниците влязоха в странноприемницата.

Конярят все още държеше поводите на животните. Пожела ни лек път, после пусна юздите.

Препуснахме в галоп.

Шпервер яздеше чистокръвен мекленбургски кон, аз забивах шпори в изпълнен с плам жребец от Ардените. Излишно е да ви казвам, че и двамата летяхме в снега. След десет минути последните къщи на Фрайбург останаха зад нас.

Времето бе започнало да се прояснява и тъмният хоризонт отпред просветляваше. Накъдето и да обърнехме взор, никъде не се виждаха дирите на утъпкан друм, пъртина или каквато и да е пътечка. Всичко беше затрупано под снега. Единствените ни спътници бяха гарваните на Шварцвалд, разперили зловещо черни крила над снежните преспи. Обезпокоени от нашия устремен бяг, те прелитаха от едно място на друго и сякаш грачеха насреща ни грозна, зловеща прокоба.

Едър, широкоплещест здравеняк, с шапка, чиито наушници се развяваха над дебелия шуба от рис, Гедеон препускаше пред мен и

жизнерадостно си тананикаше мелодийки от „*Freyschutz*“^[3]. „Странно веселие сред цялата тая унила пустош!“ — успях да си помисля.

Понякога моят спътник се обръщаше и тогава съзирах отблясъците на олюляващата се в края на носа му кристалночиста водна капчица.

— Е, Фриц? — питаше ме той. — Какво ще кажеш, а? Чудесно зимно утро, нали?

— Да, но е малко суровичко и хапливо! Добре че вече не вали чак толкова...

— Не се оплаквай, градско чедо! Как не можах да те приуча да свикнеш със студа! — сгълча ме той. — Аз пък обожавам суровата зима! Тя освежава кръвта! Ако старият иконом Тоби събере достатъчно кураж да си покаже носа навън в подобно време, а не да се върти покрай камината, никога повече няма да почувства ревматизъм и болезки в ставите!

Усмихнах се под мустак — славният Гедеон си оставаше все същият, нищо не бе в състояние да го промени.

След около час бесен галоп Шпервер намали, изчака ме и пое в тръс редом с мен.

— Фриц — поде той. Гласът му бе станал сериозен. — Каквото и да се случи, ти трябва да знаеш причините за нашето отиване в замъка!

— Тъкмо за това си мислех сега!

— Още повече, че много лекари се изредиха при графа!

— Ах, така ли?

— Да. Първият пристигна от Берлин. Носеше огромна перука и пожела да види само езика на болния. Чудеше се дали не е обложен. Вторият дойде от Швейцария, но се задоволи да огледа само урината. Идваха и лекари от Париж. Наместваха някакви стъкълца на очите си, взираха се във физиономията на болника... Ала всичките се оплетоха като патета в кълчища, пустите му фелдшери! Наричам ги така, защото имената им не зная — нищичко не откриха! Как може да са толкоз невежи!

— Дяволите да те вземат, приятелю! Това ли е отношението ти към лекарската гилдия?

— Не, не изричам тези сквернословия по твой адрес! Напротив, ако някой ден си счупя краката, предпочитам да се доверя на теб, отколкото на когото и да било друг лекар! Знахари, шарлатани! Но за

онова, приятелю, онова, което е вътре в душата човешка — вие все още не сте открили очила или каквато и да е там лупа, с която да надникнете зад нейните двери!

— Ех и ти, приятелю! Какво ли разбираш от тия работи!

При тези мои думи Гедеон ме изглежда накриво.

„Дали и моят храненик не е станал шарлатанин като другите?“ — може би си помисли. Доста време бе минало, откакто не се бяхме виждали.

Но веднага здравенякът се поясни:

— Честна дума, Фриц, ако притежаваше подобни очила, сега щяха да са ти съвсем навременни и необходими, защото болестта на графа е тъкмо такава — душевна. Ужасна болест, повярвай ми! Нещо подобно на бяс, но бяс е твърде меко казано! Не знам дали ме разбираш — бясът се проявява след девет часа, след девет дена или след девет седмици!

— Така се говори, наистина, но при положение, че не съм наблюдавал лично болестта на графа, не мога да го твърдя!

— Но поне знаеш за съществуването на блатната треска^[4], която идва циклично на три, шест или девет години. Човешкото тяло, приятелю, е същинска часовникова система! Когато този часовник е навит по определен начин, треската, коликите или зъбоболът идват точно на минутата!

— Така е, приятелю Гедеон, но не разбирам защо точно на мен го обясняваш... Тези хронични болести с циклични прояви са ме довеждали до отчаяние...

— Толкова по-зле тогава, защото болестта на графа е циклична! Пристъпите се повтарят се всяка година в един и същи ден, в един и същи час. От устата му потича пяна, очите му се забелват като топчета слонова кост, нещастникът се разтреперва от главата до петите, сякаш е обладан от дива ярост, зъбите му скърцат, започват да тракат непоносимо...

— Не може да бъде! Човекът явно много е изстрадал в тоя живот?

— Не-е-е... Или всъщност не знам... Ако дъщеря му искаше да се омъжи, той щеше да е най-щастливият човек на земята. Той е пребогат, приятелю, властен, влиятелен, отрупан е с почести. Има всичко, което ние останалите желаем! За съжаление обаче, дъщеря му

отказва на всички онези, които са ѝ поискали ръката. Изпусна такива изгодни партии... Решила е да посвети живота си в служба на Бога и може би старият граф страда тъкмо защото заради това нейно решение древният род на Нидек е пред изчезване!

— Кога и как се появи болестта му?

— Стана съвсем ненадейно преди десет години.

В този момент моят пастрок млъкна, като че искаше да подреди мислите си. Бръкна във вътрешния джоб на шубата, измъкна оттам лула, която бавно натъпка и запали.

— Една вечер — продължи, като жадно всмукна хладния дим, — една вечер бях останал сам с графа в оръжейната зала на замъка. Беше по Коледа. Цял ден бяхме гонили глигани из тесните усойни клисури в долината на Рейн и се бяхме върнали посред нощ без никакъв дивеч, само с две изкормени кучета. Времето беше досуц като днешното — студено и снеговито. Скръстил ръце на гърба си, графът сновеше нагоре-надолу из залата, главата му беше приведена, сякаш бе дълбоко вгълбен в нещо свое. Отвреме навреме се спираше да хвърли поглед към високите прозорци, зад които снегът необезпокояван се трупаше, аз сушах дрехите си край камината и проклинах цялата пасмина диви прасета из Шварцвалд. Бяха изминали сигурно два часа, откакто всички в замъка спяха. Не се чуваше никакъв друг шум, освен рязкото чаткане на подкованите ботуши на графа по настлания с плочи под. Отлично помня този миг, Фриц, сякаш бе вчера — някакъв гарван, отнесен от силното течение на вятъра, се блъсна в прозореца на пристройката и изграчи така зловецко, че струпалият се сняг се изсипа. Допреди миг бели, прозорците мигом станаха съвсем тъмни от онази страна на залата...

— Тези подробности имат ли връзка с болестта на графа?

— Потрай малко, приятелю, остави ме да свърша... Ще разбереш! При този див крясък графът веднага спря да крачи и застина на място. Погледнах го — лицето му бе станало пепеляво, восьчнобледо; целият беше напрегнат, главата му се приведе още по-напред, като на ловец, дебнещ приближаването на звяр. Аз продължавах да се суша, но не спирах да се питам: „Дали все пак той няма вече да иде и да си легне?“ Защото, да си призная, лично аз умирах за сън. Пак ти казвам, всичко си спомням много точно, Фриц, сякаш ей сега става. Да... Едва бе отшумял зловецият крясък на

гарвана, когато часовникът в залата отмери единайсет. В същия миг графът се извъртя на пети, заслуша се в нещо, устните му промърдаха, обезцветиха се, после го видях как залитна, сякаш бе мъртвопиян. Простря ръце към мен, челюстите му се стиснаха, зъбите изскърцаха, очите му се забелиха и преобърнаха. С вик се втурнах към него: „Господине, какво ви е?“ А той не ми отговори, почна да се тресе, да се смее неистово като обезумял, залитна наново, препъна се и се строполи по очи на плочника. Веднага извиках помощ, приятелю. Слугите дотичаха. Зебалт улови графа за нозете, аз го хванах през раменете и го отнесохме до леглото му, което е съвсем до прозореца. Тъкмо разрязвах стегнатото копринено жабо с ловджийския нож, защото веднага си помислих, че старият граф е станал жертва на апоплексия^[5], когато известена за случилото се, графинята дотича от своите покои и се хвърли върху тялото на съпруга си, надавайки такива сърцераздирателни викове, че и сега още страх прерязва сърцето ми като си спомня.

Гедеон измъкна лулата от зъбите си, изчука я внимателно в предния извит край на седлото, след което с меланхоличен вид продължи:

— От този ден, Фриц, дяволът се настани зад стените на замъка Нидек и, както изглежда, не желае да си отиде. Всяка година по едно и също време, в един и същи ден, в един и същи час кризите обземат стария граф. Той целият се разтреперва, сякаш нещо отвътре го обладава. Понякога чудновато се изправя от мястото си, размахва ръце, втрещва се в нещо, като че иска да го улови, устните му се движат, сякаш жадуват да изрекат някакви отдавна забравени слова или отделна дума — и замръзват неподвижно... После го обзема див бяс, той започва да хапе като малоумен ръцете си, скубе косите си, гледа като отнесен и сетне пак захваща... Така, докато не стихне... Каква е тази напаст божия, не знам! Болестта продължава от осем до петнайсет дена, в които от гърлото му се изтръгва такъв вой, че косите ти се изправят. След което бавно, постепенно се връща на себе си, но е толкова пребледнял, толкова изнемощял, изсърнал, повехнал, че с мъка едвам провлачва крака от стол до стол и ако някой вдигне и най-малкия шум, ако някъде нещичко шавне, той се обръща сепнато, ужасен дори от собствената си сянка. Младата графиня, най-благородното и миловидно създание, което съм срещал някога, е неотлъчно до него.

Нито за миг не го напуска. Ала той като че ли не желае повече да я вижда. „Върви си, махни се оттук! — крещи й неистово, досущ като обсебен от пъклена сила и маха с ръце, сякаш отпреде му се е изпречил Дивият ловец^[6]. — Остави ме на мира, иди си, не виждаш ли какво изстрадах!“ Ужасно е да слушаш такива скверни слова, Фриц! Аз, дете съм първи негов слуга и го придружавам при всеки лов, дете надувам рога при всяко убито от него животно, дете бих дал главата си за него — в такива моменти направо ми идва да го удуша със собствените си ръце, дотолкова ме отвращава това отношение към собствената му дъщеря! Ех и ти друже, едва ли можеш да разбереш напълно какво ме терзае...

Погледнах моя осиновител. Мрачна, недоволна и сурова гримаса бе заменила благовидното изражение. Той пришпори коня и известно време ние препускахме в галоп.

Чутото ме накара сериозно да се замисля. Лечението на подобно заболяване ми изглеждаше твърде съмнително, да не кажа почти невъзможно. Съвсем явно бе, че болестта на графа е душевна и за да се излекува, трябваше по-напред да разбере истинската първопричина, която я бе породила. А тази причина несъмнено се криеше далеч в зората на човешкото съществуване.

Всичкото това ме потресе дълбоко. Вместо да ми вдъхне кураж и искрица надежда, разказът на стария ловец ме хвърли в отчаяние: изгледите ми да постигна успех бяха съвсем минимални!

Беше около три следобед, когато на хоризонта изплуваха контурите на стария замък Нидек. Въпреки огромното разстояние, което все още ни делеше, кулите му не се мержелееха смътно в далечината, а се открояваха съвсем ясно, щръкнали като астраганени калпаци по ъглите на масивния градеж, облегал снага на гранитните склонове на Вогезите^[7].

Шпервер намали, премина в тръс, колкото да се изравни с мен, и ми рече:

— Фриц, трябва на всяка цена да пристигнем преди смрачаване!... Затова е по-добре да побързае!

Но колкото и да пришпорваше, конят му оставаше неподвижен, запъвайки се с предните си крака в снега, риейки ужасено с копита. Гривата му беше настръхнала, главата му се мятеше обезумяло, а от

разширените му ноздри бликаха тънки, синкави струйки и само твърдата ръка на ездача пречеше на животното да се разбеснее съвсем.

— Какво става, по дяволите! — развика се обезпокоен Гедеон. — Нищо не разбирам... Фриц, съзираш ли нещо наоколо, което да го е подплашило? Ама това... Не е ли...

Без да довърши започнатото, той онемял посочи с пръст напред. Погледнах натам. От другата страна на склона, на петдесетина метра от нас, някакво същество беше приклекло в снега.

— Черната Чума! — разтреперано изшептя Шпервер и неясна тревога изпълни душата ми.

Напрегнах очи и с изумление различих най-накрая някаква старица, клекнала и прегърнала с ръце коленете си, навлечена в дрипи, измършавяла, а лактите ѝ, почервенели, прозираха през ръкавите. Няколко кичура сплъстена коса се бяха провесили над врата ѝ, също зачервен, оголен, като на лешояд. Старицата приличаше по-скоро на топка стари парцали, отколкото на човек, раздърпаните дрехи и посивялата коса ѝ придаваха злокобен вид.

Странно — в скута ѝ лежеше бохча парцали, а обезумелите ѝ очи оглеждаха заснежената равнина.

Шпервер извъртя походите наляво и продължи, заобикаляйки старицата отдалеч. Едвам успях да го догоня.

— Какво правиш? — завиках след него. — Това някаква шега ли е?

— Шега ли? — отвърна ми той като се извърна, но без да ме гледа. — В никакъв случай! Опазил ме Бог от такива шеги! Не съм суеверен, приятелю, но тази среща ме плаши!

Той отново се огледа, но щом забеляза, че старицата не бе мръднала и че погледът ѝ продължава да е все така втренчен в същата посока, Гедеон като че ли малко се поуспокои.

— Фриц — заяви ми после с тържествен тон. — Ти си начетен човек, учил си толкова много неща, дето умът ми не може да побере. Увери ме, синко, вразуми ме, че е несправедливо човек да се присмива над онова, дето не разбира. Трябва да ти кажа, че аз не без основание наричам тази старица Черната Чума. В цял Шварцвалд я знаят с това име, но точно тук, в Нидек, то ѝ подхожда най-много.

След което отново заби шпори и продължи без нищичко да добави.

— Добре, Шпервер, да кажем, че съм съгласен с теб! — за сетен път го догоних. — Но искам спокойно и подред да ми обясниш, защото аз буквално нищо не разбирам...

— Да, това е наш недостатък, на простосмъртните. Виждаш ли я, Фриц, онази вещица там, този сатана в човешки образ — тя е виновницата за всичко, тя носи кълновете на злото, което погубва графа!

— Не може да бъде! Тази старица? Как да ти повярвам? Как би могла тя да упражнява такова влияние над него?

— Млад си ти, Фриц... Млад и още зелен! Мен питаш — ами откъде да знам? Какво разбирам аз, обикновеният ловец, от старинните тайни, които дремят дълбоко у нас? Нали ти си церител на душата човешка! Онова, което със сигурност мога да ти кажа, е, че още при първите пристъпи на графа, още в първите дни на кризата му, ако се покачиш на някоя от наблюдателниците в замъка и се огледаш наоколо, ти със сигурност ще откриеш Черната Чума — онова мъничко петънце, открояващо се на белоснежния фон между гората Тифенбах и замъка Нидек. Тя винаги е там, приклепнала самотна в снега. И с всеки изминат ден се приближава по малко до замъка, а пристъпите на клетника стават все по-ужасни. Все едно той я усеща как идва към него и това го влудява! Повярвай ми, Фриц, тя му влияе по някакъв неведом начин, обсебила го е, вещицата, сякаш е плът от неговата плът и кръв от кръвта му! Тя е неговата мъчителка! Понякога, в първите дни при първите кризи, той споделяше с мен: „Гедеон, чувствам я как идва! Тя се е запътила насам, сигурен съм в това!“ А аз държа ръката му, опитвам се да облекча, доколкото мога, кризата, но с изцъклени очи и заеквайки, той продължава да повтаря едно и също: „Боже господи, тя е тук! Тя идва!“ Тогавя се качвам във Вълчата кула и оттам започвам да оглеждам... Бавно, внимателно се вирам в унилата заснежена пустош. Ти знаеш, Фриц, че имам остър слух и зрение. Нищо не може да ми убегне! Но повярвай ми, едва след дълго напъгане в стелещата се между небето и земята мъгла сред далечните простори забелязвам мъничко черно петънце. На другия ден петънцето е станало по-голямо, а граф Нидек е разтърсен от още по-жестоки кризи, зениците му са още по-разширени, започват да блестят неестествено. На следващия ден петънцето вече е нараснало съвсем и ясно може да се различи вещицата, а пристъпите са непосилни, чувствам как разкъсват графа

отвътре; виковете, изтръгващи се от гърлото му, са истерични, непоносими. На по-следващия ден вещицата е в подножието на планината, приклепнала е току пред стените на замъка... Тогава челюстите на графа непонятно как са стиснати като менгеме, а от устата му тече пяна, очите му са преобърнати, забелени... Ах, проклетницата! А да кажеш, че поне сто пъти не съм я вземал на мушка от кулата с ловната пушка и не съм могъл да я просна в снега с пръснат череп? Направо не ти се вярва, нали? Ала горкият граф винаги ме е възпирал с вик: „Не, Шпервер, недей! Не искам кръв!“ Бедничкият, не мога да проумея как може да щади онази, която го погубва? Защото тя наистина го погубва, Фриц. Та той е станал само кожа и кости!

Приятелят ми бе твърде зле настроен към старицата, за да се опитвам да го убеждавам в противното. Всъщност, кой би се наел да чертае границите на възможното? Нима с всеки изминат ден не се разширяват просторите на обозримото и необозримото? Недостъпни за нас са мъдростта и загадките на първичния свят. Истина ли е всичко заобикалящо ни или игра на въображението? Окултни влияния, тайнствени връзки, невидими сродства — целият този омаен, непознат все още нам свят, който едни възхваляват с всичкия плам на своята вяра, а други оспорват с иронична насмешливост, — може ли някой със сигурност да предрече, че утре той няма като вулкан да изригне сред нас? Да, лесно е да се градят хипотези върху човешкото незнание!

Ето защо се помъчих да смекча гнева на Шпервер и най-вече да го предпазя от стрелба по Черната Чума. Предупредих го, че каквото и да последва, то във всички случаи няма да е за добро и само ще му навлече неприятности.

— Не ме интересува! — отвърна ми той. — В най-лошия случай ще ме обесят!

— А това е прекалено много и твърде позорно за един почтен човек!

— Хайде де! Смърт като смърт — тя е една за всички! Увисваш на бесилото, чупиш си вратните прешлени и се задушаваш, това е! Даже предпочитам да е точно такава смърт, отколкото мозъчен удар като при апоплексия. Да, по-добре бесило, отколкото да не мога да спя, да не мога да пуша лулата си, да не мога да поглъщам и смилам

погълнатото или да съм алергичен към нещо, както е при другите болести!

— Мили ми Гедеон, разсъжденията ти са твърде неприемливи за беловлас старец, толкова много видял и патил!

— Беловлас старец ли? Да имаш да вземаш, синко! Май много ти се иска! Така или иначе, това е моят начин на мислене, така разбирам аз нещата. Ловната ми карабина в замъка е винаги заредена и за онази стръвница — вещицата, винаги имам приготвен куршум! Отвреме навреме слизам да сменя стръвта, заложена в снега, и ако ми се удаде сгоден случай да я примамя, пущината...

Той довърши мисълта си с красноречив жест.

— И ще сгресиш, Шпервер, ще сгресиш. Аз също споделям мнението на граф Нидек: „Никаква кръв!“ Един велик поет бе казал: *„Дори и всичките вълни на океана, безсилни са да изличат и капчица човешка кръв...“* Помисли над това, приятелю, и по-добре изпразни ловната си пушка срещу глигани веднага щом ти се удаде сгоден случай...

Думите ми като че ли подействаха на стария браконьер. Той сведе глава и свъси вежди, а лицето му доби замислено изражение.

Заизкачвахме гористите хълмове, които делиха селцето Тифенбах от замъка Нидек.

Нощта постепенно спускаше своите черни плащове. Както винаги става след ясен и мразовит зимен ден, отново заваля сняг. Едри къдели се сипеха и топяха върху гривата на конете, които процвилваха и ускоряваха ход възбудени, усетили несъмнено приближаването на топло убежище.

Отвреме навреме Шпервер се извърщаше и оглеждаше зад нас с видимо безпокойство. Трябва да си призная, че след страшните и невероятни описания, с които моят приятел ми охарактеризира странната болест на своя господар, аз също бях завладян от някакво непонятно притеснение, което свиваше стомаха ми.

Всъщност човешкият разум винаги влиза в хармония със заобикалящата го природа и за мен лично няма нищо по-тъжно на тоя свят от гора, покрита със скреж. Дори слабите повеи на вятъра не успяваха да залюлеят клоните. Като че накипрени в бели дантели, дърветата бяха унили, побелели и еднообразни. Печал и меланхолия обсебиха душата ми.

Колкото повече напредвахме, толкова по-нарядко се мяркаха чернеещите стволоче на дъбовете. Тук и там, сякаш мраморни колони, самотно надигаха ръст бели брезички. Елите тъжно поклащаха бухналите си, зеленеещи под снега корони, ръсеха снежен пращец и все едно ни предупреждаваха да се върнем обратно, когато най-неочаквано иззад поредния горски гъсталак пред нас се извиси черната снага на стария замък, чиито прозорци като светещи очички просвяткваха отвисоко.

Шпервер се спря срещу един портал, изсечен в скалата между две кули и запречен с желязна решетка — единственият отвор в дебелия зид.

— Пристигнахме! — извика с облекчение той, като провеси глава над врата на коня. Пресегна се, дръпна една дръжка във формата на еленов рог и чухме как далече отвътре в замъка се разнесе ясен звън.

Изчакахме няколко минути, после някакъв фенер просветна в дълбините на потъналия в мрак сводест тунел. Сред мъждивата светлинка изплува сгърбено човече с жълтеникава брада. Въпреки дребничкия си ръст личеше, че тялото му имаше съразмерни пропорции, макар да бе полускрито под дебела котешка шуба.

Първата споходила ме мисъл бе, че е някой гном, изскочил направо от сагите за нибелунгите^[8].

Джуджето пристъпваше бавно към нас, мазното му лице се залепи в решетките, очите му се разтвориха широко, опитаха се да понижат тъмнината и да ни видят.

— Ти ли си, Шпервер? — изхриптя дрезгав глас в мрачината.

— Няма ли да ни отвориш най-сетне, Кнапвурст? — на свой ред се отзова гръмовито моят спътник. — Май досега си клечал край камината и понятие дори си нямаш за свилия отвън вълчи студ! Докога ще ни караш да чакаме?

— А-а-а! Сега вече те познах! — избъбри дребосъчето. — Да, да, потрай малко... И престани така да бучиш и да хвърляш огън и жупел като прегладняла ламя, че току виж всички ни си подплашил...

Вратата проскърца жалостиво, разтвори се и джуджето надигна фенера към мен. На лицето му веднага цъфна присмехулна усмивчица, после дочух едно: „*Wilkom, her docter*^[9]!“, което ми прозвуча като: „Ето го още един, който ще я свърши като другите и ще си иде

безславно...“. В крайна сметка човечето спокойно спусна решетката зад нас, след което мина отпред да поеме поводите на конете.

---

[1] Гедеон (Иероваал) (библ.) — син на Йоас, един от съдиите Израилеви. Той спасил Израил от мадиамците, които заедно с амаликитците опустошавали страната. Гедеон е и патрон на Ордена на Златното руно. (бел. прев.) ↑

[2] Псар — човек, който се грижи за ловните кучета на феодала. (бел. прев.) ↑

[3] „Freyschutz (mhd) / Freischütz (nhd)“ (нем.) — „Вълшебният стрелец“ — опера от Карл Мария фон Вебер от 1821 година, написана по едноименния разказ на Йохан Аугуст Апел от сборника „Истории с духове“ от 1811 година — истории за духове и стрелци, които никога не пропускали своята цел. (бел. прев.) ↑

[4] Блатна треска — малария. (бел. прев.) ↑

[5] Апоплексия (мед.) — остро разстройство на мозъчното кръвообращение, предизвикано от кръвоизлив в мозъка, размекване на мозъчната тъкан или от временни спазми на кръвоносните съдове; този кръвоизлив е свързан с парализа на тялото или на отделни негови части. (бел. прев.) ↑

[6] Дивият ловец — средновековно поверие за привидение, което пресрещало ловците в горите. (бел. прев.) ↑

[7] Вогези — планински масив в североизточната част на Франция по границата с Германия, представляващ всъщност западния склон на Шварцвалд. (бел. прев.) ↑

[8] „Песента на Нибелунгите“ — немски героичен епос от неизвестен автор от 13 век, състоящ се от 39 авантюри-приказки. (бел. прев.) ↑

[9] „Wilkom, her docter!“ (нем.) — „Добре дошли, господин докторе!“ (бел. прев.) ↑

II

Последвах Шпервер, който с бързи крачки заизкачва стълбището и можах да се убедя, че замъкът Нидек напълно заслужаваше своята репутация. Беше истинска непристъпна, изсечена в скалите крепост, онова, което навремето бяха наричали твърдина, способна да издържи не една обсада. Високи, дълбоки и мрачни сводестите тунели на коридорите отдалеч поемаха шума от нашите стъпки и като ехо го разнасяха из усойните ъгли, а мразовитият въздух, проникващ през бойниците, превиваше пламъчетата на запалените борини, затъкнати в халките по стените на равно разстояние една от друга.

Шпервер познаваше като петте си пръста и най-тъмните кътчета на огромната каменна твърд. Свиваше уверено ту наляво, ту надясно.

Останал без дъх, аз едва успях да го догоня. Най-сетне на една широка стълбищна площадка той спря.

— Фриц — обърна се към мен. — Ще те оставя за малко насаме с прислугата на замъка и ще отида да предупредя за твоето пристигане младата графиня Одил.

— Добре — съгласих се, — прави каквото сметнеш за необходимо!

— Тогава, ето какво! По-напред ще ти представя Тоби Офенлох, нашия достопочтен началник на прислугата, стар войн от гвардията на Нидек, премного видял и патил. Под предводителството на графа той е печелил не една славна битка по бойните полета на Франция!

— Много добре, браво!

— Ще те запозная също и с благопристойната му съпруга — Мари Лагут, францужойка, която упорито твърди, че е от знатно потекло и наследница на славен стар род.

— А не е ли така?

— Не..., мен ако питаш. Но между нас да си остане, тя си е обикновена ханджийка, продавала вино, бира и разни неща за хапване на войниците. Ала след един неравен бой тя беше жената, която без ничия помощ докара с двуколка в Нидек героя Тоби Офенлох, който

едва ли можеше сам да го стори, тъй като беше оставил в жестокото сражение единия си крак. И какъвто си е щедър по душа, простоват и чистосърдечен, след този случай той се ожени за нея от признателност и благодарност... Нали разбираш какво искам да кажа?...

— Да, разбрах! Отваряй сега, друже, да се вмъкваме вътре, че измръзнах тука отвън!

И понечих да вляза, но Шпервер, упорит и своенравен като всеки германец, държеше до най-малката подробност предварително да ме запознае с нрава и биографиите на хората, с които щях да общувам в близките дни. Така че продължи да ми обяснява кое какво е, като ме държеше за дебелиите ръкави на кожата.

— Още повече, че вътре ще срещнеш и Зебалт Крафт — водача на ловджийската свита на графа. Иначе е тъжен по душа, но трябва ли да се надуе ловния рог — няма равен на себе си! После ще ти представят и Карл Трумпф, иконома! Дано само не са си легнали вече...

При тези думи Шпервер побутна вратата и аз останах изумен на прага при вида на разкрилата се пред мен гледка в бившата стражева зала на замъка Нидек.

Най-напред в дъното на залата забелязах очертанятията на три големи прозореца, надвиснали право над бездната. Вдясно имаше някакво подобие на бюфет от стар дъб, целият прашасал и потъмнял от времето, върху който безразборно бяха струпани чаши, бутилки, паници и дори едно буренце, най-вероятно с вино. Вляво се надигаше камина в готически стил с широка зидана завеса, декорирана от двете страни със скулптури, представлящи различни средновековни сцени от лов на глигани. Буен огън пращеше в камината и хвърляше зловещи отблясъци. Най-сетне наред залата царствено бе разположена огромна дълга маса с гигантски фенер върху нея, на чиято светлина мътно проблясваха дузина шишета с оловни запушалки.

Такава бе вътрешната наредба, която обхванах от пръв поглед. Особено ме озадачиха обаче хората.

Разпознах веднага иконома по дървения крак — ниско и тлъсто човече с провиснал корем. Носът му беше сплеснат и аленочервен като презряла малина. Човечето носеше огромна избеляла перука, от която над тила му висяха сплъстени мазни кичури; беше навлечено в дебела, плътна шуба с железни копчета, широки колкото пара от шест ливри^[1];

протритите кадифени кюлоти^[2] прикриваха дълги копринени чорапи; обувката му бяха груби, с извезани сребърни ширити край дупчиците за връзките, провиснали от едната и от другата страна. Обърнат в профил към мен, дребосъкът тъкмо завърташе канелката на бурето с такова доволство и такова неописуема радост, че очичките, почти незабележими сред червендалестото му лице, проблясваха като стъкла на очила.

Жена му, достопочтената и почти на същата достопочтена възраст Мари Лагут, облечена в дълга сукнена и пъстра роба на цветчета, имаше издължено, прежълтяло и повяхнало като древен пергамент от Кордоба лице. Запретнала ръкави, храбрата дама обаче плющеше здраво картите с още двамина от прислугата. И тримата със сериозен вид се бяха настанили във фотьойли с високи облегалки. Тънки клечици бяха забодени в обонятелния орган на възрастната женица и на нейния противник, докато третият, който раздаваше картите, дяволито смигаше и изглежда преливаше от удоволствие, виждайки ги така сгърбили се под причудливите, щръкнали от носовете им дървени вилички.

— Колко карти? — запита ги той.

— Две — отвърна му старицата.

— Ами на теб, Кристиан?

— Хм, и на мен две...

— Ха, ха, ха... — последният избухна гърлено, веднага щом ги обърна. — Сега Ви хванах, мамче... Паднахте ми в ръцете! Дайте на попа! Ха сега и на асото! Така... Пак! Я да си набодете по още една клечка в носа! Трупайте, ха така! Голям картоиграч сте, няма що! Само дето знаете да се хвалите! Хич ви няма вас, французите, в тия уж френски игри... Като научите картите, ще ми се обадите да ви преслушам отново... Ха, ха, ха!

Картоиграчът изглеждаше очарован.

— Господин Кристиан, нямате никакво уважение към нежния пол!

— Щом сте седнали на масата да играете заедно с майстори, не чакайте уважение от никого!

— Ами като сте майстор, не виждате ли, че няма къде повече да забивам тия проклети тресчици?

— Хайде, хайде, стига сте ми плецили врели-некипели... В нос като вашия винаги има място за още една клечица!

И той отново избухна в смях.

В този момент се намеси Шпервер:

— Ето ме, другари!

— Хей, Гедеон? Върна ли се най-сетне, скитнико вечен?

С рязко тръсване на главата Мари Лагут пръсна многобройните клечици от носа си. Трътлестият иконом на един дъх изпразни чашата. Всички се обърнаха към нас и ни загледаха.

— Да, върнах се вече... Как е Негова Светлост? По-добре ли е?

— Ох! — изпъшка икономът и долната му устна провисна. — Ох, ох!

— Значи никаква промяна?

— Кажете-речи... — включи се и Мари Лагут, която не ме изпускаше от очи, сякаш искаше да ме изпие.

Шпервер забеляза втренчения ѝ поглед.

— Ах, да-а-а... Приятели, нека ви представя моя храненик — това е прославеният доктор Фриц от Шварцвалд! — изрече той тържествено и с неприкрита гордост. — От този момент нататък очаквайте промяна, господин иконом. Сами ще се уверите, че щом Фриц е пристигнал, проклетата мигрена на господин графа ще си отиде! Ако ме бяхте послушали по-рано... Е, всъщност, по-добре късно, отколкото никога!

Мари Лагут продължаваше да ме наблюдава и преценява. В крайна сметка огледът изглежда я задоволи, защото малко след това тя се обърна към икономата:

— Хайде, господин Офенлох, да не караме нашия гостенин да стои прав! Размърдайте се, донесете стол на доктора! Не стойте така, какво сте го зяпнали? Ах, Господи... тези германци!

Старата жена подскочи като пружина, спусна се към мен да поеме дебелината върхна дреха.

— Позволете, господине...

— Много сте любезна, госпожо! Благодаря!

— Дайте, дайте да ви помогна!... Какво време!... Дърво и камък се пукат от студ! Даже и вълците са се изпокрили в бърлогите си!... Господи, каква страна!

— Значи Негова Светлост е все така болен? — пак поде Шпервер и отупа в коляното си посипания със снежинки кожен калпак. — Тогава пристигаме тъкмо навреме! Хей, Каспар? Каспар?

Някакво човече, чието лице цялото бе осеяно с лунички, а едното му рамо по-високо от другото, се измъкна от тъмните ъгли иззад камината.

— Ето ме, тук съм!

— Така те искам! Слушай сега — ще приготвиш за господин доктора стаята, която е в дъното на дългия коридор... Вълчата стая, студената... нали я знаеш? Отопли я достатъчно, подреди я!

— Да, господин Шпервер, веднага!

— Почакай за миг! На отиване ще минеш да вземеш куфара на доктора, Кнапвурст ще ти го даде. Колкото до вечерята...

— Бъдете спокойни, ще се погрижа!

— Много добре! Разчитам на теб!

Дребосъчето излезе и Гедеон, след като съблече дебелия шуба, също ни напусна — запъти се към покоите на младата графиня да я извести за моето пристигане.

Останах насаме с другите. Бях наистина смутен от старанието и готовността на Мари Лагут да ми услужи. Старицата всячески се опитваше да бъде полезна.

— Дръпнете се оттам, Зебалт, направете място — започна да хока тя прославения кучкар. — Надявам се, че вече доста сте си напекли кокалите — от сутринта седите край огъня. Елате, господин докторе, настанете се на топличко, по-близо до камината. Сигурно краката ви са премръзнали... Изпънете ги, не се притеснявайте!... Точно така, виждате ли, че е по-добре!

После ми предложи табакерата си.

— Употребявате ли?

— Не, уважаема госпожо, благодаря!

— И грешите, грешите господине! — поучително занарежда тя, като в същото време с пръсти започна да тъпче в носа си тънички щипчици тютюн. — Грешите, господин докторе, защото точно в това е очарованието, сладостта и опиянението на нашето съществуване!

След това затвори очи, смръкна унесено, пусна табакерата в дълбокия джоб на дългата си роба, замисли се за нещо и след няколко мига пак продължи:

— Пристигате наистина точно навреме, докторе. Вчера господин графът бе сполетян от поредната криза, много по-жестока и страшна от първата, преди няколко дена! Бих казала яростна криза, нали така, господин Офенлох?

— Яростна е точната дума! — със сериозен тон отвърна икономът и като че ли потрепера. — Да, яростна е точната дума!

— Ами това е напълно разбираемо! — продължи сякаш на себе си Мари Лагут. — Та той съвсем е престанал да се храни... Защото, господин докторе, графът наистина въобще не се храни! Ако знаете как линее в постоянно страдание! Представете си, от два дена не съм го виждала да изсърба дори и лъжичка бульон!...

— Даже и една чаша вино не е изпил! — добави след нея възмутен икономът и кръстоса възпълничките си ръце на корема.

Трябваше да поклатя глава, за да изразя учудването си. Сторих го.

Тоби Офенлох ме изгледа, после веднага приседна до мен и започна да ме увещава.

— Господин докторе, повярвайте ми, вие трябва по някакъв начин да го склоните да изпива по чаша вино на ден!

— И да хапва по една пилешка кълка на всяко ядене! — намеси се Мари Лагут. — Горкият граф, дотолкова е отслабнал, че всички ни плаши!

— Имаме разкошно шейсетгодишно маркобрюнер! — продължи икономът. — Французите не са го изпили всичкото, както твърди госпожа Офенлох. Можете да му препоръчате да си пийва от време навреме и по чашка касис! Няма нищо по-добро от това! От покойния си дядо, мир на праха му, знам — чашката хубаво червено вино оправя болния човек и го вдига на крака!

Тоби Офенлох млъкна, сякаш искаше да събере мислите си.

— На времето — продължи след това прославеният кучкар, — на времето господин графът ходеше по два пъти седмично на лов и се чувстваше великолепно. Ала откакто престана, съвсем залия и започна да боледува!

— Толкова е просто и обяснимо! — намеси се пак Мари Лагут. — Чистият въздух сред природата отваря апетита. Затова господин докторът трябва да препоръча на графа не два, а три пъти седмично да ходи на лов, за да навакса загубеното време!

— Два ще са достатъчни! — държеше на своето кучкарят. Видът му беше сериозен. — Кучетата също трябва да си почиват... И те са Божии творения като хората!

После за няколко мига се възцари тишина. Слушах как вятърът шиба прозорците и със злокобно свистене се промъква през отворите на бойниците по кулите.

Зебалт бе кръстосал крак върху крак и подпрял брадичка на дланта си, наблюдаваше огъня с неопикуема тъга. Мари Лагут за пореден път бе смръкнала от своя опиум и отново подреждаше тютюна в табакерата, а аз размишлявах над странната и завладяваща ни склонност да се преследваме взаимно със съвети, като всеки бе убеден и държеше на своята правота.

В този момент икономът се изправи.

— Нали господин докторът няма да откаже чаша вино? — запита ме той и се подпря на облегалката на фотьойла.

— Благодаря ви, но никога не пия преди да съм отишъл да прегледам болния!

— Какво? Дори и чашчица вино? Съвсем мъничко?

Икономът облещи очи и изгледа жена си явно озадачен.

— Господин докторът има право! — отвърна му тя. — Аз съм като него, не си ли забелязал толкова години? Обичам да пия вино, докато се храня. Едва след това предпочитам да ударя чашка коняк. В моята страна дамите пият коняк, по-изтънчено е, отколкото да се наливаш с вишнев ликьор!

Мари Лагут едва бе довършила тези обяснения, когато вратата се откряна и Шпервер ми направи знак да го последвам.

Простих се с достопочтената компания и излязох. Дочух от коридора жената на иконома да казва на своя съпруг:

— Прекрасен младеж! От него би станал чудесен войник!

Поехме към покоите на графа. Шпервер ми изглеждаше потиснат. Не казваше нищо. Аз също мълчах умислен.

Само няколко крачки под мрачните сводове на замъка Нидек бяха достатъчни, за да заличат напълно от съзнанието ми гротескните лица на иконома Тоби и Мари Лагут — безобидни същества, носещи на плещите си повече от половин век скромно съществуване.

Много скоро след плетеница от усойни коридори и коридорчета, Шпервер разтвори пред мен вратите на огромна, разкошна стая.

Стените бяха облицовани във виолетово кадифе, извезано със златни нишки. Поставена в единия край на камината, бронзова лампа с помътнял и изгубил блясъка си кристален глобус, хвърляше дрезгава светлина. Дебели животински кожи приглушаваха шума от стъпките ни — човек би си помислил, че се намира в света обител, изпълнена с покой, предназначена за дълбока самовглъбена медитация.

Влизайки вътре, Шпервер предпазливо отмести спуснатите тежки драперии, скриващи сводест прозорец. Видях го как внимателно и неспокойно вторачи поглед в черната бездна отвън и ми се стори, че разбрах намерението му: опитваше се да проникне в мрака и да провери дали магьосницата не е някъде сред равнината, все така приклепнала в снега. Ала явно нищо не забеляза — нощта беше дълбока и непрогледна.

Направих няколко крачки след него. В крехката, рехава светлинка забелязах изпито, восъчнобледо създание, настанило се недалеч от болника във фотьойл с готическа форма. Това беше младата графиня Одил дьо Нидек. Дългата рокля от черна коприна, втрепеното ѝ, замислено и въпреки това решително изражение, идеалните пропорции на прекрасното ѝ лице много напомняха онези мистични създания на средновековните художници, които модерното изкуство, колкото и да се мъчеше днес, все не успяваше да пресъздаде, но и все не успяваше да забрави.

Какво се преобърна в душата ми при вида на това пребледняло създание? Не знам. Стоях като парализиран пред статуя на изкусен дъвен ваятел и нещо дълбоко религиозно започна да ме обзема. Някаква вътрешна музика нахлу в ушите ми, напомни ми старите балади от най-ранно детство, онези носталгични песни, с които дойките се опитват да приспят нашите първи тъги.

Когато приближих достатъчно, Одил се изправи.

— Добре дошли, господин докторе! Чувствайте се като у дома си! — посрещна ме тя с проникновена простота, после ми посочи нишата, в която бе настанен графът. — Баща ми е там!

Поклоних се дълбоко, без да отговоря, дотолкова бях развълнуван. После доближих одъра на болния.

Застанал в горния край на леглото, Шпервер надигна с една ръка газеника, а с другата смъкна дебелия си кожена шапка. Одил стоеше

от лявата ми страна. Прецедена мъчително през потъмнялото стъкло на лампата, светлината освети меко чертите на графа.

Още щом зърнах лицето на господаря на замъка Нидек, нещо като че ли ме разтърси до мозъка на костите. Кръвта сякаш се смрази в жилите ми и въпреки огромното уважение, което бе вдъхнала у мен благородната му дъщеря, първата мисъл, която прониза съзнанието ми, бе: „Господи, та това е истински вълк в човешки образ!“

И действително... или впрочем не знам... Нещо в тази застинала фигура ме ужаси. Съвършено бяло като издялана кост, лицето привидно изглеждаше безжизнено. Главата с посивели, късо подстригани коси, бе хлътнала във възглавницата по необикновен начин, странно извъртяна леко настрана. Силно скосеното на върха чело, широко в долната част при брадата, разклонението на клепачите, бродирани сякаш в черно и почти сключващи се в острие в основата на носа, късата остра брадичка, продължаваща в костеливи, ала яки и изпъкнали челюсти... всичко в образа на този човек ме накара да потреперя. Шпервер се надвеси над тялото още повече, така че лампата освети по-ярко лицето на болния. Клепачите на графа инстинктивно примигнаха и за миг съзрях неестествения блясък, заискрил в очите му. По челото ми изби студена пот. Стоях неподвижен, изумено вгледан в болния. Взрях се по-продължително в лицето му, докато пред погледа ми не започнаха да танцуват червени петна. Не... Дори и тези дълги бели ръце отстриани на тялото не принадлежаха на човешко същество. Натрапчиви мисли за животински средства започнаха да се блъскат все по-настойчиво в съзнанието ми. Искан да кажа, че още щом го видях, усетих необикновеното му излъчване. Долавях, че се беше превърнал в някакво особено същество. Тогава изведнъж се почувствах като нищожество, почти смазан. И в същия този миг напълно разбрах смисъла на възможното, усетих границите на безпределното! Всичко — и минало, и настояще, сякаш се превърна в пепел.

Прокашлях се, в опит да надвия обзелото ме вълнение. Пресегнах ръка, взех десницата на болника. Беше суха, потръпна нервно при допира с моята и макар и малка, почувствах как отвътре бликнаха потоци енергия и сила.

Установих, че от медицинска гледна точка пулсът е стабилен, малко по-ускорен от обикновено и никак си трескав. Може би тетанус

в начален стадий?

Какво можех да сторя?

Постарах се да се съсредоточа, отделих се от едната страна. Обезпокоена, младата графиня не бе помръднала от другата. Шпервер се мъчеше да прочете мислите в очите ми. Внимаваше да не изпусне и най-малкото ми движение. Но откровено да си призная, нищо съществено не можеше да се предприеме.

Отпуснах ръката и се вслушах в дишането. Отвреме навреме долавях като че някакво ридание, което повдигаше гърдите на болния, после дишането се нормализираше за миг и сетне отново се ускоряваше, ставаше учестено, задъхано. Явно незнайни кошмари развихряха сетивата на този човек. Шпервер ми беше загатнал, че на графа бяха започнали да му се явяват видения. Бях му отвърнал, че това е глупост, плод на нездрав и болен ум. Но сега? Трябваше ли да се предам и да приема, че обсебването е всъщност вид лудост? Пред каква болест бях изправен? И имаше ли значение дали е тетанус или епилепсия? А може би просто бях обикновен егоист? Защото бе чист егоизъм отказът ми да призная, че това можеше и се случи на мен, а аз, прославеният доктор, у когото бе стаена последната надеждица, аз не можех сега да се произнеса и определя каква точно бе болестта. Но търсех и първопричината, онова, което я бе породило. До нея трябваше да се добера, а тя не преставаше да ми се изплъзва.

Обърнах се объркан.

— Можем ли да се надяваме на нещо, господин докторе? — запита ме младата графиня.

— Вчерашната криза е към края си, графиньо! — отвърнах уклончиво. — Въпросът е да предвидим и евентуално да предотвратим следващата атака!

— Нима е възможно, докторе?

Прокашлях се, за да спечеля време. Щях да ѝ отвърна с някой плиткоумен научен брътвеж, не смеейки да се произнеса положително. За момент останах загледан в грациозното създание пред мен, после се сепнах в търсене на точните думи, когато разнеслият се звън от камбанарията на замъка долетя до нас и отекна, а аз изпитах чувството, че заедно с нощта запулсира в ушите ми.

— Може би идват чужденци! — оповести Шпервер с напрегнато изражение. Присви очи, пристъпи към прозореца, спря до него и дълго

време остана взрян в мрака отвън.

— Идете да проверите кой е! — нареди Одил. По лицето ѝ пробяга сянка, веждите ѝ се свъсиха и когато млъкна, тишината ни затисна така внезапно, че сякаш я чух.

— Господи! — продължи графинята, като че отгатнала мислите ми. — Как да откажеш гостоприемство в такива условия? Направо е невъзможно!

След което отново се умълча и се втренчи в стената.

Почти веднага след това се отвори вратата. В пролуката се появи русолява глава със зачервено лице и един глас в тъмното почти шепнешком събщи:

— Пристигнал е барон дьо Цимер-Блудерик със своя интендант. Моли да го приемем в замъка, тъй като се е заблудил в планината.

— Добре, Гретхен! — отвърна спокойно и с благост младата графиня. — Идете и предупредете икономата да посрещне барон дьо Цимер. Нека му събщи, че граф Нидек е болен и това е единствената причина, която го възпрепятства лично да му поднесе дължимите почитания и го приветства с добре дошъл, като му предложи гостоприемството си. Събудете прислугата, да се окаже топъл прием на барона и всичко да бъде наред, както подобава.

Трудно може да се изрази неизразимото, да се опише неописуемото. Как да предам лекотата и благородството, с които младата графиня се разпореди? И ако, както изглежда, добрите обноски се предават наследствено у някои фамилии, то е защото изпълнението на благородните пориви и възвишените добродетели издига още повече величието на душата.

Съзерцавайки грацията, топлотата на погледа, изтънчеността на Одил дьо Нидек, профилът ѝ с изяществото и чистотата на линиите, които можеха да се срещнат само в аристократичните среди, подобни мисли напиреха в съзнанието ми и аз напразно се мъчех да сравня младата графиня с някое бледо нейно подобие от моите спомени.

— Вървете, Гретхен! — повтори графинята. — Побързайте!

— Да, госпожо, отивам!

Прислужницата се отдалечи и аз още няколко мига останах в плен на омаята.

После Одил се обърна към мен:

— Виждате ли, докторе... — каза ми с меланхолна усмивка. — Човек не бива да се поддава на болката, колкото и голяма да е тя. Нима не смятате, че трябва постоянно да се разкъсваме между страданието и щастието, между личностното и обвързаността със заобикалящия ни свят?

— Така е, госпожо! — отговорих, като зачупих ръце. — Дори и най-възвишените души са подвластни на злочестини: заблудилият се странник по пътя, злочестият, беднякът без къшейче хляб — всеки има право да търси своето щастие, защото както небесните светила, така по тяхно и свое подобие Бог ни е сътворил и нас, хората, а щастието е едно за всички ни!

Одил склопи дългите си ресници, а Шпервер леко стисна ръката ми.

След миг младата графиня продължи:

— Ах, господине, ако можете някак да спасите баща ми!...

— Преди малко имах честта да ви кажа, госпожо, кризата вече е преминала. Трябва да направим така, че да ѝ попречим да се повтори!

— Надявате ли се на това?

— С Божията помощ несъмнено ще стане, графиньо! Не е невъзможно! Ще размишлявам сериозно какво може да се направи!

Дълбоко развълнувана, Одил ни изпроводи до вратата на стаята. С Шпервер минахме през преддверието, където няколко слуги бдяха, чакайки нареждания от своята господарка. Тъкмо излязохме в коридора, когато Гедеон, който вървеше пред мен, неочаквано се обърна и като постави ръце върху раменете ми, запита, гледайки ме в очите:

— Хайде сега, мили мой Фриц, синко, кажи ми като мъж на мъж, знаеш, че можеш да разчиташ на дискретността ми — кажи напълно отговорно какво мислиш за болестта на графа?

— Тази нощ няма от какво да се страхуваме!

— Да, това знам. Ти сам го сподели с графинята. Но утре?

— Утре ли?

— Да, да, утре! Не извъръщай глава! Да предположим, че не успееш да предотвратиш следващите кризи, кажи ми откровено, Фриц, мислиш ли, че старият граф ще умре?

— Възможно е, но не го вярвам!

— Ха, така те искам! — извика Гедеон и подскочи от радост. — Щом ти не го вярваш, значи си сигурен!

И като ме хвана под ръка, той ме задърпа навън към коридора. Едва бяхме излезли от покоите на графа, когато барон дьо Цимер-Блудерик и неговият интендант се появиха, предшествани от Зебалт, със запалена факла в ръка. Отиваха към стаята, където щяха да ги настанят. В белезникавата светлина, хвърляна оскъдно от пращящите по стените борини, двамата среднощни гости изглеждаха някак си необикновено: с наметнати на плещите дълги пелерини, а под тях стегнати в масленозелени туники, общити с ширити, обути в меки и високи до коленете кожени ботуши, нахлупили дебели мечи калпаци, запасали в коланите дълги ловджийски ножове — всичкото това бе някак си странно в настоящата обстановка и време!

— Я гледай! — възкликна Шпервер. — Ако не се лъжа, това са нашите хора от Фрайбург, помниш ли ги, синко? Следвали са ни почти по петите, сигурен съм!

— Така е, приятелю, не се лъжеш! Наистина са те! Познах по младия по дългнестата фигура, орловия профил и засуканите мустаци! Странни птици са, не ще и питане!

Двамата пътници потънаха в един страничен коридор. Гедеон измъкна една от забучените в стената борини и ме поведе сред плетеницата от дъхтящите на мраз и влага коридори и коридорчета. Навлязохме в лабиринт от ниски и високи сводове, притихнали, усойни, тъмни, катерещи се, спускащи се, пресечени с други разклонения, които водеха нагоре, надолу, наляво, надясно... знам ли? Бяха толкова многобройни, изникваха едни след други, че аз накрая съвсем се обърках.

— Това тук е залата на маркграфовете^[3]... — обясняваше ми моят спътник. — Ето я портретната зала в съседство, а това тук е параклисчето на замъка. За съжаление, откакто Лудвиг Плешиви стана протестант, в светата обител вече не се отслужват никакви меси и едва ли скоро ще чуеш молитви! А това е оръжейната зала...

Да, стаи и зали се редуваха една след друга, все неща, които почти не ме интересуваха или съвсем слабо.

След като се изкачихме най-отгоре, наложи ни се да се спуснем. Отново се заредиха стълби и витиевати стълбища, отново коридори, коридорчета и странични галерии! Най-сетне с Божията помощ

стигнахме до ниска, масивна врата. Шпервер измъкна от джоба си огромен ключ и, като тикна факлата в ръцете ми, заръча:

— Дръж добре и внимавай да не угасне пламъкът, излизаме на открито!

В същото време бутна портата и отвън нахлу мразовитият въздух.

Пламъкът започна да се огъва, изви се, искри се разхвърчаха на всички страни. Сякаш озовал се на ръба на бездънна пропаст, криещи неизмерими дълбини, аз неволно отстъпих назад.

— А-а-а!? — ахна потресен прославеният браконьер и зяпна учудено. — Нима се изплаши, приятелю Фриц? Давай смело напред, не се страхувай!... Няма нищо страшно!... Сега сме на билото на бастиона, на крепостния вал, който води към старата кула на замъка.

И храбрият псар пое напред, за да ми даде пример да го последвам.

Снегът покриваше всичко, дори и гранитните перила по стената бяха затрупани. Бръснещите пориви на вятъра се опитваха да го разровят, безуспешно. Ако някой можеше да съгледа отдолу, от равнината, лудуващия пламък на съскащата борина, сигурно щеше да се запита: „Какво правят тези хора там горе в облаците? Защо се разхождат по крепостната стена в такива късни доби?“

„Ако не друг, то старата вещица сигурно ни наблюдава!“ — сепнах се аз и при тази мисъл ме побиха студени тръпки. Пристегнах плътно пешовете на кожуха и ускорих ход да догоня Шпервер, който, вдигнал факлата високо в ръка, осветяваше пътя и с едри крачки бързо се отдалечаваше.

Едва успях да го стигна. Вмъкнахме се бързо в кулата, след което почти веднага влязохме във Вълчата зала. Примигах. Запалената газена лампа тук хвърляше ярка светлина и ни поздрави с весело прашене на напоения обилно фитил. Най-сетне! Какво неземно щастие бе да се озовеш на закрито и топло зад дебелите зидове, защитен от посегателствата на външния свят и на времето!

Да, най-сетне бяхме пристигнали! Докато Шпервер затваряше вратата след себе си, аз огледах скромната покъщнина и не се стърпях:

— Слава Богу! Най-накрая ще можем да си отпочинем добре!

— При това пред тази разкошна трапеза! Ще можем да ядем и пием до насита! — допълни Гедеон. — Виж какво ни чака, приятелю,

наслади се на гледката: великолепен бут от току-що уловен сръндак, две диви кокошки, печена щука, гарнирана с магданоз! Не ти ли потичат лигите? Ами тези студени меса, ами тези тежки, горещи червени вина, от които кръвта ще ти закипи начаса?! Ах, обожавам всичкото това! Браво! Доволен съм от Каспар! Правилно е разбрал моите заръки!

И беше прав, пустият му Гедеон! „Студени меса и горещи червени вина!“ В стегната дълга редица пред нас бяха наредени бутилки, при вида на които у мен се пробуди вълчи глад! Шпервер обаче, който се чувстваше твърде удобно и в свои води, ме възпря:

— Да не бързаме, Фриц! Разполагаме с достатъчно време! Нека по-напред се настаним, да се отървем от неудобните дрехи. Дивите кокошки няма да отлетят, сръндакът не ще ни избяга, а колкото до щуката — по-умряла от нея няма и да намериш! Ботушите сигурно са пропуснали влага и май те стягат. Знам какво е, когато човек е яздил осем часа без прекъсване! Истинско удоволствие е да се събуеш! Поне такъв е моят принцип. Така че изуй се, приятелю... Я седни, пъхни го тоя проклет ботуш между коленете ми! Дай да видим можем ли да го издърпаме? Хванах го здраво, дърпай сега към теб! Ето така! От единия се отървахме, дай да смъкнем другия!... Точно така! Браво! Обуй сега тези топли боти, съблечи си кожуха и се наметни с тоя ямурлук. Много добре, отлично!

После моят пастрок направи същото, след което с оглушителен глас протръби:

— А сега, Фриц, да сядаме на масата и да запретваме ръкави! Действай от твоя край, аз ще се заема с ястията от моя, да ядем и прием с голяма наслада и да не забравяме старата немска поговорка: „Ако Дяволът е решил да ни мъчи с жажда, то със сигурност Бог е измислил за нас виното!“

---

[1] Ливра — стара френска сребърна монета. (бел. прев.) ↑

[2] Кюлоти — къси до коленете панталони, които са носили предимно мъжете във Франция до началото на XIX век. (бел. прев.) ↑

[3] Маркграф — владетел на погранични феодални земи. (бел. прев.) ↑

III

Хранехме се с такъв вълчи апетит и с такава охота, които действително могат да споходят странника само след десет часа езда из заснежените склонове на Шварцвалд. Шпервер, наченал от всичко по малко — от еленския бут, от дивите кокошки и печената щука — не преставаше да мърмори с пълна уста:

— Имаме си гори, Фриц, имаме си блата, равнини, лъчезарни слънчеви пейзажи...

После се пресегна над облегалката на фотъойла, грабна напосоки една бутилка пенливо вино и продължи:

— ...имаме си китни планини, хълмове и долини, зелени и бухнали напролет, жълточервени наесен, из които бягат храбри глигани, преследвани от глутници кучета и благородни конници с рогове и камшици, размахвани като кавалерийски саби. Имаме си всичкото това... За твое здраве, Фриц!

— И за твое, Гедеон!

Ако някой ни наблюдаваше, щеше да изпадне в умиление — толкова се обичахме и обожавахме взаимно!

Пламъкът искреше и съскаше, вилиците и ножовете потракваха, челюстите ни се движеха неуморно и от глад набързо предъвквахме късовете сочно месо, бутилките кълколеха, чашите жизнерадостно звънтяха... В зимната нощ отвън мразовитият вятър, леденият режещ вятър на планината извиваше своя зловец, мрачен химн, онзи протяжен, печален вой, който се разнасяше и ехтеше из дебри, планински усоища и възвишения под схлупените и гонещи се ескадрони на облаците, които се дебнеха, поглъщаха безпощадно, а пребледнялата, пълна и прегладняла луна наблюдаваше безучастно безконечната им битка!

В един момент апетитът ни се уталожи. Шпервер беше напълнил каничката с тежко старо брумбергско вино, пяната шептеше нежно и лениво се надигаше по широките стени на бокала. Старият браконьер напълни отново чашите и вдигна поредната наздравица:

— За здравето на сеньор Йери-Ханс дьо Нидек! Дано Господ чуе молбите ни! Да пием до дъно, Фриц!

Което и сторихме.

После Гедеон отново наля. Гласът му за сетен път прокълтя в стаята:

— За здравето на моя всемогъщ, благороден и дълбокоуважаван повелител Йери-Ханс дьо Нидек!

И за пореден път на един дъх ние изпразнихме съдържанието на чашите.

А след това постепенно ни завладя някакво необичайно задоволство и дълбока омая. Телата ни се отпуснаха, потънахме сякаш в небитието. Изпълнени с леност, изведнъж се почувствахме дълбоко щастливи и благодарни, че ни има, че живеем на тоя свят.

Облегнах се назад в дълбокия фотьойл и с протегнат напред нос, сякаш душех из въздуха, аз започнах да оглеждам стаята, в която бях настанен.

Беше малка, изсечена в самата скала, истинска фурна от едно-единствено помещение, най-много дванайсет стъпки на височина. В дъното забелязах нещо като ъглова ниша, където бе разположено моето легло. Легло всъщност бе силно казано — най-обикновена постеля направо на земята, застлана с меча кожа, както предположих, за завивка. В самата ниша имаше издълбана още една такава, по-малка, украсена със статуя на Дева Мария, изсечена също в гранитния блок и окичена с венец от повехнали вече цветя.

— Оглеждаш стаята, нали? — улови погледа ми Шпервер. — Честно казано, не е разкошът, който цари в господарските покои на замъка. Имай предвид, Фриц, че тук сме във Вълчата бърлога, а тя е стара, стара... Прастара е като планината отвън. И ако трябва да съм още по-точен, тази стая е строена в далечните славни времена на Карл Велики^[1]. А както ти е известно, тогава хората по тези места все още не са знаели достатъчно добре как да издигат високи сводове, а после да градят стени — широки, изграждащи пространство, кръгли или под някакъв ъгъл. Тогава те просто са дълбаели в скалата и толкоз... Живеели са в камъка, в утробата на планината, така да се каже!

— Така да се каже, приятелю Гедеон, натика ме ти в истинска вълча бърлога!

— Нека външният вид не те подлъгва, Фриц! Двамата с теб се намираме в стаята за знатни гости. Тук настаняват приятелите на графа, когато се наложи, и ... разбираш ли — това е старата кула на Хуго!

— Кой е този Хуго?

— Как, няма не си чувал за Хуго Вълка!

— Хуго Вълка ли?

— Да, разбира се! Той е най-далечният от прадедите и навярно основоположник на рода Нидек! Страшилище и половина, какво да ти разправам? Преди много години е дошъл и се настанил по тези места с двадесетина от своите конници и войни. Успели да се изкатерят дотук, на най-високата скала в планината. Ще видиш всичко утре. Построили най-напред тази кула, после, кълна се, така е било и да не се казвам Геден Шпервер ако не са го сторили — събрали се край накладения огън и изrekli свещените слова: „Ние сме господарите тук! Горко на всички онези, които пожелаят да минат по тези пътища, без да си платят данък — ще се нахвърлим върху им като вълци и живи ще ги разкъсаме! Няма да оставим и косъмче по тях, а ако кожата им става все още за нещо - толкоз по-добре... И нея ще употребим! Оттук можем да оглеждаме надалече и във всички посоки, никой не ще успее да ни изненада — нито от дефилетата на Рейн, нито откъм равнината, нито откъм Щайнбах или от Шварцвалд! Търговци, друмни разбойници, ловци — пазете се! Тежко на оногова, минаващ по нашите друмища!“ И реченото било сторено, Фриц! Станало така, както те се зарекли. Хуго Вълка бил техният главатар. Кнапвурст ми разказа всичко това на блага приказка една вечер, докато бдяхме в стаята на графа.

— Кнапвурст?

— Да, гърбушкото. Оня мазнюха, дето ни отвори портала! Странна птица е той, Фриц! Скоро ще можеш сам да се убедиш в това! Все виси заврян в библиотеката.

— Значи в Нидек си имате учен!

— Опазил ни Господ! Вместо да си седи в стаята, по цял ден бърше лавиците и отупва свитъците със старите родови хроники. По-скоро ще си помислиш, че е стар канцеларски плъх — само снове нагоре-надолу сред рафтовете и книгите. Ала за сметка на това Кнапвурст познава родовата ни история по-добре от когото и да било!

Ще намери случай да ти я разкаже надълго и нашироко. Като си помисля само, че нарича това хроники... Ха, ха, ха!

И Шпервер, сгрян и развеселен от виното, няколко минути гръмко се смя, без сам да разбира много добре защо.

— Значи така, Гедеон — продължих аз, като дълбокомислено поклатих глава. — Тази кула затова се нарича Вълчата кула, защото носи името на Хуго Вълка?

— Нали ти казах? Това... какво, учудва ли те?

— Не, просто попитах!

— Напротив! Сякаш те озари някаква догадка? Виждам го изписано на лицето ти! За нещо си се замислил... За какво мислиш, Фриц?

— Господи, стари ми приятелю! Не името на тази кула ме учудва толкова. Онова, за което съм се умислил, си точно ти, Фриц! Не мога да проумея как прославен браконьер като теб, откърмен сред върхарите на елите и заснежените била на Валдхорн, ти, дете си кръстосвал из клисурите и долините на Рейн, дете през цялата си буйна младост не си правил нищо друго, освен да играеш на криеница с пазачите на граф Нидек, да скитосваш по пътеките на Шварцвалд, да се вреш из хрусталаците и дъбравите, да дишаш на воля свежия горски въздух зиме и лете; ти, който знаеш какво означава това волен живот — ето, точно теб и сега намирам аз тук след шестнайсет години, заврян в тази бърлога от червен гранит! Това е, което ме учудва, Шпервер, точно това не успявам да проумея! Така че ще те помоля, стари приятелю, запали си лулата и спокойно ми разкажи как се стигна дотук!

Старият браконьер издърпа от кожата черната лула, натъпка я бавно, запали я, после се облегна назад и с втренчени в стената очи, заразправя със замислено изражение:

— Фриц, много добре ти е известно, че дори и старите соколи, старите орли, старите ястреби, след като дълги години са летели волни и необезпокоявани над равнини и гори, над езера и планини, в крайна сметка и те се завират в дупките на някоя вековна скала. Да, прав си — аз обичах простора, волния живот... и все още ги обичам! Но вместо ден след ден да се катеря на някой висок клон и с него нощем да бъда люлян и брулен от вятъра, сега, на моите години, отдавна вече предпочитам вечер да се прибирам тук, в моята пещера, да си пийвам

по чашка сгрыващо вино, да отхапвам мудро, без да бързам за никъде, от сочното парче месо, цвърчало доскоро на огъня, да го дъвча бавно, изсмуквайки всичките му живителни сокове. После да натъпча лулата, да я запаля и да си сгрея старите кокали край прациящия в камината буен огън... Разбираш ли всичкото това, Фриц? После, граф Нидек вече не мрази стария Шпервер — прославения соколар и браконьер, истинския горски човек. Една вечер при пълнолуние той ме срещна странно преобразен и ми каза: „Приятелю, дето ловуваш съвсем сам, ела и ловувай с мен и за мен! Имаш невероятен нюх, имаш набито и зорко око! Е, добре! Ловувай тогава, щом такава е твоята природа, щом като това е в кръвта ти и щом така ти повелява сърцето... Ала ловувай с моето благоволение и благословия, защото аз съм Орелът на Планината! Аз съм граф Нидек!“

Шпервер млъкна за миг, после пак продължи:

— Бога ми, Фриц, това така ми допадна! И ето — до ден днешен продължавам да ловувам и гоня глиганите по планинските сокаци и горските пътеки, а вечер си пия спокойно виното с приятели или...

В този момент мощен трус разклати вратата. Шпервер отново прекъсна разказа си, наостри слух.

— Навярно е от вятъра! — предположих. — Или...

— Не, не е, приятелю! Другаде е причината... Не усещаш ли ноктите, дето дращят в дървото? Явно някое от моите кучета е избягало от кучкарника... Блиц или... Всъщност, да, познавам го този приятел... Я си отвори вратата, друже! Ливерле, ти си, нали? Бога ми, не знаеш ли как да влезеш?

Старият Гедеон се надигна от стола. Още не бе направил и две крачки, когато огромна немска овчарка влетя като хала в стаята и с два скока постави предни лапи на раменете му, изплезе дълъг розов език и заблиза брадата и мустаците му, надавайки тихи, радостни изскимтявания.

Шпервер прегърна кучето през врата, притисна го към себе си, после се обърна към мен:

— Фриц — каза ми и за втори път през този ден видях в очите му да напират сълзи. — Фриц, може ли човек да ме обича така, както това огромно животно? Погледни само тази разкошна глава, тези проникновени очи, тези великолепни заголени зъби, тези яки раззинати челюсти...

Той разтвори муцуната на звяра и ми предостави възможността да се полюбувам на здравите, остри зъби, способни да разкъсат цял вол. После твърдо отблъсна животното, което не искаше да си отива и с все по-голяма настойчивост продължаваше да се умилква в него.

— Остави ме на мира, Ливерле, знам, че ме обичаш! Прав съм, дявол да го вземе — кой друг би ме обичал, ако не ти!

Гедеон стана и затвори вратата.

Никога през живота си не бях виждал подобно животно. Ливерле надхвърляше всичките ми очаквания. Беше истински огромен звяр — ръстът му надминаваше две стъпки и половина. Имаше широко, сплеснато чело — направо убиец. Кожата му бе фина, изтъкана от преплетени нерви и мускули; издължена, остра муцуна и също така дълги, яки крака; остър, проникновен поглед, здрави гърди, рамене... ала нямаше нос. Да, прикачете към потртета на тези животни носа на басета — онези кучета с къси крака, — и... край, никакъв дивеч нямаше да просъществува!

Шпервер се върна, намести се отново, гордо прегърна своя Ливерле и със сериозен тон захвана да ми изрежда качествата на великолепното животно. Ливерле тихо скимтеше до него, като че ли го разбираше.

Шпервер пак подхвана:

— Каква сила, Фриц! Знаеш ли, скъсал е дебелото здраво въже от шест пресукани нишки, за да дойде и да ме види... Надушил е следите ми, дяволът му с дявол! Дръж, Ливерле, яж, лакомнико!

И той му хвърли остатъка от еленския бут. Ливерле го ухапа още в полет и челюстите му ужасяващо захрущяха. Шпервер ми смигна с дяволита усмивка, после каза:

— Фриц, мили приятелю, ако такъв звяр те ухапе за гащите, май няма да избягаш далече!

— Като гледам, май няма да съм единствен, много ще са на моето място!

Стиснало бута, животното се изтегна пред камината, изпъна предни лапи. Зъбите му заръфаха късовете месо, затракаха страховито. С крайчеца на окоото Шпервер го наблюдаваше, изпълнен с доволство. Буквално чувствах как костите се стриваха в менгемето на челюстите му — явно Ливерле обичаше костния мозък.

— Хей, Фриц — не спираше моят сътрапезник, — ако те натоваря сега със задачата да идеш и му измъкнеш кокала изпод носа, какво ще кажеш?

— Ще кажа, че задачата ти, мили приятелю, е деликатна...

Двамата от сърце се разсмяхме. Изтегнат в бежовия кожен фотьойл, отпуснал лявата си ръка през облегалката, праметнал единия крак върху трикраката табуретка, а другия протегнал току пред весело прациящата в камината цепеница, Шпервер бълваше сивкави кълбета дим, които на спирали се надигаха към ниските сводове на стаята.

Продължавах да наблюдавам кучето, но се сетих за прекъснатия ни разговор с браконiera.

— Шпервер, приятелю, все още не си ми разказал всичко. Ако си изоставил и заменил планината за топлината и уюта на замъка, то е било най-вече заради смъртта на Гертруда, великолепната ти и благородна съпруга!

Гедеон присви вежди, отново предателска сълзица се изтърколи по бузата му.

Браконьерът се изправи, изчука пепелта от лулата.

— Да — прошепна тихо, — прав си. Любимата ми съпруга е мъртва... Всъщност, това действително ме прокуди от горите. Не знам, но не мога повече да съзерцавам долината на Нащърбената канара, без да се сетя за нея. Опитвам се непрестанно да мисля за друго. Вече ловувам по-рядко в дъбравите, предпочитам да не минавам оттам, а ако това се наложи, зарязвам всичко и се връщам обратно...

Не ще и съмнение — Шпервер се бе променил. Най-неочаквано се затвори в себе си. Млъкна, наведе глава, вгълби се. Съжалих, че бях пробудил у него мрачните спомени. После се сетих за Черната Чума. Настръгнах, потреперих.

Странно усещане! Една думичка само, една-единствена, но тя ми донесе меланхолия и печал. Цял свят бе помръкнал, заради случайно изтърваната дума, от спомена, който тя беше довела.

Не знам колко време седяхме така, когато изведнъж се разнесе някакво глухо, сподавено ръмжене, сякаш далечен тътен на приближаваща буря и ни накара да потреперим.

Веднага и двамата се втренчихме в кучето. То продължаваше да държи кокала с предните лапи, ала муцуната му бе вирната, очите му блестяха, наострените му уши бяха щръкнали. Като нас и то се бе

вслушало в тишината. Изтъкано от мускули, тялото му нервно потръпваше.

Спогледахме се с Шпервер. И двамата бяхме пребледнели. Не се долавяше повече никакъв шум, никакъв стон. Отвън вятърът беше утихнал. Не, нищо друго не долиташе до слуха ни, освен това едва доловимо, продължително, сякаш далечно ръмжене, което се изтръгваше от гърдите на кучето.

Докато изведнъж животното рязко се надигна и подскочи срещу стената. Разнесе се лай — сух, дрезгав, ужасяващ. Ниските сводове над нас изплющяха, сякаш лаят бе спукал стъклата на витиеватия прозорец.

С приведена глава Ливерле сякаш проникваше през гранита на стената. Раззинатата му муцуна бе заголила два реда ненаситни, остри и бели като сняг зъби. Животното продължаваше да ръмжи. За миг млъкна, залепи муцуна в стената до вътрешния ъгъл, настойчиво задуши, опитвайки се да изтръгне гранитните блокове.

Наблюдавахме го, без да можем да разберем яростта му.

Втори обезумял вой, по-силен от първия, ни накара да скочим на крака.

— Ливерле! — изригна и Шпервер като се хвърли към него. — Какво ти става, по дяволите? Полудя ли?

Той сграбчи една горяща цепеница и се опита да огледа стената — дебела и плътна, дълбока като скалата, в която бе издълбана стаята. Никаква кухня не отговаряше. Въпреки всичко, кучето продължаваше да е нащрек с настръхнала козина, готово за скок.

— Ливерле, ти най-вероятно сънуваш наяве лоши кошмари! Хайде, ела пак край камината и лягай спокойно! Не ми опъвай нервите!

В същия миг някакъв шум отвън достигна до ушите ни. Вратата се отвори и достопочтеният дебел Тоби Офенлох, надигнал ветроупорен фенер в едната и бастун в другата ръка, ухилен до уши, се появи на прага.

— Здравейте, достопочтена компания! — извика той. — Какви ги вършите такива гърмящи?

— А, нищо! — отвърна му Шпервер. — Този звяр, Ливерле, е виновен. Той вдига цялата тази тупурдия... Представете си — покатери се по стената. Питам ви обаче защо?

— Знам ли? Може би е чул тропота на дървените ми крака по стълбището на кулата... — захили се човечето.

После остави фенера на масата.

— А това идва засетен път да ви докаже, друже Гедеон, че трябва да се научите да си връзвате здраво кучетата. Всички знаем, че имате слабост към тях и то каква! Ала ще дойде ден, в който тези проклети животни ще ни прогонят от замъка... Както е тръгнало! Ето на, вижте какво ми се случи тъкмо когато минавах край голямата картинна зала — налетя ме Блиц и се нахвърли отгоре ми! За крака ме ухапа! Погледнете — зъбите му още личат! Съвсем нов крак! Дяволско животно, да опустее дано, изпояде дървото!

— Значи искате да ми кажеш, че трябва да си връзвам кучетата ли? И таз добра! — засумтя прославеният кучкар. — Вързаните кучета, драги ми Офенлох, не струват и пукната пара! Това ти да знаеш от мене! Стават прекалено лениви, отпуснати... После, защо си мислите, че Ливерле не е бил вързан? Погледнете и вие — въжето още виси на врата на горкото животно.

— Чуйте ме какво ще ви издумам! Въпросът е принципен. Когато вашите кучета се появят, бастунат ми винаги е надигнат, а дървеният ми крак е напред в очакване! Това е да знаят, че има ред и дисциплина: кучетата да си стоят вързани вколибата, котките да са в канала, а хората да си седят в замъка!

След тези думи той седна до нас, облакът се на масата. Очите му изгаряха от блаженство. Тоби приведе глава, сниши се над плота и с поверителен тон ни довери:

— Знаете ли, господа, тази вечер съм ерген!

— Така ли?

— Да. Ан-Мари и Гертруда бдят пред стаята на графа.

— Значи нямате никаква спешна работа?

— Никаква, нищо не ме кара да бързам! Мога да споделя с вас радостта на самотните мъже!

— Колко жалко, драги ми Офенлох, че пристигнахте толкова късно! — възкликна Шпервер. — Всички бутилки вече са празни!

— О! Не може да бъде!

Опечалената физиономия на Тоби Офенлох ме развесели. Разбрал, че няма да може да вземе участие в гуляя и лицето му мигом вече посърна.

Дълга прозявка разтегна устните ми, въпреки направените усилия да я сдържа.

— Е, някой друг път тогава! — изрече Тоби Офенлох с неприкрито съжаление. — То нашето не се губи!

И той се пресегна за фенера.

— Лека нощ, господа!

— Хей, Тоби, изчакай! — провикна се след него Гедеон. — Гледам, май на приятеля ми Фриц му се приспа. Да го оставяме да си почине, аз ще сляза заедно с тебе!

— С най-голямо удоволствие! Тъкмо ще минем да се обадим на Трумпф. Той е долу с останалите. Кнапвурст им разправя разни врели-некипели за върколаци, вещици и зли магии...

— Точно така, заедно ще ги посетим. Лека нощ, Фриц.

— Лека нощ, Гедеон. Не забравяй да ме извикаш, ако графът се почувства по-зле.

— Не се безпокой! Хайде, Ливерле... При мен! Бързо надолу!

Те излязоха. Докато минаваха по платформата, чух как часовникът на замъка Нидек отброи единадесет удара.

Бях капнал за сън.

---

[1] Карл Велики (ок.742 — 814) — син на първия френски крал от династията на Каролингите; крал на франките и император на Западната империя, включваща Италия, Франция и по-голямата част от Германия и Испания. Отблъсква нахлуването в Западна Европа на маврите, саксонците и норвежците. Той е първият, който още в онези смутни години е изразил идеята за обединена Европа. На негово име днес е учредена награда. (бел. прев.) ↑

IV

Денят просветляваше в сивкави окраски в единствения прозорец на стаята, когато се пробудих в моята каменна ниша от далечните звуци на надут ловджийски рог. Не знам дали ще ме разберете, но няма нищо по-прекрасно и същевременно по-тъжно от меланхоличните трели на ловджийския рог в ранните предизгревни часове, тогава, когато всичко все още се носи в омаята на съня, когато не се долавя никакъв трепет, никакъв полъх или въздишка, които да нарушат симфонията на тишината... освен този протяжен стон, разстилащ се над безбрежната заснежена шир, дръзнал да разбуди далече, много далече отгласите на планината; стон, спотаил в себе си частица от великата поезия, караща сърцата да тръпнат.

Надигнат на лакти върху мечата кожа, аз слушах неговите носталгични ридания, които кой знае защо ми напомняха за далечните средновековни времена, за онези дни и години, изпълнени с горест и слава, благополучие и печал. Видът на моята стая с ниски сводове, мрачна и потискаща, прозорчето с мръсни стъкла и оловни рамки, по-скоро широко, отколкото високо, дълбоко вбито в стената — всичкото това още повече подсилваше нерадостния характер на моите размишления.

Рязко скочих от постелята, изтичах до прозореца и го разтворих широко.

Отвън ме очакваше зрелище, което с думи не би могло да се опише; спектакъл, на който единствено дивият орел от високите Алпи се наслаждава всяка сутрин, докато пурпурната завеса на зората бавно се приплъзва на хоризонта...

Планини... Планини... И пак планини! Неподвижни гигантски вълни, настръхнали и потъващи в сивкавата пелена на мъглата, обхванала високите склонове на далечните Вогези... Обширни вековни гори, езера, ослепителни снежни върхове, очертаващи своите склонове на синеещия се фон на хлътнали между тях долини и дълбоки клисури, в които ревяха или тихичко ромоляха пенливи реки и

буйни потоци. Отвъд тях се простираше безкраят, началото на Вечността.

Кой ентусиаст би се осмелил да опише подобно величие, такава прелестна и невероятна природна картина?

Стоях така замаян, изпълнен с възхита. Добивах усещането, дълбоко и чувствено, че в такъв миг изникваше незнайно чудо и аз се докосвах до тайнства, запретени за простосмъртния. При всяко мое взирание отвън чудесата се множаха: тук откривах пръснати къщурки, там ферми, сгущени в снега, махали и схлупени навеси сякаш изникваха иззад всяка дипло на терена, селца се открояваха на баира, дим се извиваше от закривен, катурнал се настрани комин... Достатъчно беше да гледам, да се изпълвам с блаженство, за да видя, да усетя цялата тази прелест!

Може би повече от четвърт час стоях прехласнат от необхватната природна магия, когато някаква тежка ръка се отпусна леко на моето рамо и ме изтръгна от вцепенението.

Ядосано се обърнах. Кой бе този натрапник, осмелил се така безцеремонно да прекрати мига на моето съзерцание?

Взрях се в спокойното лице и мълчаливата усмивка на Гедеон, а едва след това дочух неговото:

— Gouden tâg^[1], Fritz!

След което и той се облакът до мен на каменния перваз, поемайки хладния дим от лулата си. Простря ръка към безкрая отпред и изрече:

— Гледай, Фриц, гледай! Наслаждавай се на тази дивна красота! Сигурно ти харесва, нали? Няма как, та нали и ти си чедо на Шварцвалд! Погледни там, долу... Съзираш ли Нащърбената канара?... Видя ли? Спомняш ли си за Гертруда? Боже милостиви! Колко далечни ми изглеждат нещата...

Шпервер обърса сълзата си с опакото на дланта. Какво можех да му отвърна?

Двамата дълго останахме така в съзерцание, развълнувани от толкова много величие. Улавяйки от време навреме втренчения ми в хоризонта поглед, старият браконьер ми казваше:

— Това там е Валдхорн, онова, Фриц, е Тифенбах. А малко встрани се намира бързоструйният поток Щайнбах, сега най-вероятно замлъкнал и сигурно се е проточил в ледени висулки по рамото на

Харберг. Студено манто за зимата, не ще и съмнение! А долу, онази пътека, дето се мержелее, тя води към Фрайбург. Има-няма петнайсетина дена по-рано, трудно щяхме да я открием...

Така се изгърколи още един час.

Не можех да откъсна очи от прекрасната гледка. Разперили мощни криле, няколко грабливи птици кръжаха над кулата на замъка. Отвреме навреме под тях се стрелваха непредпазливи чапли и едва успяваха да се отскубнат от ноктите на орлите.

Нямаше нито едно облаче по небето, хиляди кристалчета искряха от дебелия снежно покривало, застлало земята. Ловджийският рог отново се обади, за последен път поздрави планината.

— Това е моят приятел Зебалт! — наруши тишината Шпервер. Вече споменах, че той бе добър познавач на кучета, коне и ред други работи. — Единствено Зебалт може така прочувствено да надува рога — хем свири, хем плаче! Затова е ненадминат, няма равен на себе си в цяла Германия. Чуй го, Фриц, добре се вслушай в тези нежни трели... Не усещаш ли проникновението? Каква нежност, каква грация само! Това не е обикновено пробуждане — това е направо божествена музика! Горкият Зебалт! Съвсем залия от както графът се разболя. Вече не може и да ловува, както преди. И ето — ловният рог му остана единственото утешение. Всяка сутрин в зори той се изкачва на Алтенберг и оттам, от най-високото място в околността свири любимите мелодии на графа. Мисли си, че това ще може да го излекува!

Изпълнен с тактичност, както всички онези, които знаят що е това омайно съзерцание, Шпервер не бе прекъснал моя захлас по дивните прелести и едва когато, заслепен от толкова светлина и очарование, аз се обърнах да подиря спасение в полумрака на стаята, той сподели с мен:

— Фриц — каза ми, — всичко е наред. Тази нощ графът не е имал пристъп.

Тези думи ме върнаха към действителността.

— Ах, да... Толкова по-добре! Да... толкова по-добре...

— Ала точно на теб, Фриц, той дължи всичкото това!

— Как така, на мен? — не разбрах. — Та аз нищо не съм му предписвал...

— Има ли значение? Важното е, че беше при него, че го посети... Важното е, че си тук и сега...

— Шегуваш се, Гедеон! От какво значение е моето присъствие, след като никакъв цар не съм дал на болния? Та аз още не съм го прегледал основно!

— Не-е-е... Ти си тук, а това означава, че му носиш щастие!

Взрях се в лицето му. Нямаше и помен от насмешка.

— Да — продължи той съвсем сериозно. — Ти си един вид талисман, Фриц, ти носиш щастие! Миналата година нашият господар беше споходен от втора атака, после последователно изтърпя трета, четвърта... А сега ти бе човекът, който попречи това да се повтори! Ти възпря злото! Толкова е просто!

— Не, драги ми Шпервер, не е чак толкова просто, колкото казваш. Напротив, аз си мисля, че нещата са много по-сложни и непредвидими...

— Фриц! — Гедеон не ме остави да довърша. — Човек се учи всеки ден. Знай, че има хора, които носят добро, носят щастие. А има и такива, които носят злощастие. Ето, да вземем например онзи несретник Кнапвурст... Нищо и никакъв човечец, но на мен той ми носи само злощастия! Всеки път, когато тръгна на лов и го срещна, аз си знам, аз съм предварително убеден, че нещо ще ми се случи! Или пушката ми ще заяде, или ще си изкълча крака, или пък някое от кучетата ми ще бъде изкормено... И сума ти още неща! Но като знам това, старая се сутрин да хващам пътеките в ранни зори, преди нещастникът, който спи като заклан, да е отворил очи и да се е измъкнал от постелята... А ако пропусна момента, то гледам да се измъкна през тайните задни врати на замъка, разбираш ли?

— Разбирам те много добре, Гедеон, но разсъжденията ти ми се струват посредствени и някак си странни!

— Ти, Фриц — продължи той, без да обръща внимание на репликата ми, — ти знаеш много добре, че този живот няма никакъв смисъл, ако не бъде изживян достойно. Човек трябва да се стреми да надхвърли възможностите си, както е казал поетът, иначе за какво ни е Раят? Затова теб небесата са те дарили с безброй благословии: достатъчно е да се види винаги ведрото ти лице, да се срещне твоя откровен, пряк поглед, да се съзре твоята блага усмивка... и ето го — щастиято идва само! Ти си Божи дар, Фриц, ти носиш щастие на

хората, което е хубаво, положително! Винаги съм го казвал, а доказателството... Искаш ли доказателства, Фриц?

— Бога ми, стари приятелю, разбира се, че искам! Никак не бих се обидил да разбера какви толкова добродетели са се спотаили в моята скромна личност!

— Добре! — зарече се браконьерът и здраво ме сграбчи за китката. — Погледни тогава там долу!

И през прозореца той ми посочи едно хълмче на около два изстрела разстояние от замъка.

— Онази побита висока скала с храсталаци отляво... Виждаш ли я?

— Отлично!

— Огледай добре около нея! Не забелязваш ли нищо?

— Не, нищо не забелязвам, колкото и да се напругам!

— Ами точно това е, дявол го взел! Съвсем просто е, нали ти казах! Как ще забележиш нещо, когато го няма! Ти, Фриц, ти прогони Черната Чума!

Той ликуваше.

— Всяка година при втората криза на графа я виждахме на другата сутрин да клечи точно там, прегърнала коленете си. През нощта палеше огън, на който се топлеше и печеше някакви зловонни коренища. Беше истинско проклятие! Тази заран, първото нещо, което сторих, бе да се изкатеря тичешком тука. Едва-що озовал се на сигналната кула, загледах надолу. И, о, небеса! Старата вещица си беше отишла! Напразно засланиях очи с ръка, напразно се вирах наляво, надясно, напразно оглеждах равнината надлъж и нашир, напусто дебнех всяко движение из планината, всяко потрепване на дърветата в гората!... Нищо! Нищичко не видях! Тя те е усетила, Фриц! Сигурен съм в това! Тя е усетила твоето благотворно влияние и си е отишла!

И след като ентусиазирано ме разцелува, Шпервер развълнуван възкликна:

— О, Фриц, какво щастие, че те доведох тука! Явно вещицата се е изплашила!

Признавам си, бях смутен и донякъде засрамен. Приписвах ми се толкова заслуги и добродетели, каквито до този момент не бях забелязал у себе си, а и все още не бях заслужил такава почит.

— Добре, Шпервер, да успокоим духовете! Значи казваш, графът изкара спокойно нощта?

— Да, всичко беше нормално...

После двамата отново минахме по бастиона, свързващ отделните кули. За пореден път имах възможността да наблюдавам тази част на замъка, чиито укрепления се издигаха на главозамайваща височина — външните стени се сливаха направо със скалата и заедно с нея рязко се устремяваха надолу, чак до дъното на пропастта. Пътят ни всъщност представляваше поредица от витиевати стълбища, чиито стъпала се катереха и спускаха едно след друго.

Избягвах да хвърлям поглед отвъд парапета, а в редките случаи, когато това ми се налагаше, чувствах как главата ми се замайва. Обзет от ужас, аз спирах и отстъпвах до средата на платформата... Едва изчаках да стигнем края на пътя. Побързах да се шумугна след Шпервер в коридора, който водеше към вътрешността на замъка.

Двамата вече бяхме преминали из обширните коридори, когато една широко отворена врата зейна на пътя ни. Погледнах вътре в стаята. Покатерено на върха на една двойна стълба, забелязах джуджето Кнапвурст, чиято гротескна физиономия така ме беше впечатлила предната вечер.

Стаята също привлече вниманието ми с импозантния си вид: това бе залата, в която се съхраняваха архивите на замъка Нидек — висока, мрачна, прашасала, с големи ъглови прозорци в готически стил, които започваха от върха на свода и се спускаха стремглаво надолу, като свършваха своя бяг едва два метра над дъбовия под.

Подредени грижливо от старите свещеници и абати, по дългите рафтове, а в някои ъгли направо струпани на купчина, вътре в тази зала бяха намерили приют не само документи, анали и книжа, свързани с цялото родословно дърво и потекло на замъка Нидек и разклоненията на родословието по цяла Германия, но и всички родови хроники на Шварцвалд и областите край нея, сборници с песни и текстове на нявгашните минезингери^[2]. На достолепно разстояние от тях имаше стари, поовехтели оригинали на „Фауст“, трудове и книги, излезли изпод пресите на Гутенберг — великолепни оригинали с още по-великолепни и богато извезани подвързии. Проточилите се от мрачните сводове дълги сенки оцветяваха стените на залата в белезникави оттенъци и кой знае защо ми хрумна, че съм се озовал в

малка средновековна обител, светилище, предхождало рождението и смъртта на множество поколения. И сред цялото това благоговейно добруване на тези древни писмени паметници, от които като че ли зависеше бъдещето и благополучието на замъка, се възправяше най-отгоре фигурката на джуджето, превило заобления си гръб на върха на стълбата, заболо сплеснатия си чип нос в огромен, разтворен на скута му дебел том, мърдащо тънички устни в разчитането на древните писания.

Свити рамене, вкочанени крайници, премръзнали, изтръпнали пръсти, които отгръщаха почти плесенясалите страници една по една — ето, това беше „канцеларският плъх“, както го бе нарекъл Шпервер; това бе стопанинът на тази последна крепост на знанието и науката в Нидек.

Ала онова, което придаваше на залата с архивите наистина историческо значение, това бяха семейните портрети. Натезжали като менхири^[3], те заемаха цяло крило в старинната библиотека. Всички представители на рода присъстваха тук — от Хуго Вълка до Йери-Ханс, настоящият владетел на замъка; от най-нескопосаната, несръчно нахвърляна рисунка от най-далечните варварски времена, до великолепните произведения на изкуството от най-великите съвременни майстори на четката.

И съвсем естествено погледът ми се насочи натам.

Оплешивял, Хуго I ме наблюдаваше, сякаш наистина бе вълк, дебнещ сред дълбоките тъмни горски дебри. Сивите му присвити очички, налети с кръв, рижата брада и дългите заострени уши му придаваха кръвожаден вид, от който ме пролазиха тръпки, косата ми настръхна.

До него като агънце, покорно застинало до хищника, бе окачен портретът на млада жена с меки, но тъжни очи и с високо чело. Скръстени на гърдите, ръцете ѝ държаха книга на Херодот, копринената ѝ руса коса бе бухнала и като че със златист ореол обграждаше изпитото, пребледняло лице, което веднага прикова моето внимание — приликата с Одил дьо Нидек бе поразителна.

Нямаше нищо сладниково в тази прастара рисунка върху дърво, малко грубовата и недооформена откъм контурите, ала с проникновена душевност.

Няколко мига така продължих да я съзерцавам, когато друг женски портрет, наместен в съседство, отново привлече вниманието ми. Представете си едър, огромен вестгот, изправен пред вас в цялата си примитивност и първичност: широко и ниско чело, жълтеникави очи, изпъкнали скули и рижи коси, орлов, остър нос.

„И тази жена се е харесвала на Хуго!“ — изрекох на себе си.

След което се заех да изучавам тялото ѝ. Естествено, отговаряше на енергията, излъчвана от очите. Дясната ѝ ръка се бе облегла на меч, лека желязна броня пристягаше талията.

Трудно би ми било да изразя мислите, нахлули в мен при вида на тези три портрета. Непрестанно местех поглед от единия на другия с необичайна възбуда. Някакъв спотаен страх се надигаше от дълбините на душата ми. Не можех да откъсна очи от тях, сякаш бях хипнотизиран.

Застанал на прага на библиотеката, Шпервер изсвири пронизително. Най-отгоре от стълбата Кнапвурст просто го изгледа, без дори да потрепне.

— По мен ли свириш като на кучетата си? — запита гномът.

— Да, плъх безподобен и зъл! По теб свиря, за да си направя кефа!

— Виж какво, Шпервер — отвърна му джуджето с върховна омраза. — Напразно се лютиш. И да свириш, и да храчиш по мен жлъч... все ми е тая! Най-много да ми целунеш патъка!

И той му показва подметките си.

— Ами ако се покатеря при тебе, гризач безподобен?

— Ще те размажа с ей тоя дебел том!

Геденон избухна в смях, после продължи:

— Не се страхувай, гърбушко, недей да се стряскаш толкова! Аз не ти желая злото! Напротив — ценя твоите знания. Само дете не мога да разбере какво правиш в такъв ранен час там на високото, току под лампата? Направо да си помисли човек, че си прекарал нощта тук!

— Така е. Бях тук, през цялата нощ четох и се образовах, за разлика от теб, дете си хъркал и спал доволно в постелята си!

— Това означава ли, че дните вече не са достатъчно дълги за теб? — запита го Шпервер, като пропусна последната забележка покрай ушите си.

— Не, аз просто съм по следите на един прекалено значим за мен въпрос и докато не го разреша, не ще мога спокойно да спя!

— Триста дяволи! Какъв е този въпрос, ако смея да попитам?

— Вече посмя! Въпросът, Шпервер, е по какъв начин Лудвиг дьо Нидек е успял да открие моя праядо Ото Джуджето в дълбоките гори на Тюрингия! Нали знаеш, моят праядо е бил висок не повече от лакът, което прави горе-долу стъпка и половина. В замяна на това обаче той е очаровал всички със своята мъдрост и присъствието му на коронясването на дук Рудолф е било от славно по-славно. Слушай сега: граф Лудвиг го накарал да се скрие в препариран с перата паун. По онова време паунът бил едно от най-ценените ястия редом с прасенцата в мляко. Всички си умирали за пауни! По време на пиршеството Ото развивал опашката на пауна и присъстващите владетели, куртизанки, знатни дами и барони били очаровани от този гениален механизъм. Най-накрая, във върховия момент на пиршеството праядо ми Ото се измъкнал изневиделица отвътре с шпага в ръка и с гръмовен глас изревал: „Да живее дук Рудолф!“ и викът му бил повторен, потретен от всички в цялата зала! Бернар Херцог споменава за тези подробности в един свой труд, но не хвърля достатъчно светлина по въпроса откъде са дошли моите предци, дали родословието ни е било от сой или нашият род е бил от най-долнопробно естество. Последното, разбира се, е малко вероятно, защото хората от простолудието никога не са били надарени с толкова разум и житейска мъдрост като нас!

Направо бях смаян. Толкова гордост, самолюбие и самочувствие в такова мъничко същество! При все това обаче безкрайното ми любопитство ме накара да бъда предпазлив и любезен с Кнапвурст, да го щадя. Единствено гномът можеше да ми даде сведения относно жените на първия и втория портрет вдясно от този на Хуго Вълка.

— Господин Кнапвурст? — започнах аз с почтителен тон. — Бихте ли били така добър да внесете известна светлина по повод някои мои съмнения?

Поласкано от моите думи, човечето ококорено ме изгледа, но веднага ми отговори с широка усмивка:

— Говорете, господине, не се притеснявайте да изкажете съмненията си! Ако става въпрос за родовете хроники, присъстващи в

тази зала, готов съм да ви помогна. Колкото до останалото, то не ме засяга!

— Всъщност, бих искал да зная кои са личностите, изобразени на втория и третия потрет във вашата великолепна галерия?

— Ах, да! — отзова се джуджето и чертите на лицето му се оживиха. — Интересувате се от Едвиге и Хулдине^[4], двете жени на Хуго Върколака?

За първи път чух да наричат Хуго така. Нещо ме стегна в стомаха, но не попитах нищо, оставих Кнапвурст спокойно да продължи. Той положи дебелия том на прашния рафт и слезе от стълбата, за да може по-спокойно да разговаря с мен. Очите му блестяха, прекрасно се виждаше, че самовлюбчивостта, тщеславието и прекалената суета владееха изцяло човечето. Джуджето бе изпълнено с гордост, че ще може да изложи пред една непозната особа надълго и нашироко своите знания.

— И така, господине! Да започнем... — Кнапвурст протегна пожълтялата си дълга ръка към портретите. — Хуго фон Нидек, първият от своя род, се оженил през 832 година за Едвиге дьо Лутцелбург, която му донесла в зестра графствата на барон дьо Гиромани от областта Горен Бар, а също така и замъците на Геролсек в Тофелхорн... Имало и много други придобивки при този брак, но да оставим настрана подробностите, в нашия случай те не са толкова важни! От тази първа своя жена Хуго Върколака не се сдобил с деца, тъй като тя починала твърде млада, в лето господне 837-о. Станал пълновластен господар на новопридобитите земи, Хуго не пожелал да ги върне обратно. Тогава настанали дни на ужасни битки, кланета и сеч между наследниците на Едвиге и Хуго и тъй като на няколко пъти бил смъртоносно раняван и все оживявал по неведом и необясним начин, вместо Хуго Вълка започнали да го наричат Хуго Върколака. Понесла му се славата, че се занимава с магии и тайнствени обреди, че се бил запознал с някаква магьосница, която му помагала със съветите си. Тази магьосница била Хулдине, жената с желязната броня, която е на портрета. Вещица или не, тя била жена с безпримерна храброст. Никой не знае и досега откъде е дошла, нито какъв е родът ѝ, жена ли е в действителност или прероден хищник... Което обаче не ѝ попречило на няколко пъти да помага на Хуго на бойното поле и да го освободи от Франц дьо Лутцелбург, който го бил направил свой затворник. В онзи

ден Хуго трябвало да бъде обесен и ешафодът вече бил готов, когато Хулдине, начело на васалите на графа, с мълниеносна атака го отмъкнала от бесилото, на което вместо него увиснал Франц дьо Лутцелбург. Никой не разбрал как станало чудото! Хуго Върколака се оженил за втората си жена през лятото на 842, а тя му родила три деца.

— Значи... — започнах аз като ученик да повтарям замислено. — Значи първата от тези жени се казва Едвиге и потомците на Нидек нямат нищо общо с нея?

— Нищо!

— Вие сигурен ли сте в това?

— Мога да ви покажа хронологията на нашето родословно дърво. Едвиге не е имала деца. Хулдине, втората жена, е имала три.

— Това е направо изумително!

— Защо?

— Стори ми се, че забелязвам някаква прилика...

— Ех и вие... Прилики, прилики... — Кнапвурст се изкиска пискливо. — Погледнете онази стара чемширена табакера ей там, близо до голямата хрътка... На нея е изобразен моят праядо Ханс-Вурст. Носът му е извит като клон, а брадичката му е заострена и изпъкнала. Моят нос обаче е чип, а устните ми са изваяни и дори бих казал привлекателни! Но това не ми пречи да бъда негов правнук, нали?

— Не, разбира се, не ще и съмнение!

— Тогава? Същото е и с представителите на рода Нидек! Те могат да имат чертите на Едвиге, не твърдя обратното, но Хулдине е родоначалник на тяхното потекло. Ето, елате, погледнете родословното дърво... Това е то, господине!

Разделихме се с Кнапвурст като най-добри приятели.

---

[1] Gouden tâg, Fritz! (диал. нем.) — Добро утро, Фриц! (бел. прев.) ↑

[2] Минезингер или Минезенгер (нем. - Minnesinger/Minnesänger) — „Певец на любовта“ — поет и певец-рицар през Средновековието, германски дворцов трубадур, който възпявал любовта на дамата на сърцето, рицарското звание, храбростта, християнската религия. (бел. прев.) ↑

[3] Менхир (келт.) — Доисторически паметник във вид на побит вертикален камък или каменен стълб в Скандинавия, Франция, Англия и др. (бел. прев.) ↑

[4] Хулдине — от *huldigen* (нем.) — вричам се, прекланям се, полагам клетва на някого... (бел. прев.) ↑

V

„...Въпреки всичко — повтарях си, — прилика съществува! Нима трябва да я отдаваме на случайността? И в крайна сметка, какво представлява случайността? Нелепо стечение на обстоятелствата... или онова, което човек не може да си обясни. Не, в цялата тази работа трябва да има нещичко друго...“

Потънал в такива размишления, аз следвах моя приятел Шпервер, който бе напуснал залата с архивите и семейните портрети и двамата продължавахме по коридора. Портретът на Едвиге, тази толкова обикновена, толкова естествена картина, не преставаше да се слива в съзнанието ми с образа на младата графиня.

Най-неочаквано Гедеон спря. Повдигнах очи. Бяхме стигнали пред покоите на графа.

— Влизай, Фриц! Отиди да се срещнеш с графа! — каза ми старият браконьер. — Аз ще прескоча да нахраня кучетата, защото, когато стопанинът отсъства, слугите понякога стават нехайни. След малко ще се върна да те взема.

Всъщност аз бях много по-нетърпелив и любопитен да се срещна с младата госпожица Одил, отколкото с граф дьо Нидек. Веднага се укорих за своите помисли, но интересът не може да се направлява. И каква бе моята изненада, когато едва прекрачил прага на стаята, във все още рехавата предизгревна светлина аз забелязах в нишата граф Нидек, който се беше надигнал на лакти в постелята и бе втренчил в мен сериозен, внимателен поглед. Сякаш бе предусетил моето идване по неведом начин и ме очакваше! Погледът му — дълбок, спотаен и пронизващ, ме завари съвсем неподготвен, това бе най-малкото, което очаквах. Като хипнотизиран се взрях в очите му, в миглите, които излизаха като тънки, черни нишки от плътта на клепачите. Застинах изумен.

— Приближете се, господин докторе, приближете се! — каза ми с отпаднал, но твърд глас стопанинът на замъка.

После потомъкът на Върколака протегна към мен ръка.

— Моят прославен псар Шпервер често ми е разказвал за вас. Отдавна исках да се запознаем.

— Да се надяваме, господин графе — отвърнах, — че познанството ни ще продължи в по-добри за вас дни и условия... Краят на кризата приближава, имайте още малко търпение!

— Въобще не ми липсва такава, господин докторе! Но чувствам как и сетният мой час като че ли приближава!

— Грешите, грешите, господин графе!

— Не... Не се мъчете да ме успокоявате! Знаете ли, последното благоволение на природата към нас, смъртните, е, че ни дарява със способността да предвидим, да предусетим собствената си кончина!

— О, ако знаете на колко такива неверни предчувствия съм бивал свидетел... — отвърнах усмихнато, опитвайки се да го успокоя.

— Ние сме влюбени в смъртната си природа, господин докторе — продължи той, без да ме чува. — Без да го осъзнаваме, ние преследваме фантомите на предишната си същност, образите на онова, което сме били и което още копнеем да бъдем. И влюбени в смъртния си живот, ние сме мъртви за истинското в нас! Така че моето предчувствие...

Той продължаваше да ме наблюдава втренчено и някак си странно — всъщност, както всички болни, изразяващи някакво съмнение относно своето състояние. Това е изключително труден за лекаря миг — от поведението му зависи по-нататъшният морален дух на болния, психическите му устои. Ето защо повечето болници се опитват с поглед да проникнат в същността на лекувания ги. И ако открият и най-мъничкото съмнение за близкия си край — всичко е загубено! Злото взема надмощие, силите ги напускат, пружините на душата им се обтягат до скъсване...

Струва ми се, че издържах добре този първи изпит, защото графът се поуспокои, стисна отново ръката ми и се отпусна назад някак по-ведър и по-доверчив.

Едва тогава забелязах младата графиня Одил и някаква възрастна дама наблизо, най-вероятно нейната гувернантка. Седяха в дъното на нишата, от другата страна на кревата.

Поздравиха ме с едва доловимо кимване.

Образът от портрета в библиотеката веднага нахлу в съзнанието ми.

„Това е тя и никоя друга! — казах си за кой ли път. — Тя е! Първата жена на Хуго Върколака!... Ето — същото високо чело, дългите мигли, тази така тъжна и загадъчна усмивка!“

О, Господи, колко неща могат да се таят в една женска усмивка! Не търсете в нея нито радост, нито щастие! Женската усмивка прикрива толкова тайни страдания и мъки, толкова горест и безпокойство, толкова печал, че нищо не е в състояние да ги изрази! Девойка, съпруга или майка... усмивката винаги е нужна на жената, дори когато сърцето ѝ се свива, когато риданията го задушават...

Но това е твоето призвание, Жена, в тази величава битка, наречена човешко съществуване!

Все още размишлявах над тези неща, когато граф дьо Нидек наруши мълчанието:

— Ако Одил, моето скъпо дете, пожелае да направи онова, което я моля настойчиво, ако само се съгласи и ми даде мъничка поне надежда, че ще изпълни моите най-съкровени желания, тогава, струва ми се, силите ми пак ще се възстановят!

Погледнах младата графиня. Оставаше безучастна към казаното и свела очи, навярно се молеше.

— Да — продължи болникът, — единствено при тези благоприятни за мен условия ще се преродя, господин докторе! Защото ще знам, че ще бъда заобиколен от ново семейство, че след време ще мога да притискам до гърдите си внуци, достойни наследници и продължители на рода Нидек!... Убеден съм, това е единственото, което ще ми възвърне радостта от живота!

Нежният благ тон на този човек ме трогна.

Девойката обаче не отвърна.

Графът изчака няколко минути, обърна лице към нея, наблюдавайки я умолително, после продължи:

— Одил, не желаяш ли да доставиш щастие на своя баща? Господи, нищо друго не искам от теб, освен една-едничка надежда... Не ти поставям условие, давам ти време! Не желая да определям и избора ти... Ще отидем в кралския двор, там ще ти се предложат стотина знатни, достойни за избор партии. Кой не би бил щастлив да получи ръката на моята дъщеря? Тогава ще бъдеш напълно свободна да се произнесеш за най-достойния, най-красивия!

Той млъкна.

Няма нищо по-мъчително за един чужденец от подобни семейни драми. Толкова интимни и истински чувства се преплитат в тях, толкова мъки и скърби се разкриват, че и най-обикновената свенливост и дискретност ни карат да се скрием, да ни няма при такива излияния. Защото аз вече страдах, искаше ми се да избягам, да потъна... ала обстоятелствата не го позволяваха.

— Татко — обади се след известно мълчание Одил, по-скоро за да отклони настойчивите вопли на болния. — Вие ще оздравеете! Бог не желае да ви отнеме от нашата всеобща обич! Ако знаехте само с какъв плам, с каква жар се моля за вас...

— Ти пак не отговори на въпроса ми — сухо я прекъсна графът. — Какво ще противопоставиш на моето желание? Нима то не е естествено, справедливо? Нима ще ме лишиш от утешенията, на които се радват дори и най-грешните на този свят? Нима с нещо съм наскърбил твоите чувства? Нима към теб се отнасях с насилие? Нима е имало дни, в които съм си служил с лъжа, хитрост или измама?

— Не, татко.

— Тогава защо така упорито отказваш да се вслушаш в моите молби и дори не желаеш да ми дадеш обяснение за това?

— Решението ми вече е взето! Обрекла съм се на Бога!

Толкова твърдост в отговора на едно тъй крехко същество ме накара да потрепера. Сякаш пред мен оживя скулптурата на Мадоната от нишата във Вълчата кула — грациозна, спокойна, безучастна.

Очите на графа се наляха с трескава лудост. Направих знак на младата графиня да му даде някаква слаба надеждица, та макар и лъжовна... Тя като че ли не ме забеляза.

— Значи — продължи графът с глас, задавен от вълнение, — значи ти би предпочела да гледаш как баща ти умира и едничката дума, която би го върнала към живота, ти никога не би я произнесла?

— Животът като такъв не ни принадлежи, татко, ти сам го каза преди малко, макар и по друг начин. Животът на всеки един от нас принадлежи на Всевишния и думите тук с нищо не могат да ни помогнат!

— Това са прекрасни и благочестиви максими, дете мое — изрече графът с горчивина. — Ала в случая с тях ти се опитваш да избягаш от отговорност. Не съм сигурен дали това твое дело би било

богоугодно, макар така горещо да му се вричаш. Защото е казано: „Почитай баща си и майка си!“

— И аз ви почитам, татко! — отвърна му младата графиня кротко, с благост. — Но задачата ми не е да се омъжвам!

Сякаш дочух как зъбите на графа проскърцаха. Видение ли бе или наистина в полуздрача очите му просветнаха? Видимо той остана спокоен, но се извъртя рязко и с поверителен тон изрече:

— Върви си, става ми болно, като те гледам такава...

След което отново се обърна към мен, съвсем преbledнял след случилото се:

— Видяхте ли, докторе? — възкликна той с дива усмивка, която ме смрази. — Разбрахте ли какво е това благодарност? Не ви ли се намира под ръка някоя силна отрова? От онези, които като гръм поразяват мълниеносно? Ако можехте само да си представите колко страдам... от човещина щяхте да ми дадете от нейния вкус да опитам!...

Чертите на очите му се разкривиха, лицето му се нашупли, стана востъчно.

Стигнала до вратата, Одил бе понечила да излезе.

— Стой! — изкрещя неистово графът. Викът му ме накара да потреперя. — Остани още един миг... Искам в този час сега да те прокълна!

Той се задъха.

До този момент се опитвах да стоя настрана, да не се намесвам в разговора между бащата и дъщерята, ала повече не можех да издържа така безпристрастен.

— Господин графе! — възкликнах от все душа. — В името на мира и спокойствието, в името на справедливостта, заради вашето здраве — моля ви, успокойте се! Нали знаете, че животът ви зависи от това!

— Какво ме интересува животът? Бъдещето? И въобще какво бъдеще се очертава пред мен? Нали самите ние градим нашето бъдеще? Ах, защо нямам нож, с който всичко само за миг да приключи? Искам най-сетне смъртта да ме споходи!

Вълнението на графа нарастваше с всяка измината минута. Предусещах момента, в който той нямаше да може повече да сдържа яростта си и щеше да се нахвърли на младата графиня. Обърнах се към

нея. Все така спокойна, но пребледняла до неузнаваемост, тя бе коленичила на прага. Вратата беше отворена и забелязах отвън Шпервер, изумен, невярващ на очите си. На пръсти той се приближи, наведе се към Одил:

— Госпожице Одил — замоли я настойчиво. — Графът е толкова добър и великодушен... Той ще ви прости... Кажете само една дума, една-едничка думичка... „може би“... Или „ще видим“..., „по-късно“! Дайте му някаква надежда?

Тя не отговори. Запази предишното си мълчание.

В този момент дадох на граф Нидек да изпие няколко капки опиум и много скоро тежък, дълбок сън го обори, дишането му се нормализира.

Одил се изправи. Старата гувернантка, която не се бе намесила, излезе с нея. Дватамата с Шпервер ги изгледахме да се отдалечават бавно. Каквото и да бе, някаква грация и неимоверно величие се таяха в походката на графинята. Когато двете жени се скриха в дъното на коридора, Шпервер се обърна към мен.

— Е, Фриц, видя ли сега какво стана?

Изглеждаше сериозно обезпокоен.

— Какво мислиш?

Поклатих глава, без да отговоря. Твърдостта на младата графиня ме озадачаваше. Дори нещо повече: плашеше ме.

Защо постъпваше така?

VI

Шпервер бе възмутен.

— Това значи било то щастieto на великите и знатни люде, Фриц — крале, кралици, графове, графини и прочее!

Не можеше повече да се сдържа и оживено ръкомахаше, докато двамата на свой ред напускахме стаята на графа.

— Значи какво излиза? Представи си един вид, че си граф Нидек, владееш замъци, гори, реки, притежаваш най-прекрасните земи и владения в Шварцвалд, за да дойде един ден часът, в който млада, надарена с неземна прелест девойка, която на всичкото отгоре е и твоя дъщеря, ти каже с нежното си гласче: „Искаш да стане ли? Аз пък не искам! Молиш ме да бъде така... Но пък ти отговарям, че това е невъзможно!“ О, Господи! Защо е това проклятие? Не би ли било сто пъти по-добре в нашия случай да си се родила дъщеря на баща дървар и да си живеете двамата спокойно живота! Ох, това е съдбата човешка, Фриц! Хайде да побързаме! Нещо в гърлото започна да ме дави, не мога повече да издържам тук. Имам нужда да глътна свеж въздух!

Приятелят ми ме хвана за ръката и ме поведе по коридора.

Бе около девет часа. От прекрасното време при изгрева сега нямаше и помен. Небето се бе свъсило и покрито с облаци, вятърът навяваше сняг в прозорците и аз едва различавах побелелите била на съседните планини.

Тъкмо щяхме да се спуснем по стълбището, водещо към парадния двор, когато на ъгъла едва не се сблъскахме с Тоби Офенлох.

Достопочтеният иконом изглеждаше така, сякаш бе тичал три дена и три ноци.

— Хей! — извика той, като ни препречи пътя. — Къде така сте хукнали? Ами закуската?

— Закуска ли?... Каква закуска? — запита искрено учуден Шпервер.

— Как каква? Нали се разбрахме тази сутрин да закусим заедно с доктор Фриц!

— Вярно!... Така беше! Как можах да забравя!

Офенлох избухна в смях и устата му се разтегна до ушите.

— Направо ще се пръсна... — не спираше икономът. — А аз си мислех, че ще бъда последен на срещата! Хайде, побързайте! Каспар е горе и вече отдавна ви чака! Даже му казах да подреди масата във вашата стая, там ще е по-удобно! До скоро, господин докторе!

Той ми протегна ръка.

— Ама... вие няма ли да се качите с нас? — запита Шпервер.

— Не, тичам да предупредя госпожа графинята, че барон дьо Цимер Блудерик желае да ѝ изкаже своите уважения, преди да напусне замъка.

— Барон дьо... Цимер?

— Да, онзи странник, чужденецът, който пристигна с адютанта си тая нощ по никое време...

— Ах, да... разбира се... Ами побързайте тогава!

— Не се безпокойте... Едва-що отворили бутилките и вече ще съм се върнал!

И икономът, куцукайки, се отдалечи.

Думичката „закуска“ всецяло промени плановете на Шпервер.

— Дяволите да го вземат! — викна той и поехме по обратния път. — Това е то, Фриц! Най-подходящият начин да си оправим настроението е като му пийнем по едно. Радвам се, че са ни сервирали в стаята. В онази огромна трапезария под високите студени сводове и край онази миниатюрна маса сме направо като църковни мишки, наврени в някой ъгъл и гризящи каквото ни дал Господ! Чуй само как вятърът свири в амбразуриите! След половин час ще се извие страхотен ураган, слушай ме какво ти казвам!

Той бутна вратата на стаята и дребосъкът Каспар, барабанещ по стъклото на прозореца, остана очарован, като ни видя да се появяваме. Човечето имаше русоляви коси, чип нос и бе толкова слаботелесно, че ако го духнеше вятърът отвън, сигурно щеше да го отвее. Сега Шпервер го беше направил свой главен интендант — Каспар разглобяваше и почистваше оръжието му, кърпеше юздите и седлата на конете, той хранеше кучетата, когато стопанинът им отсъстваше, и най-сетне той се грижеше в кухнята да готвят от най-вкусните и предпочитани гозби на Гедеон. При по-особени „тържествени“ случаи той се грижеше лично и за кучкаря, както Тоби се грижеше за графа.

Сега, праметнал през ръка бяла кърпа и със сериозен вид, Каспар внимателно се зае да отпушва високото тъмно шише със старо рейнско вино.

— Каспар! — обърна се още с влизането ни Шпервер към него. — Доволен съм от теб, стари друже! Вчера всичко беше изпилал, просто нямам думи! Ястията бяха превъзходни — еленското, щуката, виното, м-м-м!... Знаеш, че аз понякога мога да бъда строг, но затова пък съм и справедлив. Когато всичко е наред и когато всеки си върши работата, аз не си кривя душата и отдавам заслуженото! Тази заран също мога да те похваля! Както виждам стотвената глиганска глава, с бяло винце полята, сигурно е превъзходна! О-о-о! Да вярвам ли на носа си? Приготвил си ни и супа от раци? Какво благоухание! М-м-м! Лигите ми потичат! Нали, Фриц? Какво ще кажеш?

— Разбира се, всичко е превъзходно!

— Да-а-а! Добре тогава! Да почваме... Наливай в чашите, Каспар! Ще те повиша в чин, наистина го заслужаваш! А ако продължаваш така и занапред, много бързо ще се издигнеш, тъй да знаеш!

Каспар свенливо сведе очи. Изчерви се, явно комплиментите на неговия господар го трогнаха.

Заехме местата си. Беше ми любопитно да наблюдавам как старият браконьер, който навремето бе радостен, че приготвя съвсем сам картофената си супичка, сега вече бе навикнал да се отнасят с него като с владетел. Макар и да не беше роден граф, отдавна той бе възприел похватите и маниерите на господаря на замъка. Един-единствен поглед на Геденон беше достатъчен за Каспар, който припваше да донесе това блюдо или да отпуши онази бутилка.

Тъкмо щяхме да наченем глиганската глава, когато на прага се появи Тоби. Не беше сам. Останахме изненадани, когато забелязахме до него барон дьо Цимер Блудерик, а зад тях и адютанта.

Станахме да ги посрещнем. Младият барон се приближи усмихнат. Имаше дълги черни коси, бе леко преbledнял, което въпреки това не засенчваше красивите черти на лицето му. Баронът спря пред Шпервер.

— Господине — заговори той с онзи така типичен саксонски акцент, който не можеше да се обърка с никакъв друг диалект. — Идвам при вас с молба! Графиня дьо Нидек току-що ме увери, че

никой не познава така добре, както вас, планината и потайните ѝ пътечки. Бих искал да ползвам знанията ви, ако е възможно!

— Разбира се, господине! — отвърна му Шпервер и се поклони.
— На вашите услуги!

— Спешни обстоятелства ме принуждават да замина тъкмо в този момент на разразяваща се буря! — продължи баронът, посочвайки заснежените прозорци. — Трябва на всяка цена да стигна до Валдхорн, дето е на шест левги оттук!

— Опасявам се, че ще е трудно, господине! Всички пътища са затрупани под снега!

— Знам! Но трябва да съм там!

— Ще ви е нужен водач! Можете да вземете мен, ако пожелаете, или Зебалт Крафт. Той също познава планината като петте си пръста!

— Благодаря за предложенията! Безкрайно съм ви признателен, но не мога да ги приема, господине. Ще се задоволя само с вашите подробни сведения, напътствия и указания.

Шпервер смирено се поклони, после приближи до един прозорец и го разтвори широко. Буен порив на вятъра навя вътре снежна вихрушка, която прелетя през стаята и плъзна чак в коридора. От завихрилото се течение вратата шумно се хлопна.

Аз продължавах да стоя прав на мястото си, облегал ръце на облегалката на фотьойла. И без това ситният Каспар се бе смалил още повече, свит в най-отдалечения ъгъл. Баронът и неговият ординарец на свой ред доближиха прозореца.

— Господа! — извика Шпервер високо, за да надвие воя на вятъра. След което протегна ръка. — Господа, това, което виждате разстлало се пред очите ви, е, така да се каже, картата на областта. При по-хубаво време щях да ви поканя да се качим в сигналната кула — оттам цял Шварцвалд се е ширнал като на длан. Но сега... Ще се задоволим да наблюдаваме Алтенберг и оттук. Още по-нататък зад този побелял връх е Валдхорн, където в момента ураганът беснее... Стигнаха до Алтенберг и ако снегът ви позволи, от върха на онази скала досущ като богато накичена епископска корона, която кой знае защо наричат Нащърбената канара или Нащърбената канара, ще съзрете други три планински гребена — Бехренкопф, Гейерщайн и Трифелс. Тъкмо към последния най-вдясно ще трябва да се насочите. Буен поток разсича равнината, но в това време силно ще се учудя ако

не е замръзнал и покрит с лед. За всеки случай, ако е невъзможно да продължите по-нататък, вляво и нагоре по брега ще намерите една пещера — Бездънната яма. Носят се слухове, че водела право в Ада. Но не се безпокойте — тя ще ви предложи подслон и в нея ще можете да прекарате нощта, а утре, когато по всяка вероятност вятърът ще е утихнал, няма как да не забележите Валдхорн.

— Благодаря ви безкрайно, господине!

— Ако пък извадите късмет и срещнете някой въглищар, помолете го да ви покаже къде има по-пряк брод за прекосяване. Макар че е силно съмнително в такова време и толкова нависоко в планината някой да се е осмелил да излезе. Май и вълците са се свили в бърлогите си... Каквото и да е, оттук ще ви е много трудно да се придвижите дотам. Внимавайте и заобиколете още в подножието Бехренкопф, защото по отвъдния му склон спускането е невъзможно: скатовете там са стръмни и хлъзгави даже при хубаво време, да не говорим пък сега... На всичкото отгоре местността е осеяна със скали и зейнали пропасти!

Докато Шпервер даваше тези надлежни обяснения, аз мълчаливо го наблюдавах и слушах с внимание ясния му отсечен глас, възхищавах се на вещината, с която той наблягаше на всяка една подробност. Баронът също го слушаше с огромно внимание, дори може би прекалено, необичайно напрегнат. Впрочем, този човек ми се струваше непреклонен — никакво препятствие нямаше да го разколебае. Ординарецът му изглеждаше също толкова решителен, колкото и господарят.

В момента, в който се отдръпнаха от прозореца, блесна светкавица, освети пространството — един от онези мигове, в които вихрите на бурята загребват снега и го разстилат като копринен воал. За частица от секундата, докато светлината бе раздрала драпериите на мрака, успяхме да зърнем трите самотни заснежени зъбера зад Алтенберг. Подробните описания, които Шпервер преди малко беше направил, сега се очертаха наяве, станаха видими. После пространството отново потъмня, наля се с мастило, местността се забули.

— Идеално! — възкликна зарадван баронът. — Видях целта! И благодарение на вашите обяснения, надявам се да я достигна!

За сетен път Шпервер се поклони, сега обаче без да отговори. Баронът и ординарецът му ни поздравиха и се сбогуваха, след което излязоха.

Гедеон затвори прозореца, обърна се към Тоби и мен. Изглеждаше силно притеснен.

— Човек трябва да е обладан от дявола, за да се осмели да излезе навън в такъв час! Казах им, че дори и вълците си стоят сврени във вълчите си леговища! Само че на нашите приятели май наистина им се налага да потеглят в такова време! Ох-ох-ох!

И той се завайка. После примиренчески сви рамене:

— Да прием, другари! За тяхно и най-вече за наше здраве, Фриц! Тоби, да прием и за твое здраве!

Приблжих се до прозореца. Долу в парадния двор барон дьо Цимер Блудерик и ординарецът му яхваха конете. Въпреки носещите се из въздуха снежни парцали, отляво, в кулата с високи прозорци успях да забележа как една завеска се дръпна и младата графиня Одил дьо Нидек, съвсем преbledняла, отправи продължителен поглед към младия барон.

— Хей, Фриц, какво си се лепнал така за стъклото? Мъчиш се да надникнеш отвън в бурята ли? — викна по мен Шпервер.

— Нищо, нищо... Наслаждавам се на конете на нашите странни приятели...

— Ах, да! Чистокръвни влашки жребци! Видях ги тази сутрин в конюшната. Великолепни животни, две мнения няма!

Отвън конниците препуснаха в галоп. Завеската в кулата отляво се спусна.

VII

Минаха дни, без да се случи нищо ново. Животът ми в замъка Нидек продължаваше да е все така монотонен. Всяка сутрин се будех от меланхоличните трели на ловния рог на Зебалт, след това ходех да посетя графа. Закусвахме, после слушах дълбокосмислените разсъждения на Шпервер по повод на Черната Чума, търпях дрънканиците на Мари Лагут по съвместителство и тези на Тоби, както и на всички останали членове на прислугата, които, какво да се прави, нямаха никакви други развлечения, освен да си пийват, да хапват, да играят на карти, да пушат и спят. Единствен Кнапвурст водеше щогоде поносимо и смислено съществуване. Затънал до гуша в родовите хроники, с почервенял от студа нос и тракащи зъби, той като че ли не се отегчаваше. Не преставаше дори и за миг да се рови из дебелиите прашасали томове в библиотеката, за да прави своите вечни изследвания...

След всичкото това бихте могли мъничко да си представите моето отчаяние от сивото ми ежедневиe. Поне десет пъти Шпервер ме беше развеждал из конюшните и два пъти повече ми бе разкривал прелестите на кучкарниците. Кучетата отдавна бяха свикнали с мен и моето присъствие не ги дразнеше, вече не ме лаеха, а закачливо се умилкваха в краката ми, очакващи моите ласки. Наизуст знаех дебелашките шегички на иконома, които пускаше веднага след втората чашка, до болка ми бяха познати и репликите на Мари Лагут.

Меланхолията на Зебалт с всеки изминат ден все по-настойчиво ме завладяваше и се улавях, че на драго сърце лично бих надул огромния ловен рог, за да излея с мъката на планините и онази, моята, напластила се в душата ми... Истината е, че очите ми все по-начесто се извърщаха към Фрайбург.

Болестта на графа обаче продължаваше да се развива. Това бе моето единствено сериозно занимание. Всичко, което Шпервер ми беше разказвал, се потвърждаваше. Понякога, разбуден внезапно от среднощен кошмар, графът се надигаше наполовина в леглото и с

обезумял поглед и изпънат врат шептеше тихо: „Тя е тук!... Тя идва!... Идва да ме вземе със себе си!“...

В такива моменти Гедеон поклащаше глава и отиваше да се качи в сигналната кула. Ала отново напразно напрягаше взор: от Черната Чума нямаше и следа.

След дълги размишления относно необичайната болест на графа, в крайна сметка аз се бях убедил, че господарят на Нидек е луд. Чудатото влияние, което старицата упражняваше над него, последователните редувания на загуба и възвръщане на паметта — всичкото това затвърждаваше моето мнение.

Лекарите, които са се занимавали с подобни психически разстройства, знаят, че цикличната загуба на паметта, периодичната лудост е често срещано явление, което може да се проявява по няколко пъти годишно: през лятото, зимата, есента... докато другите психически отклонения се проявяват само веднъж. Имам във Фрайбург една бивша моя пациентка, възрастна дама, която вече трийсет години сама предусеща проявлението на своя делириум тременс, при което веднага отива на преглед в здравното заведение. Затварят я в отделна стая. И там на нещастницата ѝ се привиждат ужасяващите сцени, на които е била свидетел в далечното минало на своята младост: тя трепери под тежката десница на палача, вижда се облята с кръвта на жертвите и започва да стене и да пъшка, при което подлудява всички край себе си. Няколко седмици след това пристъпите намаляват. Лекарите я пускат да се прибере у дома, убедени, че на следващата година пак ще я видят...

„Граф Нидек се намира в аналогична ситуация — мислех си. — Никому непонятни отношения явно го свързват с Черната Чума. Кой може да каже какво е било? Как е било проявено? Каква е логиката на всичкото това? Та нали и тази ужасяваща старица също е била млада, нали и тя е била красива, може би...“ И моето въображение веднъж впуснало се в тази посока, градеше цял роман... Ала не посмях да кажа нищо на никого. Шпервер никога нямаше да ми прости, предполагайки, че съм допуснал възможността граф Нидек да е имал каквито и да е връзки с магьосницата. Колкото до госпожица Одил, самата лудост на графа, призната черно на бяло от специалист, би била достатъчна, за да ѝ се нанесе тежък удар.

Горката девойка наистина беше нещастна. Отказът ѝ да се омъжи и да се подчини на волята на графа дотолкова го беше раздразнил, че той трудно понасяше присъствието на младата господарка. С горчивина властелинът на Нидек я упрекваше за нейното неподчинение, след което философстваше по принцип над неблагодарността у собствените ни деца. Понякога посещенията на Одил предизвикваха силни кризи. Нещата стигнаха такива предели, че в един момент аз счетох за редно да се намеся. Една вечер изчаках графинята в преддверието и горещо я помолих, временно поне, да отложи посещенията си при графа, да не влиза при него за известно време. Ала тук се натъкнах на нейната още по-необяснима и твърда съпротива. Въпреки моите обосновани забележки, въпреки подробните ми обяснения, тя настояваше да продължава да бди край одъра на своя баща и да му прислужва, както бе правила до този момент.

— Това е мой дълг и задължение, господин докторе! — заяви тя непреклонно. — Аз съм негова дъщеря и нищо на света не би ме разколебало да продължа да го правя!

— Госпожо — рекох аз, застанал пред вратата на стаята на болния. — Лекарската професия също ми дава права и задължения! Колкото и жестоко да ви прозвучи това, не мога повече да ви спестявам тази истина — вашето присъствие погубва граф Нидек!

Цял живот ще запомня как изведнъж лицето на Одил се измени, сгърчи, помръкна и потъна в дълбока покруса. При моите думи то като че ли се обезкърви, стана восъчнобледо, а големите сини очи на графинята се втреничиха в моите, пожелаха да проникнат и разровят до дъно душата ми.

— Но... Нима е... възможно, докторе? — объркано и несвързано започна тя. — Закълнете се, господине, че ми казвате истината! Заклевате ли се?

— Заклевам се, госпожо!

Последва дълго мълчание. После с приглушен глас младата графиня изшептя:

— Добре, нека да бъде Божията воля!

И като наведе глава, тя се оттегли.

На следващия ден след тази сцена, към осем часа сутринта, аз се разхождах във Вълчата кула и за кой ли път размишлявах над болестта на графа. Не виждах никакъв изход в момента; на всичкото отгоре се

безпокоях за клиентелата ми във Фрайбург, която, поради дългото си отсъствие, рискувах да изгубя. Не знаех какво щеше да стане и вече направо се чудех какви по-решителни мерки да предприема, когато три дискретни почуквания по вратата ме изтръгнаха от тъжните ми размишления.

— Влезте! — припряно извиках.

Вратата се отвори и на прага се появи Мари Лагут като дълбоко се поклони. Каквото и да бе, тези хора засвидетелстваха голямото си уважение към мен.

Пристигането ѝ ме смути още повече. Щях тутакси да я помоля да ме остави сам, но замисленото ѝ изражение ме изненада. Мари беше наметнала на раменете си червено-зелен вълнен шал, продължаваше да стои на прага с наведена глава и някак си нервно хапеше устни. Ала онова, което повече ме озадачи, бе, че след като ѝ разреших да влезе в стаята, тя отново разтвори леко вратата и огледа отвън — навярно за да се увери, че никой не я бе проследил дотук.

„Какво ли ще иска от мен? — запитах се. — Какво значи това непредизвестно посещение, какви са тези предохранителни мерки?“

Малко е да се каже, че бях заинтригуван.

— Господин докторе — започна най-сетне тя, като пристъпи към мен. — Извинявам се, че ви безпокоя в такъв ранен утринен час, но имам нещо сериозно да ви известя!

— Говорете спокойно, госпожо! За какво става въпрос?

— Става въпрос за графа!

— Ах, така ли?

— Да, господине! Вероятно знаете, че аз бях при него миналата нощ.

— Да, добре. Но седнете, ако обичате, не се притеснявайте!

Тя се настани пред мен в един широк кожен фотьойл и едва сега, когато на дрезгавата утринна светлина се вгледах по-внимателно в нея, аз с удивление забелязах енергичните черти на лицето ѝ, което при пристигането ми в замъка и в часовете, прекарани заедно, ми се бе сторило мазно, смешно, непривлекателно.

— Господин докторе... — продължи тя след минутка мълчание. Големите ѝ черни очи се взряха в мен изпитателно. — Трябва да ви призная нещо. Най-напред това, че аз не съм жена, която лесно може да се изплаши... Толкова съм видяла и препатила... В досегашния си

живот съм се сблъсквала с такива ужасяващи неща, че май вече нищо не е в състояние да ме разстрои... Не може човек да се страхува в Нидек при положение, че е оставил зад гърба си жестоките кланета и битки при Маренго^[1], Аустерлиц и Москва.

— Вярвам ви, госпожо!

— Разказвам ви всичкото това не за да се хваля и надявам се ме разбирате правилно. Още повече, не искам да си помислите, че съм смахната и когато заявя, че нещо съм видяла и изживяла, това означава, че другите могат да ми имат доверие!

Премълчах, ала междувременно не спирах да се питам какво толкова, по дяволите, искаше да ми разкаже.

— Та ето какво! — Мари Лагут сякаш отгатна мислите ми. — Снощи, между девет и десет часа вечерта, тъкмо когато се канех да си лягам, при мен дойде Тоби Офенлох и някак си съзаклятнически ми довери: „Мари, тази нощ трябва добре да пазим графа!“.

„Нима госпожицата не бди вече в стаята на собствения си баща?“ — на свой ред го запитах.

„Не, госпожицата е болна и се налага ти да я заместиш!“

„Болна ли е? — не се сдържах и възкликнах. — Горкото дете, знаех си, че ще се стигне дотук!“ Защото поне сто пъти съм я предупреждавала за това, господин докторе, но когато човек е млад и когато буйна кръв кипи в жилите му, нищо не може да го уплаши и стресне... Ох, младите вече не се вслушват в съветите на по-старите... В крайна сметка си взех плетивото, пожелах лека нощ на Тоби и отидох в покоите на графа, където ме чакаше Шпервер, и след като разменихме с него две-три банални слова, след малко и той си отиде. Така останах сама с графа. Съвсем сама!

Тук Мари Лагут отново направи пауза. Пое си дъх, като че ли да се освежи и сякаш наистина видът ѝ се попромени. Колкото до мен, целият се бях превърнал в слух и зрение.

— Беше около десет и половина — продължи тя разказа си. — Плетях до леглото на графа и отвреме навреме повдигах завеската на балдахина да го видя какво прави. Господарят не помръдваше. Спеше като младенец. Всичко беше нормално докъм единадесет. Тогава изведнъж ме налегна умора. И сега се чудя как точно стана, но сякаш внезапно някаква преса ме налегна. Очите ми взеха сами да се затварят. Е, знаете и вие, остарее ли човек, каквото и да прави, вече не

успява да издържа до късни доби. Пък и аз можех да бъда спокойна — както сладко беше заспал графът, така сигурно щеше да откара до заранта... Наближи полунощ. Вятърът отвън стихна. Капаците на прозорците престанаха да проскърцват. Отидох да погледна в нощния мрак. Беше тъмно като в рог, сякаш разлято мастило. Върнах се. Настаних се пак във фотьойла. Отново погледнах болния. Видях, че не е помръднал. Пак захванах плетката... и след няколко мига сама съм се унесла. Да, задрямала бях... Бе така горещо в стаята, фотьойлът бе толкова мек, удобен и толкова нежно ме притискаше в обятията си, че... Явно съм спала така непробудно около час, когато най-ненадейно някакво въздушно течение ме събуди. Мигом отворих очи и... О, Боже милостиви! Прозорецът на стаята беше широко разтворен, завесите дръпнати, а графът по нощница се бе качил на перваза!

— Графът!

— Да! Самият той!

— Не! Не може да бъде! Та той едва крета...

— Не бих казала... Особено след това, което видях! И го видях така ясно, както сега виждам вас! Пак ви повтарям — това беше той, граф Нидек! Качен на прозореца!... Държеше в ръка пламтящ факел, а отвън черната нощ бе толкова тиха, толкова спокойна, че нито едно пламъче на пращящата борина не трепваше!

Стоях онемял. Гледах Мари-Ан изумен и не вярвах на ушите си.

— В началото — продължи тя след моментно мълчание, — когато го видях така бос, по нощница, заел подобна величава поза... всичкото това ме шокира. Поисках да извикам, да го предпазя по някакъв начин — та той можеше да се подхлъзне навън, да падне, да се пребие! После веднага се сепнах уплашено: „Ами че този човек може да е сомнамбул... Ако извикам, той ще се събуди... Ще загуби равновесие, ще полети в празното и... край!“ Тъй че стиснах зъби, сподавих вика си и продължих да наблюдавам невероятната сцена. Не след много графът взе бавно да надига факела, после също така бавно да го спуска. Представяте ли си, докторе? Вдигна го и го спусна. Бавно, съвсем бавно. И така три пъти поред, сякаш даваше някому отвън в нощта светлинни сигнали... В крайна сметка захвърли борината зад стените на бастиона, затвори със замах прозореца, дръпна отривисто завесата и се обърна. Очаквах да се събуди, защото примигна в сумрака. Аз продължавах замаяна да мълча, после вдъхнах

влажната хладна миризма, просмукала се вътре в стаята... и тя ми се стори странна. Миришеше сякаш на плесен, като че се бях нагълтала с паяжини. Тукатси настръгнах. Графът изръмжа нещо срещу мен, после пак се извърна към прозореца и впери поглед в тъмнилото. Надигна се на пръсти, тялото му се сгърчи в защита. Не можех да разбера, тъй като наоколо нямаше нищо, от което да се пази. Ала той явно съзря нечие присъствие, защото отново заръмжа като животно, все едно бе усетил някаква грозяща го опасност или надигащи се в душата му болка и ужас. После нададе вой, вдигна дясната ръка в заслон... Това продължи само няколко секунди... Сетне всичко стихна. Графът се обърна, тръгна обратно, мина край мен, без да ме види, и си легна, мърморейки Бог знае какви невнятни слова на някакъв странен, непонятен език...

Аз мълчах... Разказът на Мари Лагут ми се струваше невероятен. А после се стреснах от собствените си думи:

— Сигурна ли сте... действително ли сте сигурна, че сте видели всичкото това, госпожо?

— Дали съм сигурна, господин докторе?... Нали не ме смятате за...

— Питам ви, защото това, което току-що ми разказахте е направо... невероятно!

— Да! Знам много добре и си давам ясна сметка за онова, което току-що ви разправих, господине! И пак ви казвам — това е самата истина! В първия момент и аз като вас останах поразена. После, когато съгледах графа отново заспал сладко в постелята, положил ръце на гърдите си, сякаш нищо не е било, тогава си рекох: „Мари-Ан, ти навярно си сънувала лош сън! Не е възможно да си видяла кошмарната сцена!“ Тогава се приближих до прозореца. Погледнах надолу. Отвън факелът догаряше в нощта. Беше паднал сред храсталаците, малко вляво от третия портал на замъка... Така че по никакъв начин не бих могла да отрека случилото се... За съжаление, докторе, не беше лош сън!

Няколко мига Мари Лагут ме наблюдава мълчаливо.

— Предполагам се досещате, господине, че от този момент сън не ме лови! Постоянно съм така да се каже нащрек. Всеки миг ми се струва, че нещо ще проскърца, че ще чуя нечий спотаени стъпки я зад гърба си, я зад фотьойла и че от някой тъмен ъгъл ще изскочи

дрънкащо с веригите си привидение. И това, пак ви казвам, не е точно страх, но какво искате от жена като мен? Обезпокоена съм и силно притеснена. Тази сутрин още в ранни зори изтичах да събудя Тоби Офенлох и веднага го изпроводих при графа. Минавайки по коридора край господарските покои, забелязах, че липсва една от факлите, първата вдясно. Поставката бе празна. Излязох навън през третия портал и намерих захвърлената главня, оплетена в храсталаците край пътеката, водеща към Шварцвалд. Ето, вижте сам доказателството.

И тя измъкна изпод престилката си овъгления остатък от борината, който положи внимателно върху масата.

Това ме довърши.

Наистина не можех да проумея. Как бе възможно този мъж, който вчера бях оставил толкова слаб, толкова изтощен... как бе възможно той да се надигне от леглото, да се придвижи и сам, без ничия помощ, да отвори тежкия висок прозорец? И какво можеха да означават тези светлинни сигнали посред нощта?

Разтворил невиждащи очи, струваше ми се, че и аз лично присъствам на странната, невероятна сцена, а мисълта ми несъзнателно се плъзна към... Черната Чума. Тръснах глава. Мари Лагут се бе изправила и се приготвяше да си ходи.

— Госпожо — предупредих я, макар да знаех, че бе излишно. — Много добре сторихте, че споделихте с мен преживяното от вас тази нощ... Благодаря ви. Нали... нали не сте споменавали на никого за среднощното ви приключение?

— На никого, господин докторе! Такива неща се споделят единствено със свещеник и лекар!

— Така е, госпожо. За сетен път се убеждавам, че вие сте достойна и храбра жена!

Разменихме последните си думи на прага на кулата. В този момент сред стелещата се мъглица Шпервер се появи в дъното на площадката между двата бастиона, следван от своя приятел Зебалт.

— Хей, Фриц! — развика се той от другия край още щом ме забеляза. — Чакай малко... Такива ще ти разправам, че чак косите ти ще настръхнат!

„Ето ти ново два̀сет! Пак се започна! — рекох си. — Явно дяволът здравата ни се бърка в работите!“

Мари Лагут предвидливо беше изчезнала. Кучкарят и приятелят му тичешком прекосиха площадката, след което се шмугнаха при мен във Вълчата кула.

---

[1] Маренго — град в Италия, в областта Пиемонт, където на 14 юни 1800 г. Наполеон Бонапарт, подпомогнат от подразделенията на Десекс и кавалерията на Келерман води битка с австрийската армия; според официални източници това е негова блестяща победа с цената на много жертви, но според други е полузагуба. (бел. прев.) ↑

VIII

Зачервеното лице на Шпервер изразяваше силна възбуда и раздразнение, докато в погледа на Зебалт се четеше горчивина и неописуема мъка. Този честен и достопочтен псар, който в навечерието на идването ми в замъка Нидек ме бе поразил с меланхоличния си вид, бе слаб, изпит и сух като вейка. Носеше ловен костюм, стегнат в талията с дебел колан, на който висеше нож с рогова дръжка. Обут бе във високи до над коленете кожени гамаша. Ловния рог беше праметнал през дясното си рамо, а под ръка носеше огромния мундщук. Мека широкопола шапка с перо от чапла в гайтана и рижа козя брадичка довършваха благородния профил на ловеца.

— Да, Фриц... — продължи Шпервер като ехо... — Такива ще ти разправам, че...

Той се отпусна тежко върху един стол. С отчаян вид стисна глава в ръцете си и се завайка, докато Зебалт спокойно смъкна ловния рог, след което го положи внимателно върху масата.

— Е, Зебалт — възкликна Гедеон. — Разказвай!

И без да изчака, се обърна към мен:

— Черната Чума пак броди край замъка, Фриц!...

Щях да посрещна подобна новина с известно безразличие, ако току-що не бях чул признанията на Мари Лагут... Неочакваната вест ме стресна. Явно наистина имаше някаква невеста връзка между господаря на замъка и магьосницата отвън. Връзка, чието естество ми убягваше. Но каква? Трябваше на всяка цена да разбере за какво става дума.

— Момент, господа, момент! — възпрях с жест Шпервер и неговия приятел. — По-напред искам да разбере откъде е дошла Черната Чума. Как току-така се материализира? Нима е изскочила от Небитието?

Шпервер слисано ме изгледа.

— Фриц, тези работи са от компетентността на Всевишния! — отвърна ми. — Единствен Той вижда, Той знае всичко...

— Добре тогава... Да подхванем нещата от другия им край... По кое време на годината се появява тази магьосница край замъка? Нима само зиме?

— Нали ти казах, Фриц... Появява се всяка година осем или девет дена преди Коледа.

— И през цялото останало време броди наоколо?

— Да, в продължение на две-три седмици!

— Никой ли не я е мяркал преди или след това, макар и случайно?

— Не, никой.

— Ами тогава трябва да я заловим на всяка цена! — извиках аз развълнувано. — Това наистина не е нормално! Трябва да я хванем и да разберем какво иска... откъде идва... защо... как?

— Да я заловим! Да, разбира се!... — отговори ловецът някак отнесено, със странна усмивка.

После меланхолично поклати глава. А Шпервер продължи:

— Скъпи ми Фриц, съветът ти е добър, но сам знаеш колко лесно е да се каже и колко трудно да се направи! Можем да изберем подходящия момент, да доближим вещицата и да я простреляме, както много пъти съм искал да го направя и реално съм имал тази възможност... Но графът винаги твърдо се е противопоставял! Просто не мога да разбера... А ти ми хортуваш да я заловим по друг начин? Ти можеш ли да хванеш волна сърна за опашката? Изслушай по-напред Зебалт и ще разбереш...

Зебалт, който бе седнал до масата с кръстосани крака, ме изгледа продължително, след което започна:

— Тази сутрин, докторе, докато слизах от Алтенберг, се наложи да следвам проправената пъртина, водеща към замъка, а не моите обичайни, преки пътечки, тъй като снегът бе затрупал стръмните скатове. Вървах отнесено, не мислех за нищо, когато неочаквано някаква следа привлече вниманието ми. Спрях се. Дирята беше дълбока, пресичаше напреко пъртината. Явно някому се бе наложило да се спусне по склона, а после да се изкатери наляво... С дългогодишния ми опит на ловец съвсем уверено сега мога да заявя, че това в снега не бяха повърхностните и почти бръснещи следи на дивия заек, не беше източената вилообразна диря, оставяна от глигана, нито така познатата ни детелинка на вълчите лапи... Не, следата беше общо

взето дълбока, почти мъничка дупка! Разчистих навалелия сняг, за да огледам основата и така разбрах, че оттам наскоро беше минавала Черната Чума!

— Сигурен ли сте в това?

— Дали съм сигурен? Господин докторе, познавам стъпките на тази магьосница по-добре от моите собствени. От години погледът ми е вечно впит в земята, по-добре различавам хората по тяхната диря и по ходилата им, отколкото по физиономия... А що се отнася до онези следи там в снега, оставени от нейното ходило — и дете не би могло да ги сбърка!

— Хайде, хайде! — все така недоверчиво го гледах аз. — Какво толкова специфично отличава нейното ходило от другите?

— Прекалено малко е, докторе, в шепа може да се побере. Идеално изваяно, петата е леко издължена с ясно очертани контури, палецът е силно приближен към останалите пръсти, които пък са присплеснати, сякаш стегнати в тясна обувка. Това е ходило, което би могло да се нарече удивително, господин докторе! И правичката да ви кажа — от двайсет години съм влюбен в него! Всеки път, щом го зърна, по някакъв начин то ми влияе, нещо ме обзема... И аз не знам точно какво! Боже Мили! Възможно ли е тази прекрасна, тази грациозна и изящна нога да е на... Черната Чума?

Зебалт склочи ръце и загледа отчаяно плочника.

— Добре, Зебалт, разбрахме чувствата ти! Карай по-нататък! — нетърпеливо го подкани Шпервер.

— Да, прав си. Разпознах значи следата и веднага се заех да оглеждам наоколо. Надявах се да склеця дъртата вещица в бърлогата ѝ, но не можете да си представите какъв път се принудих да изминавам. Катерих се по сокаците край замъка, спусках се по склоновете, като оставях следата винаги да е от дясната ми страна, както правят всички заклетни ловци. Така стигнах до самите покрайнини на Рейнската долина. И там следата отведнъж се шмугна в гората. Не, не бях я изгубил, но като се поогледах за всеки случай, най-неочаквано отляво забелязах и други дири, които следваха тези на Черната Чума. Спрях изненадано. Кой можеше да е това? Шпервер, Каспар Трумпф или някой друг? Приблжих да проверя и представете си моето изумление — следите от стъпки не бяха на човек от нашия край! Бога ми, рекох си, познавам ходилата на всички от Шварцвалд —

от Фрайбург до Нидек! А това стъпало, застинало в снега пред мен, повярвайте ми, не принадлежеше на никого от нашите! Явно беше на непознат човек, на чужденец, при това идващ отдалече. Ботушът, защото следата беше от меки и еластични ботуши с шпори, очертали едва забележима браздица след тях, та ботушът, вместо да е закръглен в края, беше квадратен, подметката бе тясна и без кабри, беше се прегъвала при всяка крачка. Колкото до самия човек, виждаше се, че е бързал, но със ситни крачки, може би, за да не изтърве следата на магьосницата, и по всичко личеше, че е на около два-сет-двайсет и пет години. Веднага забелязах и шевовете по концовете на ботушите — никога не бях виждал по-здрави и по-добри!

— Кой ли е могъл да бъде?

Зебалт сви рамене, разпери широко ръце и млъкна.

— Кой може да има интерес да следва старицата в такова време?
— запитах и аз, като се обърнах към Шпервер.

— Ох! — изпъшка той отчаян. — Който и да е, единствено Дяволът би могъл да ни каже!

Няколко мига мълчахме замислени.

— Продължих подир следата... — обади се след малко Зебалт. — Катереше се от другата страна на долината, сред еловите горички. После, без никаква логика, изви рязко към Нащърбената канара. Това ме ядоса. „Ах, ти, дърта Чумо! — непрекъснато си повтарях, — ако дивечът се състоеше от такива екземпляри като тебе, занаятът на ловеца щеше да е истински Ад!“ Така неусетно двете следи ме отведоха на билото на Шнееберг. Вятърът здравата беше беснял там, снегът бе натрупал до над коленете. Затъвах в преспи, по едно време се уплаших — можех да хлътна и да пропадна някъде, ала какво да се прави — трябваше да премина. Стигнах до бреговете на буйния Щайнбах и изведнъж изгубих следите... От Черната Чума нямаше и помен! Спрях се, заоглеждах внимателно. Видях, че след като бе тъпкал на едно място — малко наляво, после надясно, ботушите на непознатия в крайна сметка се бяха насочили към Тифенбах. Лоша поличба! Погледнах от другата страна на потока, който за мое учудване още не беше замръзнал — пак нищо! Старата хитруша явно беше поела нагоре или надолу по реката, но във водата, за да не оставя следи! Накъде трябваше да се отправя? Нагоре? Надолу? Бога ми, и аз самият не знаех! Бях толкова объркан, че се върнах право в Нидек...

Зебалт отново млъкна.

— Забрави да разкажеш за закуската... — подсети го Шпервер.

— Ах, да, наистина... В подножието на Нащърбената канара видях, че вещицата бе палила огън. Мястото там беше съвсем почерняло. Опипах с ръка, надявайки се да е горещо, което щеше да означава, че Чумата е нейде наблизом... Ала земята бе леденостудена. Едва тогава отстрани в храстите забелязах примката...

— Примка ли?

— Да. Изглежда вещицата знае да залага примки и то доста умело, защото в снега още личаха отпечатъците на хваналия се див заек... Дъртата бе запалила огъня, за да го изпече, а после си бе устроила гуляй, вещицата му с вещица!

— И като си помислиш — извика Шпервер ядосано и тресна с юмрук по масата, — като си помислиш само, че тази дърта вещица яде месо, докато толкоз почтени хора в селата наоколо изнемогват с картофи! Ето, това ме изкарва извън кожата, Фриц! Ах, само да можем да я пипна, така...

Но той нема време да довърши мисълта си. Пребледня, а ние се спогледахме смразени, изцъклили от ужас очи, невярващи!

Някакъв пронизителен вой разцепи нощната тишина — зловещият вой на вълк-единак в мразовитата, зимна нощ; вой, който човек трябва да е чул, за да може да разбере всичката мъка и горест, целия ужас, вплетени в това стенание на хищник, способно да разцепи устоите на планината... Само че този вой бе прокълтял съвсем наблизом, изпълнил бе и най-тъмните ъгълчета на стълбището, влятел в стаята, сякаш звярът бе пред прага на кулата!

Често бях слушал разкази за страховития рев на лъвовете, преди непрогледен мрак да обгърне безбрежната шир на пустинята; но ако изгаряща, знойна, душна и скалиста Африка има своите раздиращи простора зловещи трели, то заснежните равнини на Севера също имат своя гръмовен тътен, своя потаен, див зов, възможен единствено в такава мрачна зимна нощ, в която всичко се е изпокрило и спи дълбоко, в която нито едно листче не потрепва... И този див зов на природата, това е вълчийт вой!

Едва бе заглъхнал зловещият рев, когато в отговор проехтя друг, на подивяла глутница кучета — бяха петдесетте псета в кучкарниците на замъка. Деряха се многогласно и малки, и големи, изпълнали до

скъсване веригите: тежкият хор на едрите немски овчарки се смесваше с хрипливото джавкане на скорострелните пинчери, жаловитото, уплашено пролайване на рунтавите ловджийки и меланхоличните извивания на кокершпаньолите, които сякаш ридаеха ... Целият този пронизителен, невъобразим хор се сливаше с дрънченето на преплетените вериги, скърцането на яростно разклащаните, заплашващи всеки миг да се пръснат кучешки колиби... И въпреки това монотонният продължителен вълчи вой не можеше да бъде надвит — той дирижираше този пъклен многогласен концерт.

Шпервер скочи, излетя като вятър отвън на площадката и впи поглед надолу към подножието на кулата.

— Дали някой вълк не е паднал в защитния ров? — запита ни той.

Ала воят идваше от вътрешността на замъка.

Шпервер се извъртя на пети:

— Фриц... Зебалт... Бързо! — извика.

Затрополихме по стъпалата надолу и нахлухме в оръжейната. Там, под кънтящите високи сводове чувахме единствено стенанията на одинака, далечният рев на глутницата от кучкарниците бе позаглъхнал, макар веригите да продължаваха да се изпъват и усукват до скъсване, сякаш животните искаха да се обесят.

Готов за сражение, Шпервер рязко измъкна дългия ловджийски нож, Зебалт направи същото. Двамата хукнаха пред мен по коридора.

Воят ни насочваше към стаята на болния. Шпервер мълчеше, ситнеше приведен, но крачките му станаха по-големи. С дългите си крака Зебалт го следваше по петите, а аз едва успявах да ги догоня. Тръпка пробяга по тялото ми, косите ми се настръхнаха. Някакво мрачно предчувствие за гибелна злина сякаш ми съобщаваше, че щяхме да станем свидетели на нещо ужасно.

Затичахме към покоите на графа. Целият замък беше на крак. Пазачите на дивеч, кучкарите, готвачите и помощник-готвачите, слугите, прислужниците — всички се щураха нагоре-надолу и не спираха да ни питат:

— Какво става? Какво се е случило? Какъв е, по дяволите, този ужасяващ вой?

Нямахме време да даваме обяснения за нещо, което и ние самите не знаехме. Без да спираме, свърнахме по коридора, водещ към

господарските покои. Във вестибюла заварихме благородната Мари Лагут — тя единствена бе имала смелостта да влезе там преди нас. И сега тя изнасяше на ръце припадналата млада графиня, която, отпуснала глава на рамото ѝ, развяваше копринените си коси.

Разминахме се с нея така устремно, че едва успяхме да зърнем разиграващата се патетична сцена. От този момент тя винаги изплува в съзнанието ми така: восъчнобледото лице на Одил и главата ѝ, опряна в рамото на Мари-Ан, ми изглежда като трогателна картина, в която агънцето безропотно е поднесло вратле към ножа, самото то преждевременно примряло от страх.

Най-сетне се озовахме пред стаята на графа.

Вълчийт вой кънтеше иззад вратата. Спогледахме се мълчаливо. Нямахме време и разум да търсим обяснения по какъв начин в замъка и точно в господарските покои се бе озовал подобен неканен гостенин. Всякакви невероятни мисли се блъскаха в главите ни.

После Шпервер рязко ритна вратата и с извадения напред ловджийски нож в ръка понечи да влети в стаята. Ала изведнъж застина на прага окаменял — поразен, смразен до мозъка на костите.

Никога до този момент не бях виждал подобно изумление да се изписва на лицето на трезвомислещ. Очите на моя пастрок се бяха изблещили и като че всеки момент щяха да изхвърчат от очните орбити, дългият му като човка нос провисна над зиналата, няма уста.

Погледнах през рамото му и онова, което видях, ме накара да се вледеня от ужас.

Приклепнал в постелята, протегнал напред измършавелите си сухи ръце, присвил глава между раменете, изпънал врат и със святкащи, вперени някъде навън очи, граф Нидек виеше прокобно, зловещо.

Вълкът!... Вълкът...това беше той!

Плоското му пламнало чело бе влажно и цялата възглавница около него бе плувнала в пот. Ала това издължено, изострено лице, тези изпъкнали скули, тази рижава, набола по бузите брада, този дълъг, извит в напрежение гръбнак, като заплашваше всеки момент да се прекърши, нервно потръпващите крака, стегнатите му мишци, този нескончаем, тежък проточен вой, дебнешката стойка, витаещият край него ужас... всичко... всичко у графа разкриваше дивия хищник, звяра, прикрил се зад човешки облик!

Отвреме навреме граф Нидек млъкваше за миг, вслушваше се внимателно и разтърсваше завеските на балдахина като листак. После поклащаше ритмично глава и отново подемаше своя вой. Виеше, не можеше да спре, безсилен бе да превъзмогне напора, само се сви, вирна нагоре глава и зави още по-зловещо и проточено, гърлото му се стегна болезнено.

Обзети от някакъв дълбок, първичен страх, Шпервер, Зебалт и аз стояхме като приковани. Дъхът ни бе секнал, не можехме нищо да сторим.

Изведнъж графът млъкна. Като истински хищник той започна да души въздуха, надигна рязко глава, заръмжа, наостри уши.

Там отвън, далече отвън, от горите, изпод високите борове и ели, натежали от сняг, се разнесе друг вой. В началото слаб, с всеки изминат миг той ставаше все по-мощен. Дотолкова, че скоро заглуши суматохата и дивия рев в кучкарниците.

Да, вълчицата отговаряше на вълка.

С пепеляво лице, преbledнял до неузнаваемост, Шпервер се обърна към мен, изпъна показалец към планината и тихо ми изшептя, доколкото можа да учлени от вълнение:

— Чуй я, синко, това е тя — вещицата!

А графът, неподвижен, изпънал до пръсване вратни жили, отворил уста и със зачервени зеници, сякаш разбираше онова, което му казваше този далечен глас, изгубен нейде сред пустошта на Шварцвалд.

В този момент Шпервер не издържа. Пристъпи плахо напред и с раздиран от плач глас извика:

— Граф Нидек, какво правите? Какво ви става?

Графът мигом се свлече в леглото като поразен. Втурнахме се в стаята да му помогнем.

Третата атака започваше. Беше ужасна!

IX

Граф Нидек умираше!

Какво можеха да сторят в този момент изкуството и знанието пред тази величава битка между живота и смъртта? В този смъртен час, в който невидими войни са бяха вкопчили в сетен лют и жесток двубой... какво му оставаше на лекаря?

Да наблюдава, без да може да помогне, да слуша, да тръпне и горещо да се моли Богу!

Понякога в такива моменти ни се струва, че битката за миг е приключила. Почувствал, че друг изход няма, животът се оттегля в своята крепост да си отдъхне за малко, да почерпи сили и кураж от отчаянието. Ала зловещата смърт мигом го следва и там. И отново битката се разпалва завчас — още по-разгорещена, по-близо до фаталния край.

А болникът, облян в собствената си студена пот, изцъклил очи, отпуснал немощно ръце, той с нищичко не може да си помогне. Диханието му — ту накъсано, хрипливо, учестено, ту дълбоко и тежко — то често показва странните обрати в този титаничен сблъсък.

И тук неминуемо присъстващите се споглеждат, сепват се от мислите, споходили ги в този миг: „Нима възможно е след време и на нас това да ни се случи? Нима и нас това ни чака? Нима смъртта е вечно тя ликуваща и жънеща победи? Нима способна е да ни отнеме земния живот и в мъртвешките покои пренесе? Нима животът ни, душата ни ще полетят на своите криле към други и далечни непознати небеса, след като така безстрашно са се борили? Това ли е спасението за нашите души — да предадат в ръцете на смъртта един бездушен труп, а не духа му величав? О, върховно утешение, надеждица за справедливост, увереност за вечен рай — кой варварин би дръзнал да ви изтръгне от сърцето на Човека?“

Към полунощ ми се стори, че нищо повече не можеше да се направи за граф Нидек. Агонията беше започнала. Пулсът му бе станал

нередовен, пропадеше, понякога направо се губеше... сетне отново се появяваше.

Бях опозорен — не можех по никакъв начин да се намеся. Оставаше ми едно-единствено нещо: да наблюдавам тъжно трагичната кончина на този човек...

Умората подкосяваше краката ми. Всички умения, цялото лечителско изкуство, на което бях способен, знания, сили... всичко бях дал от себе си, всичко възможно бях изпробвал...

С неузнаваем глас помолих Шпервер да остане край графа да бди... за да склопи очите на болника.

Горкият мой пастрок! За първи път го виждах такъв — опечален, отчаян, той скубеше косите си неутешимо и горчиво се кореше за възгласа си: „Граф Нидек, какво правите? Какво ви става?“, сякаш това бе капката, преляла чашата и довела смъртта.

Прибрах се сам във Вълчата кула. Едва се докоснах до храната — не изпитвах никакъв глад.

Буен огън пращеше в камината. Хвърлих се в леглото с дрехите и сънят не закъсня: тежък, неспокоен, често накъсван от въздишки и несвързаното ми бълнуване.

Бях заспал така, обърнал лице към огнището, а светлината на огнените езици ближеше настлания с плочи под.

След около час може би огънят постепенно стихна, ала както често се случва в подобни случаи, преди окончателно да изтлеят, последните пламъчета за миг оживяха, изпърхаха с червените си крилца по стените и надигнаха натежалите ми ресници.

Замаян все още от тежкия полет насън и наяве, аз едва отворих клепачи да видя каква беше тази призрачна непонятна игра на светлини и сенки. И тук ме чакаше ужасяващата изненада: в дъното на мрачната ми обител, едва-едва осветяван от няколкото все още тлеещи въглена, се очертаваше тъмен профил. Замигах в неверие: силуетът на Черната Чума.

Беше приклепнала върху едно трикрако столче и мълчаливо се грееше край огъня.

Не можех да повярвам на очите си. В началото си помислих, че е зрителна измама — естествена последица от безпокойните ми мисли през последните дни. Надигнах се на лакти, вторачих по-внимателно

взор. Очите ми се разшириха от ужас — първичният страх на човека от неведомото, необяснимото.

Но колкото и да напругах поглед, това наистина бе тя — спокойна, неподвижно застинала и безмълвна, обхванала с ръце коленете си, такава, каквато на идване в замъка за първи път я бях видял — клекнала в снега, присвила дълъг врат, с орлов нос и стиснати устни.

Обля ме студена пот. Опитах да събера мислите си.

Как Черната Чума се бе озовала тук? По какъв начин бе достигнала и как се бе вмъкнала в тази висока самотна кула, която се издигаше на предната отвесна гранитна стена на замъка, от чийто връх до дъното на урвата имаше най-малко трийсетина метра?

Изведнъж всичко, което ми беше разказвал Шпервер за тайнствената сила и мощ на магьосницата, за невероятните ѝ способности... всичкото това ми се стори правдоподобно и напълно достоверно!

А в главата ми веднага изплува друга картина — ръмжащият срещу стената Ливерле...

Свих се в постелята. Престанах да дишам. Заобиколен от сивите студени каменни зидове, струваше ми се, че съм застинал в прегръдките на огромно каменно чудовище и не смеех да помръдна, за да не пробудя яростта му. Сякаш бях мишка, наблюдаваща котката от дъното на своята дупка.

Старицата също не помръдваше. Продължаваше да клечи на табуретката срещу камината, издълбана в скалата. Единствено устните ѝ потрепваха, нашепваха неразбираеми думи.

Сърцето ми заби лудо, с всеки изтърколил се миг страхът ми нарастваше, резултат от вледеняващата тишина и това безумно видение!

Странната сцена продължаваше вече четвърт час, когато най-сетне огънят, погълнал последните елови вейки, предупредително подскочи извън огнището. Клонките немощно изсъскаха, огънаха се. Хилави снопчета светлинка бликнаха, заиграха по стената в дъното на стаята.

Макар и немощен, този проблясък се оказа достатъчен, за да огледам по-внимателно Черната Чума.

Беше облечена в стара, извехтяла виолетовочервена рокля от брокат^[1], който в полумрака изглеждаше твърд като картон. На лявата си китка носеше масивна гривна, златна шнола във формата на стрела стягаше гъстите ѝ посивели коси и ги изпъваше назад към тила.

Видение, долетяло сякаш от миналото — потаен обитател на нощта!

Вещицата явно нямаше враждебни намерения. Ако бяха такива, тя щеше да се е възползвала от съня ми, за да ги осъществи. Подобна мисъл започна донякъде да ме успокоява, когато старицата най-ненадейно се надигна и бавно... съвсем бавно започна да се приближава към моето легло, осветявайки пътя с факлата, която току-що беше запалила.

Тогава забелязах втрепените ѝ, обезумели очи, налудничавия ѝ поглед.

Все още си мислех наивно, че всичкото това е сън. Направих усилие да се събудя напълно, да се изправя, да я пресрещна и се защитя, да извикам за помощ — ала нито един мускул по тялото ми не трепна, не отвърна на повика на съзнанието, от устата ми не се отрони и стон!

Старицата вече се беше надвесила над мен между завесите на балдахина, изпиваше ме с поглед и странна усмивчица танцуваше върху устните ѝ. Трябваше да се разкрещя, да направя някакъв опит за защита... но погледът ѝ ме парализираше, все едно бях птица, хипнотизирана от змия.

Докога тя щеше да ме наблюдава така? Времето се разтегли, всеки миг ми се струваше вечност.

Какво щеше да стори Черната Чума?

Очаквах всичко.

Устните ѝ потрепнаха, но не оформиха никакви думи. Дочух само едно ръмжащо гъргорене, идващо като през задръстено с пяна гърло.

После магьосницата неочаквано извъртя глава, наостри уши.

С бързи крачки заситни през стаята, отвори вратата.

Моментът беше настанал!

Аз най-накрая се престраших, събрах частица кураж и като пружина изскочих от постелята. Втурнах се по петите на вещицата,

която с едната ръка беше надигнала факлата, а с другата държеше вратата широко разтворена.

Тъкмо щях да я сграбча за косите, когато под ъглестия свод в дъното на коридора, който водеше към площадката на замъка, забелязах...

Граф дьо Нидек!

Да, самият граф Нидек, когото вече смятах за умрял.

Нещо в стомаха ми се преобърна! О, кошмарно видение! О, незрящ фантом на страховитото!

Графът беше облякъл огромна кожа на вълк, чиято горна раззината челюст се спускаше като козирка над челото, наточените нокти на яките лапи обгръщаха раменете му, тежка рунтава опашка се влачеше след него по плочките.

Обут беше в дебели груби обуца, съшити от набързо стъкмени кожени парчета; сребърна метална кука във формата на остър закривен нокът пристягаше вълчата кожа около врата му и с изключение на безжизнения, изцъклен поглед, всичко в лицето, в осанката му известяваше властната, силна натура — това бе той, Господарят!

Властелинът на Замъка!

Единственият по тези места, който под пълната прегладняла луна беше призван да поражда като Божията десница!

Озовал се срещу такова невероятно творение, аз изпаднах в шок — мислите ми се заблъскаха в главата, съзнанието ми отказа да възприеме видяното. Бягството назад бе невъзможно. Въпреки това ми беше останала частичка трезв разум, тя ми позволи да отскоча встрани и да се свия в нишата на прозореца.

Графът влезе, изгледа вещицата, заговориха тихо. Толкова тихо, че макар и наблизко, ми бе невъзможно да чуя каквото и да било. Ала жестовете и на двамата бяха повече от красноречиви: вещицата сочеше леглото, графът кимаше и с ръмжене се съгласяваше.

После на пръсти те приближиха камината. Там, полускрита в сянката на междинната греда, Черната Чума разви някакъв голям чувал, като се изкиска.

Едва-що видял чувала, графът с три скока се озова до моето легло, пъкна се сред завеските, надвеси се отгоре и натисна с коляно. Завесите се разлюляха. Тялото на графа изчезна зад гънките на воалите. Виждах само единия от нозете му, опрян в плочките на пода,

другият продължаваше да натиска постелята, яките лапи се впиваха като мълнии, вълчата опашка се размахваше наляво-надясно.

Убийство?

Дори и най-големият страх, и най-жестокият ужас — нищо не би могло да ме потресе така дълбоко, както тази безмълвна сцена.

Вещицата на свой ред притича, разтвори чувала.

Още няколко мига завеските потръпваха в сумрака, сенките призрачно подскачаха по стените. Ала най-ужасяващото в цялото зрелище бе, че ми се стори да забелязвам кръв, която се разплиска в локвичка по плочника, а след това бавно запълзя в тъничка струйка към камината... Всъщност беше снегът от обувката на графа, който сега се топеше и стичаше по земята.

Продължавах да гледам втренчено черната диря. Езикът ми се бе сковал в гърлото, когато пред мен нещо изшава.

Магьосницата и графът омотаваха един в друг чаршафите и ги тъпчеха в чувала. Не знам защо, но ми се стори, че и двамата бързаха занякъде, притеснени като куче, което, след като си е свършило работата, начаса гледа да зарие земята.

В един момент граф Нидек не издържа. Без да са довършили пъкленото дело, той рязко метна безформения куп на гръб и с широки крачки се отправи с чувала към вратата. Вещицата закрета подире му. Едва го догонваше с факела, а част от чаршафа се влачеше след тях. Двамата бързо прекосиха площадката.

Коленете ми се подгънаха, изпитах усещането, че ще се свлека на земята. Съвсем тихичко се замолих.

Не бяха изминали и десетина минути след безумната зловеща сцена, когато аз вече се бях втурнал по петите им, поведен от някакво неочаквано, непреодолимо любопитство.

На свой ред тичешком пресякох площадката и тъкмо щях да свърна под ъгловатото сводче на кулата, когато изведнъж някаква дълбока дупка зейна в краката ми и едва не полетях в небитието: тясна стълба се спускаше на зигзаг надолу и се усукваше в студения мрак, съзрях в дълбините факлата да просвятква като светулка край каменния стълб, около който се виеха стъпалата — колкото повече се потапяше и отдалечаваше запалената борина, толкова по-невидима ставаше. Ледена влага лъхаше от дъното, усетих, че ме облива студена

пот и... Нещо в този мрак ме караше да настръхна. Някакво хладно, болезнено пробождање, от което стомахът отново ме сви.

„Студено е — помислих си за миг, — но не е само от студа!“

Спуснах се по първите стъпала, решен докрай да преследвам отдалечаващата се пътеводна светлинка.

Докато преплитах крака в тъмнилото, изведнъж тя се изгуби, а това можеше да означава едно-единствено нещо: графът и вещицата бяха достигнали дъното на пропастта.

Стиснах още по-здраво парапета и продължих да се спускам, уверен, че после ще мога да се върна обратно в кулата през същия изход.

Скоро стъпалата секнаха. Зашарих с поглед край мен и на лунната светлина установих, че от лявата ми страна лъчите на среднощницата осветяваха ниска вратичка, полускрита зад коприва и буренаци, потънали в скреж. Отръсках снега, разчистих ги и... се озовах в подножието на Вълчата кула, надвиснала отгоре ми като черен каменен исполин.

Кой можеше да предугади, че подобна дупка води в замъка? И кой бе разкрил съществуването ѝ на вещицата? Въпроси, които напиреха в съзнанието ми, ала нямах никакво време сега да размишлявам над тях.

Огромната равнина се бе ширнала пред мен, окъпана в светлина, сякаш бе ден. Отдясно бе черната нацърбена линия на Шварцвалд с островърхите си скали и тесни усойни клисури, проточила се напред, задънила хоризонта.

Въздухът бе мразовит, но спокоен, почувствах се напълно събуден, отрезвял в тази ледена атмосфера. Сцената бе осветена от звездната светлина, звездите бяха ярки, каквито са само в планината, луната бе невероятно лъчиста и пълна. Пейзаж сякаш извън времето.

Първата ми работа бе да проследя накъде се бяха запътили графът и вещицата. Бързо ги забелязах — на фона на звездното небе високите им силуети се открояваха и като черни щрихи браздяха девствения снежен покров. Двамата се катереха по хълмчето на около двеста метра пред мен.

Едва на дъното на падината отвъд бърдото успях да ги застигна.

Графът крачеше вече по-бавно, като че ли уморен, плащеницата от чувала се влачеше след него. Вещицата креташе все така малко

встрани и странно — в походката, в поведението, в откъслечните им жестове като че ли имаше нещо... автоматично.

Вървяха на двадесет крачки пред мен, като следваха изровената пъртина за Алтенберг. Фигурите им леко се олюляваха, потъваха ту в сянка, ту биваха заливани от светлината на луната, чийто блясък точно тази нощ за сетен път ми се стори удивителен и невероятен. Няколко облака се мъчеха да догонят среднощното светило, но бяха още твърде далече, развлечените им парцали като черни костеливи ръце се протягаха, опитваха се да го сграбчат, ала целомъдрената Диана все им се изплъзваше и студените лъчи, подобно наточени остриета, ме пронизваха в сърцето.

В един момент ми хрумна да свърна обратно, да се върна и прибера на топло в моята постеля край камината и да зарежа всичкото това. Ала някаква невидима сила ме подтикваше да следвам все по-настойчиво траурния кортеж^[2].

И досега още помня пътечката, криволичеща в снега между храсталаците на Шварцвалд, все още ясно чувам хрущенето на снега под краката ми, прошумоляването на листата при най-малкия повей на режещия вятър; виждам се как продължих да следвам двете мълчаливи невероятни нощни творения... и все още не мога да разбера каква бе онази тайнствена сила, която ме караше да продължавам напред, да вървя подир тях.

После изведнъж се озовахме в гората под огромните букове, които, настръхнали и голи, бяха разперили зловещо щърбавите си клони-ръце. Черни сенки подскачаха по превилите се стволове, пълзяха покрай пъртината, пресичаха я, катереха се от другата ѝ страна. Понякога дори ми се струваше, че ги чувам да крачат зад мен.

Рязко извъръцах глава, но не виждах, естествено, нищо.

Така най-неусетно се изкачихме на върха Алтенберг. Пред нас бе скалистият гребен, отвъд канарите се долавяше лекият плисък на потока Шнееберг, но зиме потоците не текат — единствено тъничка струйка се процеждаше и криволичеше под дебелията ледена покривка.

Тишината беше безмерна, такава, каквато никога не е била, никакво изшумоляване нямаше, дори загатване за такова. И това бе най-странното, най-удивителното в цялата тази среднощна история!

После граф Нидек и вещицата намериха пролука в скалата. Вмъкнаха се в нея без колебание и поеха нагоре с такава невероятна

увереност, която още повече ме озадачи и за кой ли път тази нощ ме завари неподготвен. Наложих се да се вкопчвам в шубраците, за да мога да ги следвам. Ето как, запъхтян, изцедил и последните силици от себе си, аз се озовах изведнъж на три крачки от тях на самия ръб на скалата, която отгоре изглеждаше като отсечена. От едната ми страна беше бездънната пропаст, отляво, иначе ревящият лете Шнееберг, ала сега — замръзнал, застинал в своя шеметен летеж. Спомените за скачаща, громоляща вода, увлякла в своя устрем надолу съседните дървета, погълнала близките храсталаци и всмукала в своите водовъртежи клонците и коренищата, това видение за взривна сила и експлодираща енергия, застинало в прегръдките на ледената смърт, плюс тези две пъклени мълчаливи творения на мрака, които като автомати продължаваха своето кой знае какво необяснимо сатанинско деяние, ме накараха отново да настръхна.

Дори и природата като че ли споделяше моя панически страх.

Графът смъкна товара от рамото си, остави го на земята. После двамата с вещицата се наведоха към чувала, хванаха го в двата края. Леко го залюляха за миг над ръба на пропастта, след което дългата плащеница се понесе надолу в урвата. Убийците се наведоха да я проследят.

Още виждам полета на дългия бял чаршаф. Виждам го как леко се рее във въздуха, как пропада в мрака надолу, сякаш поразен лебед във висините — с прекършено крило, с неестествено извъртяна назад глава, увлечен в спиралите на смъртта.

Сетне всичко изчезна, потъна в безвремието.

В този момент облаците, гонили неуморно луната, най-сетне я застигнаха, опитаха се да я обвият в черните си плащове. Ярките лъчи на среднощницата уплашено се отдръпнаха.

Секунди преди мракът да ни обгърне, ми се мярна и друго видение — магьосницата държеше графа за ръката и го дърпаше към зейналата бездна...

Видението трая само един миг, след което облаците засенчиха напълно луната. Не можех да помръдна — само една крачка, едно лекичко хлъзване и... щях да полетя в урвата.

Сигурно всичко бе продължило не повече от няколко минути, но те ми се сториха цяла вечност...

Най-сетне облаците се раздиплиха, аз плашливо се озърнах...

Бях сам! Освен мен на върха на скалата нямаше никой. Снегът ме бе всмукал почти до коленете.

Обзет от неописуем ужас, побързах да се спусна по стръмнината и веднъж излязъл на равното, хукнах презглава обратно към замъка. Бягах така, сякаш бях извършил ужасно престъпно деяние.

Граф Нидек и вещицата не се виждаха никъде в равнината.

---

[1] Брокат — копринен плат, везан със злато и сребро. (бел. прев.) ↑

[2] Кортеж (фр.) — малка група от хора, придружаващи някого. (бел. прев.) ↑

Х

Като замаян бродех край замъка Нидек, а дупката, през която бях излязъл, все ми убягваше и не успявах да я намеря. На всичко отгоре звездите като че ли избледняха и сега едва-едва просветваха. Почувствах се зле, дишането ми стана трескаво и накъсано, в стомаха ми запъпли необясним ужас. Някаква прокобна, гибелна злина надвисна във въздуха. Толкова вълнения и емоции накуп през последните дни започваха да ми се отразяват зле. Вървах напосоки и се питах дали след всичко преживяно и аз самият не се превръщах в жертва на лудостта, която, бе съвсем явно, вече мътеше и моето съзнание. Все още не можех да се реша да повярвам в онова, на което бях станал свидетел, а в същото време се ужасявах от трезвостта на разсъдъка и яснотата на сетивата ми. Харесва ни да си мислим, че всичко на този свят е фиксирано и подредено. Но не е. Навсякъде около нас нещата се променят, може би не толкова бързо, че да можем веднага да разпознаем промяната, но е така... А най-лошото е, когато на собствен гръб изпитаме самите промени...

Дори месечината е способна да направи безумни неща, а тази нощ не бе просто пълнолуние. Луната беше пораснала, беше в своята най-пълна фаза. И този човек, който с надигнат срещу мрака факел се бе покачил на прозореца, същият, който виеше като подивял единак, а после насън най-хладнокръвно бе извършил престъпление, сякаш за да изкупи минали грехове, без да пропусне нито един необходим жест, нито една, дори и незначителна подробност, който веднага след това бе избягал от мястото на престъплението и с помощта на своята не помалко странна съзаклятница бе поверил в обятията на бездната тайнството на своето престъпление — ето, това бяха нещата, които мъчеха съзнанието, разпалваха въображението ми, превръщаха реалността на дните ми в кошмар.

Продължавах да тичам край замъка и да търся входа, останал без дъх.

После се загубих сред снеговете, без да знам коя посока да избира...

С приближаването на утрото времето ставаше все по-мразовито. Целият вече треперех, не чувствах крайниците си. Проклинах Шпервер, задето беше дошъл да ме изтръгне от топлия уютен Фрайбург и да ме насади на такива пачи яйца. Отвратително приключение!

Най-сетне, с вкочанясала брада и премръзнали уши успях да открия парадния вход на замъка и да позвъня на портала.

Трябва да бе към четири сутринта, защото Кнапвурст не се отзоваваше, а времето се точеше отчайващо бавно. Макар и съвсем наблизо до главния портал, облеганата в скалата, къщичката на портиера оставаше мълчалива. Може би точно в този момент гърбушкото се обличаше или размишляваше, кой по дяволите, го безпокои по никое време, преди да се реши да подаде нос в сковалия студ, но по-вероятно беше да е заспал дълбоко, продължавайки да сънува сладки сънища, необременени от кошмари като моите.

За кой ли път премръзналите ми пръсти задърпаха звънеца.

Едва сега за мое щастие гротескната фигура на джуджето изникна изневиделица, а после през решетката ме блъсна ядният му вик:

— Кой там?

— Аз съм... доктор Фриц!

— А-а-а... Това е друго...

Кнапвурст се върна в стаичката и пак се забави цяла вечност, докато намери фенер. Сетне стъпките му заскърцаха във вътрешното дворче, видях го да хлътва до корем сред натрупалия сняг... и пак избоботи, този път по-дружелюбно:

— Простете, простете, доктор Фриц! — заоправдава се човечето.

— Все си мислех, че сте горе, във Вълчата кула. Значи вие звъняхте? Виж ти! Сега разбирам защо малко след полунощ Шпервер идва да ме пита дали някой не е излизал. Отвърнах му, че никого не съм видял, защото така си и беше... не бях ви забелязал да излизате...

— Слава на Всевишния, господин Кнапвурст, отворете ми по-напред, после ще ми обяснявате!

— Да, да, разбира се, ей сегичка! Имайте още малко търпение!

И гърбушкото съвсем бавно, сякаш нарочно, се зае да отключва катинара и да размотава веригата. Решетката със скърцане се надигна, докато аз не просто треперех, а целият се тресях.

— Виждам, доста ви е студено, господин докторе! — продължи човечето. — Но така или иначе, няма да можете да влезете в замъка, защото Шпервер е заключил вътрешната врата, не знам поради какви причини. Обикновено не го правим нощем, спуснатата решетка е напълно достатъчна. Елате, ще се стоплите при мене. Стаичката ми няма да ви се стори разкошна, всъщност, ако трябва честно да си говорим, тя си е направо килерче... Но когато човек примира от студ, хич не придиря...

Без да отвърна на безконечните му брътвежи, аз го последвах по възможно най-бързия начин.

Влязохме най-сетне в неговото убежище и въпреки че почти целият бях вкочанен, не можах да не изтръпна при вида на царящия в колибата хаос и безпорядък. От едната страна керемиденият покрив опираше в скалата, а от другата в стена, висока пет-шест стъпки. Гредите по тавана бяха почернели и опушени.

Обиталището действително се състоеше от една-единствена стаичка, почти цялата запълнена в единия край от голям одър, който джуджето май не си даваше труд да оправя всеки ден. Имаше две шестоъгълни прозорчета с мазни стъкла, в които дори и в най-голямото свое великолепие лъчите на среднощната посестрима на слънцето напълно губеха своя блясък. Грамадна квадратна маса царствено бе разположена в средата на стаичката. Как тази тежка масивна дъбова маса бе влязла тук през тясната ниска вратичка, един Бог знаеше?... Ала аз май отдавна трябваше да престана да се учудвам.

Върху няколко таблички и етажерки бяха струпани свитъци пожълтял пергамент, стари, овехтели големи и малки книги. На масата беше разтворен огромен том с бяла кожена подвързия, сребърни ъгли, по средата имаше почти ръждясала закопчалка. Най-вероятно бе някакъв сборник с хроники. Два фотьойла довършваха мебелировката на стаята: единият — тапициран в бежова кожа, другият — снабден с мека пухена възглавничка, в която острият гръбнак на Кнапвурст все още беше запазил своите очертания.

Не споменавам нищо за писалището, перодръжките и кутийките за тютюн, както и множеството лули, които се виждаха навсякъде из

стаята. Чугунена зачервена печица се бе свила в единственото останало свободно ъгълче, с отворена вратичка, през която от време навреме със съсък бликваха снопчета искри, сякаш ръмжеше раздразнен котарак, надигнал ядосано лапа.

Всичкото това бе потънало в мекия кехлибарен полудрач, отморяващ очите, чието тайнство на светлини и сенки фламандските майстори бяха отнесли със себе си.

— Значи излязохте снощи, господин докторе? — запита ме Кнапвурст, когато се настанихме удобно — той пред любимия си разтворен том, аз до бумтящата печка, почти прегърнал кюнеца й.

— Да, доста раничко — отвърнах му. — Един дървар в Шварцвалд се нуждаеше от помощта ми, беше се ударил лошо с брадвата по левия крак...

Това обяснение изглежда задоволи гърбушкото. Той запали лула, чудесна изработка от стар чемшир, цялата полирана в черно, която провисна в устата му.

— Не пушите ли, докторе?

— Не, благодаря!

— Е, ако ви се припуши все пак, напълнете си някоя от моите. А аз бях стигнал дотук — и той протегна дългата си пожълтяла ръка към разтворения том. — Тъкмо четях хрониките на Херодот, когато пристигнахте...

Сега разбрах защо ме беше накарал да чакам толкова дълго.

Наблюдавах чудноватата му физиономия, дълбоките бръчки, които опасваха устата му, присвитите очички, неестествено големия нос, заоблен в края, ала най-вече ме поразяваше високото, лъснало чело. Откривах у Кнапвурст нещо сократовско, нещо загадъчно, потайно. И докато греех ръце над весело бумтящия в печката огън, аз не можех да се отърва от размислите, налегнали ме по повод чудатата участ на някои хора.

„Ето, да вземем например това джудже пред мен — мислех си, — сгърбено, направо уродливо, прокудено в най-отдалечения край на замъка, сякаш полски щурец, скрил се зад огнището. Та ето го зиме и лете нашият Кнапвурст — сред суматоха и глъч, по време на походи и на лов, в студ и пек, стои си той тук в замъка и през цялото време носи на плещите си своето самотно съществуване заровен, потънал сред книги, сътворил си един друг свят, без да се интересува за

отминаващите сезони, без да го е грижа дали хората край него се смеят или плачат, дали лятото ще е знойно и сухо, а зимата дълга и студена; нехаещ за слънцето и звездите, за луната, които колкото и да се мъчат, не могат да проникнат през мазните, мръсни стъкла на единствената му стаичка и да развеселят или натъжат природата... Не, този човечец живееше сам за себе си. Докато другите се отдаваха на любовни трепети и авантюри, докато биваха направлявани от безпощадните закони на амбицията, егоизма, скъперничеството и се надяваха, желаеха страстно, ламтяха, то той бе престанал отдавна да се надява, не желяше никого страстно, не ламтеше за нищо. Той просто пушеше с наслада лулата си, присвил глава над стария пергамент и потънал в упоение, мечтаеше. Мечтаеше си за неща, които вече не съществуваха или никога дори не бяха съществували, като и едните, и другите се свеждаха до едно-единствено негово заключение: «Бернар Херцог или Херодот са го казали така... Еди кой си обаче е предположил друго... Да проверим няма ли и трето мнение по въпроса!» И това правеше клетия писар щастлив, даваше му енергия, захранваше духа му! Защото това се оказваше смисълът на живота му! С всеки изминат ден кожата му все повече се нашупляше като пергаментите, които се валяха край него, гръбнакът му все повече се превиваше. Дългите му пръсти оставяха все по-дълбоки следи по и без това хлътналите бузи, и въпреки това сивите му очички се задържаха все по-задълго над чудноватите латински, етруски или гръцки текстове. С всеки изминат ден той все повече се въодушевяваше, бърчеше вежди над някои от по-сложните и заплетени пасажии в оригиналите, които на всяка цена бе сметнал за нужно да си преведе, като котарак облизваше с доволство устни, когато успяваше докрай да ги разчете... А сетне, след сполучливия прочит, се изтягаше с кръстосани крака на своя одър, уверен, че е приключил достойно деня си, че е свършил онова, което бе трябвало.

Мили Боже, ти, който си на небето, кажи ми как правдиво и безпристрастно да се произнеса за този човечец, изпълнил своето богоугодно дело, къде, при това положение, да го поставя в йерархията на простосмъртните?“

Снегът по краката ми се топеше, горещият дъх на печката ме проникваше, чувствах как се прераждам в тази съвсем нова атмосфера, изпълнена с мириса на тютюн и уханна смола.

Кнапвурст изчука лулата о ръба на масата, остави я върху плота. Ръката му отново се отпусна върху ин-фолиото^[1].

— Това тук, доктор Фриц — оповести той с дълбок, сериозен глас, който като че беше почерпил от всички натрупани знания, — това тук пред вас са книгите на нашите Пророци.

— В какъв смисъл, Кнапвурст? — не можах да го разбера.

— В смисъл такъв — отвърна ми той, — че този пергамент е всичко за мен. Пожълтелите му, почти мухлясали листа са кажи-речи всичко, което ни е останало от нявгашните времена. Искам да кажа — от времето на Карл Велики досега. Истината за този грешен свят, докторе, преди да ни се разкрие изцяло, се проявява на части, често трудни за разгадаване. И тъкмо в старите книги ние трябва да я разчопляме, защото действителността е неясна, а понякога и насочена почти изцяло към злото! Дори и най-заможните знатни фамилии си отиват от този свят, но древните пергаменти остават! Какво би оцеляло от забравената днес слава на членовете на благородния род Хоенцауфен, от фамилии като Лайнинген, Нидек и на толкова други прочути имена, ако не бяха тези пергаменти? Какво би станало с техните благороднически титли, звания, хералдически гербове, как щяхме да разберем за техните подвизи, за походите им до Светите места, какво би се случило с техните бракове и изневери, какво биха били славните им, ала отдавна забравени победи... какво би останало от всичкото това, питам се, ако не съществуваха тези анали, тези древни писмени паметници? Нищо! Нищо и пак нищо! Тези барони, принцове, дукове — те просто нямаше да съществуват за бъдните поколения, както и техните замъци, крепости, дворци и палати... Единственото, което е просъществувало, а и те благодарение на него, това е Историята, песента на барда и минезингера, записана ето тук, върху този пожълтял пергамент!

Настана тишина. Сетне Кнапвурст все така умислен продължи:

— Но сърцето ми се къса, щом се досетя, че в онези времена, когато рицарите са влизали в бой само заради сечище, когато са бранели своя замък или гора, когато са викали на дуел само заради някакво си там звание или изречена обида, а често дори и за нещичко много по-незначително, срам ме е да си помисля, че тъкмо тогава никой не е гледал с добро око на клетия и сгърбен писарушка, единственият образован и начетен сред хората, който вместо с пика и

меч, се е бранел достойно със слово и с перо! Колко ли от същите тези рицари на честта са хулили невзрачния будител, с какви ли не сквернословия не са го обсипвали! „Кой, онзи ли, гърбавият, писарушката, дето за нищо не става, освен да дращи с перото и да хаби мастилото, вместо да върти меча като нас — храбрите и доблестни рицари? Той ли ще ни защити от враговете, ламтящи за нашите земи и богатства? Хич и не си го помисляйте!“ Да, драги ми докторе, казвали са го, сигурен съм! Дори било е и по-зле! И въпреки това писарят всичко е записвал, нищо че през зимата е възнех от студ, а през лятото се е потял в знойната жега, изтлявал е в старостта си нерадостна! И какъв е резултатът? Ето го пред вас! От прахта на смъртните, изпод пепелта на отдавна разрушените замъци и ръждата на прогнилите гербове писарят-несретник всичко е обезсмъртил, пренесъл го е през времето, оставил го е за поколенията тъкмо благодарение на своите писания! Затова аз обичам тези древни пергаменти, благоговей пред тяхното достолепие... Когато ги докосвам, имам чувството, че миропомазвам пръстите си с тяхната божествена прах! Защото те са като бръшляна, който покрива и предпазва руините от разруха — тези анали не позволяват на времето да изчезне безследно, а с него те увековечават и всички онези, които, за добро или зло, са живеели! Това е то, доктор Фриц... Започнал съм живота си така, както и вероятно ще го завърша — сред книгите!

Кнапвурст отново млъкна — съсредоточен, сериозен. Някакъв спомен, може би, го разнежи, две сълзици потрепнаха в очите му.

Клетият гърбушко! Той обичаше тези, които бяха толерирали, мразили, прокуждали или защитавали неговите прадеди. Но казваше истината — в думите му имаше дълбок смисъл.

Бях безкрайно изненадан.

— Господин Кнапвурст, нима сте учили латински?! — запитах го.

— Разбира се, господине, при това съвсем сам! — отвърна ми той не без известна гордост. — Научих латински и гръцки, като единствените ми помощници бяха няколкото стари граматика на графа. Намерих ги затрупани сред лавиците и още щом попаднаха в ръцете ми, буквално ги погълнах на един дъх като увлекателни исторически романи! Случи се така, че един ден граф Нидек ме чу да цитирам на глас латинска сентенция. Направо се слиса: „Кой те е

научил да говориш толкова добре латински, Кнапвурст?“ — запита ме. — „Самообразовах се, господарю!“ След което графът ми зададе няколко въпроса, за да се увери дали наистина е така. Отговорих и явно съм се справил твърде добре, защото той веднага възкликна: „Дяволите да те вземат, Кнапвурст, та ти знаеш повече от мене! Ще те назнача за мой архивар!“ И ми връчи тутакси ключа от залата с архивите. Оттогава, а вече минаха трийсет и пет години, всичко в библиотеката съм изчел, всеки том съм прелистил. Понякога, когато ме види покачен на стълбата, графът спира за миг в коридора и ме пита: „Кнапвурст, какво правиш там на високото?“, „Чета семейните архиви, господарю!“ — отвърщам му. „Аха, това доставя ли ти удоволствие?“, „Огромно!“, „Радвам се! Продължавай в същия дух, Кнапвурст, ако не си ти, кой и как ще узнае за славата на рода Нидек?“ После си отива, като се смее. Тук, в залата с архивите, господине, мога да правя каквото си поискам.

— Значи господарят на замъка се отнася добре към теб, Кнапвурст?

— Ах, доктор Фриц! Не можете да си представите какво сърце, каква блага душа има граф Нидек!... — гърбушкото скръсти ръце. — ... С изключение, може би, на един-единствен недостатък...

— И кой е той?

— Недостатъкът му е, че не е достатъчно амбициозен!

— Не е... какъв?... — не проумях аз.

— Не е амбициозен! Та той е потомък на рода Нидек — един от най-славните родове в Германия! Графът би могъл да предяви големи претенции! Помислете си! Само да поиска, той би могъл да стане министър или фелдмаршал! Да! Но не желае! Още на младини се оттеглил от политиката. Единственото му подобно начинание бил един военен поход във Франция, когато предвождал цял полк, това е! Иначе винаги досега е живял уединен, далеч от шумната глъч и от хората, почти забравен от всички! Интересува го само лова... Това ли вие наричате амбиция?

Всичките тези подробности живо ме интересуваха. Разговорът сам беше потръгнал по пътя, по който ми се щеше да го насоча. Реших да се възползвам от това.

— Графът нямаше ли... Как да се изразя?... Нямаше ли някакви увлечения, господин Кнапвурст? Нещо в миналото, което да го

накара...

— Никакви, доктор Фриц! Никакви! И е твърде жалко, защото големите увлечения гледат славата на знатните фамилии. Когато човек, лишен от амбиции, се озове по някакъв начин във висшето общество, това е направо катастрофално за него, защото така той обезличава, срива честта на рода. Бих могъл сега да ви цитирам стотици примери. Онова, което изгражда щастието на един род от търговци, причинява нещастията и загубата на прославени имена у други.

Бях изумен. Всичките ми предположения относно миналото на графа се разбиваха на пух и прах.

— И въпреки това, господин Кнапвурст, злощастията е застигнало граф Нидек...

— Например?

— Загубил е съпругата си!

— Да, прав сте... Тя беше... Тя беше истински ангел! Ожениха се по любов. Графиня Одет бе потомък на Заан — стар и знатен род благородници от Елзас^[2], разорени по време на Революцията. За моя господар графиня Одет бе истинско щастие! За зла участ, вследствие на хронична болест, продължила цели пет години, тя дотолкова отслабна, че умря от изтощение. Какво ли не правиха, за да я спасят! Заедно с графа двамата предприеха дълго пътуване из Италия, откъдето обаче тя се върна още по-зле, отколкото преди да заминат! Няколко седмици след това почина. Графът за малко не се спомина след нея. Затвори се и в продължение на цели две години не пожела с никого да се среща. Конете, прекрасните хрътки, лова — всичко изостави на волята на съдбата. После, с течение на времето, духът му като че ли се успокои, болката му поутихна. Ала все още има нещо тук, отвътре — и гърбушкото опря развълнувано показалец в гърдите си, — нещо, което продължава да стене и да кърви... и вие разбирате много добре какво е то, докторе! Старите рани трудно зарастват, те болят и са особено чувствителни към промените на времето. Тогава болките са най-силни. Например напролет, когато тревата наново започне да никне върху гробовете, или през есента, когато листата на дърветата покриват земята с мек, нежен килим. Между другото... графът не пожела отново да се ожени, любовта му се прехвърли към младата графиня Одил, с която вече се познавате.

— Значи бракът му е бил щастлив?

— Щастлив е твърде слабо казано. Бракът на граф Нидек бе пример и благодат за всички ни!

Разказът на Кнапвурст ме накара да преглътна поредния си въпрос. Графът не беше извършил, той не можеше да извърши никакво престъпление. Трябваше да отстъпя пред неоспоримите факти. Но няма можех и да отрека кошмара на среднощната сцена, на която бях станал свидетел? Тогава? Какви бяха отношенията на графа с Черната Чума? Изпитваше ли той въпреки всичко някакви дълбоки угризения, които да го подтикват към ужасяващи деяния? И какво в крайна сметка ставаше в замъка?

Съвсем се бях объркал.

Кнапвурст запали отново лулата си, след което ми предложи и аз да изпуша една с него. С удоволствие приех.

Студът лека-полека си отиваше от мен, отпускаше своите прегръдки. Тялото ми се бе стоплило, чувствах се вече отморен. Изтегнат в дълбокия фотьойл на топло край огъня, обвит в благоуханен дим, аз дори бях изпаднал в онова блажено спокойствие, което винаги идва след прекаленото натоварване и преумора.

Бях се отпуснал, не исках да мисля за нищо. Просто слушах замаяно песента на щурчето някъде в ъгъла, пращането на цепениците в печката и радостното бумтене на огъня.

Останахме така кажи-речи цял час, всеки зареян нанякъде.

После, най-неочаквано и за мен самия, аз запитах:

— Понякога граф Нидек не се ли ядосва на дъщеря си, не я ли обижда?

Видях как Кнапвурст потръпна. Изглежда ме косо, почти враждебно.

— Може би, докторе... Всичко е възможно! Просто не мога да проумея защо ме питате и какво целите с това...

Наблюдавах го с крайчеца на окоето и се надявах да разбере нещо ново, ала той просто с ирония допълни:

— Кулите на замъка Нидек са прекалено високи, за да могат низките страсти и мерзките обиди да стигнат до тях!

— Така е, несъмнено, но фактът си е факт!

— Да, но в качеството си на лекар вие би трябвало да разбирате това по-добре от нас! Явно всичкото е резултат на жестоките кризи, които следват една подир друга... Защото, когато отминат, повярвайте

ми, любовта му към госпожица Одил отново е същата, както преди! И е наистина странно, господин докторе — един любовник не би я обичал толкова, не би бил по-нежен, по-мил и по-вежлив към нея от графа! Нали виждам какво е! Тази девойка е неговата гордост, тя е радостта му! Поне десет пъти съм бил свидетел как той по никое време възсяда коня и препуска да ѝ накъса букет свежи полски цветя, да ѝ купи нови дрехи от града и... какво ли не още? Само за нея! И всичко прави сам, а преди да влезе в замъка, известява за пристигането си, като тръби с ловния рог. Не желае на никого да поверява каквото и да било, свързано с младата графиня, дори и на Шпервер, когото толкова обича и уважава! Госпожица Одил не смее да изрази и най-малкото си желание пред него, защото се бои от безумното му разточителство, когато той реши, че трябва да ѝ угоди. Всъщност, едва ли бих могъл да ви обясня всичко така, че да ме разберете. Накратко — граф Нидек е най-достойният човек, когото познавам, най-любящият баща и най-добрият господар, който някой може да си пожелае! Браконьерите, дето безчинстваха в горите наоколо, щяха да бъдат обесени на първия клон от стария граф Лудвиг, при това без капчица милост! Докато граф Нидек ги толерираше и повечето от тях направи свои горски пазачи, не само заради това, че нямаше кой да му охранява дивеча в горите! Шпервер е жив пример за гореказаното! Ако граф Лудвиг, мир на праха му, беше жив, даже и костите на Гедеон отдавна щяха да гният нейде из безбрежната шир на Рейнската долина... А сега той е първи псар в замъка!

Едва ли можех да убедя Кнапвурст в противното, едва ли щеше да ми повярва, ако му разкажех какво бях преживял през същата нощ. Нямаше смисъл да се мъча. Явно всичките ми опити и предположения щяха да се срутят като картонени кули. Отпуснах чело в дланите си и потънах в размишления.

Усетих, че Кнапвурст ме наблюдава. Пет, десет минути. Сетне гърбушкото си помисли, че съм задрямал и отново се задълбочи в четене на историческите съчинения.

Сивкави и плахи, първите предизгревни лъчи се запромъкваха в стаичката. Лампата избледня. Шепот, откъслечни разговори и глухи шумове се разнесоха от замъка.

После отвън, край прозореца, изненадващо изскърцаха нечии стъпки. Вратата рязко се отвори и сред вихрушка сняг Гедеон изникна

на прага.

---

[1] Ин-фолио (печ.) — формат на печатно произведение, при което печатарският лист е сгънат на две така, че от всеки лист на книгата се получават четири страници. (бел. прев.) ↑

[2] Елзас — френска област по границата с Германия, между Вогезите и Рейн, която, заедно с Лотарингия, често е била предмет на раздори между Франция и Германия. (бел. прев.) ↑

XI

По преbledнялото лице на Шпервер и от блясъка в очите му разбрах, че в замъка се бяха случили нови неща. Въпреки това Гедеон ми изглеждаше спокоен и никак не се учуди, че ме намира при Кнапвурст.

— Фриц — рече ми сухо, без никакви предисловия, — идвам за теб!

Станах, без да отговарям, и го последвах.

Едва-що прекрачили прага на къщичката, Шпервер ме хвана за ръката и ме задържа към замъка, сякаш се боеше да не избягам.

— Фриц, госпожица Одил иска на всяка цена да те види!

— Госпожица Одил? — не сдържах изненадата си. — Нима се е разболяла?

— Не... Възстанови се напълно след припадъка снощи. Не е това... Но правичката да ти кажа, в замъка стават странни събития! Представи си само... Тази сутрин към един, един и половина, когато усетих, че графът е готов да предаде Богу дух, реших да отидя и да събудя графинята, да я предупредя. Преди обаче да позвъня в нейната стая, размислих, а и сърцето ми се сви. „Защо да я тревожа за неща, които така или иначе още не са сигурни и не са станали?“ — запитах се. В края на краищата, ако най-лошото се случеше, тя щеше да научи рано или късно. Нямаше смисъл предварително да я натъжавам. Затова реших да не я будя посред нощите. Все още беше толкова слаба и изтощена подир преживяното! А и вестта за кончината на графа можеше отведнъж да я сломи, да я прекърши! Около десетина минути стоях пред вратата и размишлявах. След което реших да поема върху себе си цялата отговорност. Върнах се обратно в стаята на графа и какво да видя... Вътре нямаше никого! Графът беше изчезнал! Не можеше да е вярно! Как да го проумея? Човек в предсмъртна агония, а изведнъж никакъв го няма там, където само преди малко си го оставил! Хукнах навън по коридора като обезумял. Естествено, никого не открих! Потърсих го в галерията — и там никого! Тогава наистина

изгубих ума и дума. Не знаех какво да предприема. Краката ми сами ме отведоха отново пред покоите на младата графиня. Този път не се поколебах и позвъних. Графинята излезе след малко и още щом ме видя, пребледня и извика: „Нима баща ми е вече мъртъв?“, „Не, графиньо!“ — отвърнах. „Значи е изчезнал?“ Изненадах се, но кимнах утвърдително. „Да, госпожо... Бях излязъл за миг... а когато се върнах, него го нямаше в стаята...“, „Къде е доктор Фриц?“, „Във Вълчата кула!“, „Във Вълчата кула ли?“ Усетих я как настръхна. Веднага влезе обратно в стаята, облече се, грабна една лампа и без никакви обяснения полетя по коридора. Останах да я изчакам. Четвърт час покъсно тя се върна. Краката ѝ бяха покрити със сняг, лицето ѝ бе восъчнобледо, сякаш ей сега щеше пак да припадне. Уплаших се за нея. Графинята влезе в стаята, остави лампата на масата, сетне се обърна към мен. „Вие ли настанихте доктор Фриц във Вълчата кула?“ — запита ме. „Да, госпожо!“, „Значи никога няма да разберете какво зло сте му причинили!“. Поисках да отговоря, да се защитя. „Достатъчно!“ — властно ме прекъсна тя. — „Не желая да чувам повече никакви приказки!... Идете да заключите всички врати, а после си лягайте! Аз ще бодърствам до сутринта! А когато пропеят първи петли, ще отидете при Кнапвурст да приберете доктор Фриц и веднага ще го доведете при мен! И никакъв шум! Нищо не сте видели, нищо не сте чули, нищо не знаете!“ Това е всичко, Фриц. Не смяташ ли, че е странно?

Той замислено поклати глава.

— Ами графът? — запитах го.

— Върна се... Сега сякаш е по-добре!

Бяхме стигнали до преддверието. Гедеон почука тихичко на вратата, отвори я, след което почтително оповести:

— Доктор Фриц!

Направих крачка напред, влязох в стаята на Одил. Шпервер се оттегли и затвори вратата зад мен.

Изправена зад високата облегалка на един фотьойл, облечена в рокля от тежко черно кадифе, младата графиня ми направи особено впечатление. Беше все така пребледняла, но с блестящи очи и налудничав поглед. Имаше нещо необичайно в нея, макар да изглеждаше спокойна и горда.

Обзе ме някакъв страх, нещо не беше наред.

— Господин докторе... — започна тя тихо, като ми посочи един стол срещу нея. — Седнете, ако обичате. Искам да поговоря с вас по сериозен въпрос.

Кимнах мълчаливо в съгласие. Не се решавах нищичко да запитам.

Тя на свой ред седна, но помълча още миг, като че за да събере мислите си.

— Предопределението, господине — подхвана и втренчи в мен големите си сини очи, — предопределението и съдбата ви отредиха да станете свидетел на една мистерия, в която е замесена дълбоко честта на моето семейство!

На нея ѝ беше известно всичко!

Останах изумен.

— Госпожо... — забърках се в думите си. — Госпожо... Единствено случайността е... Трябва да повярвате...

— Безполезно е, докторе! — прекъсна ме тя. — Знам всичко... И то е ужасно!

А после със сърцераздирателен глас ми съобщи:

— Баща ми е напълно невинен! Не го мъчат никакви угризения за извършени преди това престъпления или злодеяния! Повярвайте ми!

Потреперих. Протегнах ръце.

— Знам, госпожо. Научих всичко за живота на графа — един от най-прекрасните, най-достойните, за каквито човек би могъл да си мечтае!

Одил почти се беше изправила, готова да се противопостави на всяка моя мисъл, изказана в ущърб на баща ѝ и на семейството ѝ. Ала след като ме чу да го защитавам, тя се отпусна назад, скри лице в шепите си и избухна в ридания.

— Бог да ви благослови, докторе! — прошепна. — Бог да ви благослови! Ужасно щях да страдам при мисълта, че някакво подозрение...

— Госпожо, никой трезвомислещ човек не би могъл да приеме за истина напразните илюзии на сомнамбулизма!

— Така е, господине! Дълго време тази мисъл ме утешаваше, но виденията... Страхувах се... Извинете, трябваше по-рано да се досетя, че доктор Фриц, за когото Шпервер толкова ни беше разказвал, е почтен и разбран човек!

И тя отново се разрида.

— Успокойте се, графиньо! Всичко е наред!

— Не, оставете ме да си поплача! Сълзите ме облекчават... Не можете да си представите колко много изстрадах през последните десет години!... Толкова много!... Тази тайна, спотаена дълбоко в душата ми, така ме измъчи! Направо ме задушаваше!... Понякога ми се струваше, че ще ме довърши, че и аз ще умра, както майка ми!... Ала Господ се смили над мен... А на вас е доверил само половината от онова, което искам сега да ви разкажа. Нека го споделя с вас, господин докторе, моля ви да ме изслушате!

Тя не можа да продължи, сълзите я задавиха.

Така са устроени гордите и енергични личности. След като са потиснали болката, след като са потушили огъня на страданието, след като са ги заровили дълбоко в гънките на душите си, те отново се появяват щастливи или поне безразлични сред хората, които нищо не подозират за техните доскорошни мъки. Дори и набитото око на най-наблюдателните би могло да се излъже, ако ги види. Но застигнати от неочакван шок, от внезапен разрыв, за тях това е светкавичен, мълниеносен удар! Тогава всичко се срива, пропада, изчезва отведнъж! И победеният доскорошен неприятел се изправя още по-зловещ, още по-жесток, отколкото преди! Започва с ярост да блъска вратите на своя душевен затвор, стенания и въздишки разтърсват телата на жертвите, ридания напират в гърдите, а сълзите, прекалено дълго сдържани, бликват от очите и обливат лицата като топъл летен дъжд.

Такава беше Одил!

Най-сетне тя надигна глава, изтри лице, загледа се в един портрет на стената и с меланхоличен глас бавничко подхвана:

— Когато се върна назад в миналото, господин докторе, когато стигна до първия мой детски спомен, виждам майка ми — едра, бледа и мълчалива жена. По онова време тя беше млада, едва на трийсет години. А биха й дали поне петдесет! Посивели коси скриваха челото й, осеяно с бръчки. Хлътналите бузи, суровият профил, постоянно присвитите от болка устни, придаваха на чертите й онзи странен лик, в който се отразяваха страдание и гордост. Нямаше и помен от младостта в тази преждевременно състаряла се трийсетгодишна жена, освен гордостта и все още изправената снага, блестящият поглед, мекият и чист като детски сън глас. Често мама се разхождаше по цели

часове в същата тази стая с наведена глава. Аз тичах щастлива, да, щастлива тичах край нея, без да разбирам, че мама е тъжна. Клетото дете! Но бях малка, какво искате! А дори и да бях разбрала мъката ѝ, едва ли щях да доловя причините за дълбоката меланхолия, стаила се зад набръчканото чело! Не знаех нищо за миналото ни, настоящето за мен бе изтъкано от радост, а бъдещето... Да, моето бъдеще бяха игрите, които ме чакаха на другия ден!

Одил се усмихна тъжно, после продължи с горчивина:

— Понякога, улисана в шумни игри, ми се случваше да изненадам замислените и мълчаливи разходки на мама. Тя спираше, опитваше се с поглед да проникне в детската ми душица, привеждаше се към мен бавно и със скръбна усмивка ме целуваше по челото. После продължаваше прекъснатата разходка и беше още по-тъжна, още по-вгълбена в себе си. Затова, господине, когато потърся в душата си спомена за моите първи детски години, тази бледа жена винаги изплува в съзнанието ми като символ на болката. Ето я — и Одил посочи един портрет на стената, встрани от мен, — тя е такава, каквато я направи не болката, както вярва баща ми, а фаталната тайна, която мама таеше в душата си! Това е моята майка — вижте я хубаво!

Обърнах глава. Погледът ми се взря в портрета, който ми сочеше младата графиня. Нещо в мен като че ли се преобърна, цялото ми същество отново настръхна.

Представете си издължено, мъртвешкибледо, изпито лице, носещо в себе си всички белези на смъртта, после очите, черни и втренчени, изпълнени с плам, но с някаква вледеняваща жизненост, които ви гледат, но не ви виждат, проникват през вас, сякаш не съществувате.

За момент настана мълчание.

„Тази жена е изстрадала много!“ — помислих си и сърцето ми болезнено се сви.

— Не знам как майка ми бе достигнала до ужасяващото откритие — захвана наново Одил. — Но тя знаеше много добре за тайнственото привличане на Черната Чума, за срещите на двамата във Вълчата кула, за пъклените видения... Да, тя знаеше всичко! Не се съмняваше в почтеността на баща ми, в никакъв случай! Само дете тайната я убиваше бавно, както сега бавно убива и мен!

Притиснах лице в шепите си... Аз плачех... Не можех да се овладея!

— Една нощ, когато бях на десет години — продължи Одил, — мама, която бе жива единствено благодарение на силния си дух и необичайната си воля, една нощ тя не издържа. Беше през зимата, аз спях. Най-неочаквано се събудих: студена и твърда ръка ме бе стиснала здраво за китката. Отворих очи в тъмното, някаква жена се бе изправила край мен до леглото. В едната си ръка държеше запалена борина, а с другата ме дърпаше. Роклята ѝ беше покрита със сняг, конвулсивни гърчове разтърсваха тялото ѝ, в очите ѝ проблясваха тъмни пламъчета, косите ѝ се бяха сплъстили на масури и прикриваха лицето — не можах да я позная! Това беше тя, моята майка! „Одил, дете мое, събуди се! — каза ми. — Стани и се облечи! Настана мигът, в който и ти трябва да узнаеш всичко!“ Надигнах се и разтреперана от страх, започнах да се обличам. Когато свърших, мама ме поведе към Вълчата кула и ми показа отворения прозорец. „Баща ти ще излезе оттам! — каза, като ми посочи кулата. — Ще излезе с Вълчицата! Недей да трепериш, не се страхувай! Той не може да ни види!“ И действително, малко след това, невероятно преобразен, мъкнещ своя злокобен товар, баща ми се появи с вещицата. Мама ме взе на ръце и ги последвахме. Двете заедно присъствахме на сцената в Алтенберг. „Гледай, дете мое! — каза ми тя. — Наблюдавай всичкото това... Ти трябва да знаеш, защото... защото аз ще умра! А тайната ти трябва да запазиш за себе си! Никой друг, освен теб не бива да я научава! И се грижи за баща ти! Моли се за него и бди над него! Само ти, разбираш ли! Ти си единствената, която остана от нашия род! Защото баща ти върши това заради честта на фамилията!“ След което се върнахме обратно в замъка. Петнайсет дена по-късно мама умря, като ми завеща да продължа нейното дело, да следвам докрай нейния пример. И до ден-днешен аз следвам напълно благочестиво този пример, господин докторе! С цената на какви жертви и саможертви — надявам се видяхте и разбрахте! Стана така, че трябваше да се противопоставя на желанията на баща ми за женитба, да го накарам да страда, дори да ме прокълне... Но женитбата би означавала да въведа в семейството ни външен човек, да предам нашия род, да изневеря на дадената дума! Каквото и да ми струваше, аз устоях! Никой в замъка Нидек не се досеща за сомнамбулизма на графа, никой не предполага за неговото

превъплъщение... Ако не беше вчерашната криза, която прекърши последните ми силици и ме възпрепятства да бдя лично над него тази нощ, аз щях да си остана единствената, знаеща истината и запозната с ужасната тайна, макар, предполагам, че вие като лекар сте започнали да разбирате някои неща... Но явно Бог е отрекъл да бъде така и ето че сега честта на нашето семейство е поверена във вашите ръце! Затова искам от вас, господине, най-тържествено да ми обещаете, че никога и на никого няма да разкривате онова, на което бяхте свидетел тази нощ! Имам пълното право да го желая...

— Госпожо графиньо! — извиках, като станах. — Аз съм напълно готов да се закълна...

— Не, господин докторе — прекъсна ме Одил с достойнство. — Никога не бих отправила към вас подобна обида! Клетвите не ангажират достойните личности, душата ви е искрена, почтена, в това можах да се убедя! Вие ще запазите нашата тайна, аз съм сигурна, защото това е и ваше задължение!... Но аз очаквам от вас повече, докторе, много повече! Затова прецених, че съм задължена всичко да ви разкажа, както и сторих!

Графинята се изправи бавно.

— Доктор Фриц — продължи тя с глас, който ме потресе. — Силите ми изневеряват, въпреки присъствието на духа, което се опитвам да запазя. Вече изнемогвам под тежкото бреме. Имам нужда от помощ, от съвет, необходим ми е доверен приятел! Желаете ли вие да бъдете този приятел?

И аз се изправих, развълнуван до дъното на душата си.

— Госпожо — отвърнах ѝ, — приемам с признателност предложението ви... Не мога да ви опиша каква гордост изпитвам в момента... Но позволете ми да поставя все пак и едно условие...

— Говорете, господин докторе!

— Госпожо, това че приемам да стана ваш доверен приятел, ми налага да поема и някои допълнителни задължения! Бих искал да имам вашето съгласие...

— Какво имате предвид, докторе?

— Госпожо графиньо, над вашата фамилия тегне ужасна мистерия, която аз на всяка цена искам да разбуля. Затова трябва да заловим Черната Чума, да разберем коя всъщност е тя, какво иска, откъде идва...

— О, господин докторе! — Одил тръсна глава. — Нима не знаете, че това е невъзможно!

— Никой никога и нищо не се знае със сигурност, графиньо! А и няма невъзможни неща! Нима не беше съдбата онази, която подтикна Шпервер да дойде и да ме доведе от Фрайбург в замъка Нидек? Нима не приемате това като добра поличба на Провидението?

— Може би имате право, докторе... — отговори ми Одил със сериозно изражение. — Провидението никога не прави нищо напразно и безполезно... Затова ви давам моето съгласие. Действайте така, както сърцето и разумът ви повеляват. Предварително одобрявам всичките ви действия!

Поднесох към устните си ръката, която тя ми подаде. След което си взех довиждане с графинята и напуснах стаята, изпълнен с възхищение от това толкова крехко създание, което така мъжествено се противопоставяше на болката.

Ах, на този свят няма нищо по-прекрасно, нищо по-величаво от достойно изпълнения дълг!

XII

Един час след моя разговор с Одил, двамата с Шпервер вече кръстосвахме край замъка Нидек.

Приведен над коня, ловецът повтаряше само две единствени думички:

— Хайде!... Дий!...

Препускаше толкова бързо, че едрият му мекленбургски жребец с развяваща се грива, изпънати жили и високо вдигната опашка, изглеждаше недостижим. Колкото до моето арденско конче, имах чувството че си е глътнало ангелите. Ливерле ни придружаваше, като стрела литваше и подскачаше ту от едната, ту от другата ни страна. Беше ни обзела някаква неопишуема еуфория.

Кулите на Нидек отдавна бяха останали далеч зад нас. Както обикновено Шпервер бе взел преднина, когато едва успях да го застигна с възгласа:

— Хей, приятелю, спри се! Нека ти обясня, преди да продължим...

Той извъртя коня към мен.

— Фриц, искам да знам само дали да поемем наляво или надясно!

— Не, не, приятелю! Приблужи за малко до мен. Трябва да разбереш точно каква е целта на това наше препускане в снега! С две думи: двамата с теб трябва да заловим вещицата!

Издълженото и изпито лице на стария браконьер бе озарено от явно задоволство, очите му жадно пробляснаха.

— Да — въздъхна той. — Сигурен бях, че ще стигнем и до този момент!

И с ловко движение той смъкна ловната пушка от рамото си. Жестът му ме накара да се пробудя от унеса и опиянението.

— Чакай, Шпервер, недей толкова да бързаш! Не става въпрос да убиваме Черната Чума! Двамата с теб трябва да я заловим жива!

— Жива ли?

— Разбира се! И за да ти спестя повечето угризения на съвестта, ще ти кажа само, че съдбата на вещицата е твърде тясно обвързана със съдбата на твоя господар! Така че... куршумът, с който се готвиш да я простреляш, начаса ще убие и граф Нидек! Имай го предвид!

Шпервер зяпна от изненада.

— Вярно ли е това, Фриц? Добре ли те чух!

— Това е самата истина, стари приятелю! Защо да те лъжа?

Настана дълго мълчание. Запенените жребци Фокс и Репел поклащаха един срещу друг глави, развяваха дълги гриви, сякаш се поздравяваха за прекрасния галоп преди малко, и риеха нетърпеливо снега с копита. Ливерле също бе изплезил език, гледаше ни покорно, мускулите му потръпваха, изпънати в очакване, ала Шпервер не мръдваше. Единствено ръката му галеше дръжката на ловната карабина. Така изминаха няколко минути. После Шпервер праметна пушката на гръб и се обърна към мен:

— Добре, приятелю! Щом така е било писано, тъй да бъде! Ще се опитаме да заловим вещицата жива! Но не си мисли, Фриц, че ще ни е толкова лесно!

Той протегна ръка и с насочен пръст описа полукръг:

— Виж само какво ни чака: това тук е Алтенберг, ето ги Биркенвалд и Шнееберг, оттатък са Оксенхорн и Беренкопф, а ако прекосим Рейнската долина и се изкачим малко в планината, пред взора ти ще се разкрийт петдесет други такива планински върха и долините на Палатина, осеяни със скали, дерета, усойни клисури, скокливи планински потоци, бързеи и вековни гори... Знаеш какви гори са — тук борове и ели, там смърчове, дъбови дъбрави, столетни буки... и всичките труднопроходими! А като си помислиш, че вещицата броди нащрек някъде там, че ще ни усети от една левга разстояние, още преди да сме я видели... кажи ми, как смяташ да я заловим, драги мой Фриц?

— Прав си, Гедеон! Ако беше толкова лесно, смяташ ли че щях да избира точно теб за пръв мой помощник в подобно начинание?

— Нещата, дето ми говориш, са хубави, Фриц, гаят приятно ухото!... Само че да имахме поне някаква следа от вещицата, каквато и да е диря... тогава с малко повече търпение, кураж и късмет...

— За следите на Чумата не бери грижа! Аз се нагърбвам със задачата!

— Ти?

— Да, аз самият!

— Нима мислиш, че си способен да откриеш дирите й?

— Защо пък не?

— Е, така кажи тогава! — и моят пастрок широко се усмихна. —

Щом намиращ, че си по-вещ в тези дела от мен, това вече е съвсем друго! Заповядай! Тръгвай отпред, пък аз ще те следвам!

Видимо бе разочарованието на стария браконьер. Дори нещо повече: чувствах, че беше раздразнен, тъй като се бях опитал да навляза в територии, които той считаше за изконно свои и запазени за него самия. Ала не знаеше някои подробности. Затова не се впуснах в ненужни обяснения, бях сигурен, че Шпервер щеше да ме разбере по-късно. Не чаках повторно да ме подканят и рязко извъртях поводите наляво. Бях сигурен, че така щях да засека дирите на магьосницата, която след като беше избягала с графа, явно бе прекосила равнината, за да се скрие в планината.

Шпервер ме следваше, подсвиркваше си уж безразлично, но го чувах как мърмори под носа си от време на време:

— Боже опази! Насред равнината да дириш следите на вещицата! Всички знаят, че тя най-много обича да се прокрадва покрай гората, както и прави обикновено!... А ние сме се впуснали да я търсим на открито, сред най-дълбоките преспи, все едно е градско чедо, тръгнало с ръце в джобовете да хайманосва из улиците на Фрайбург! Не, това не е за вярване!

Правех се на глух, пропусках мърморенията му покрай ушите си и продължавах смело напред, когато изведнъж го чух да възкликва удивено зад мен:

— Фриц, синко, явно не знаеш колко си бил прав!

Обърнах се. Гедеон ме гледаше слисано.

— Какво има, приятелю? Какво стана?

— Как какво? Следите, които аз, славният следотърсач, щях да търся поне осем дена, ти ги намери от раз! Не, това наистина не е за вярване! Как така се досети?

— Не съзирам никакви следи край нас, Гедеон!

— А то е защото не гледаш пред себе си. Виж там!

И той ми посочи малко по-напред едва забележима белезникава ивица в снега, след което веднага препусна в галоп натам. Последвах

го. Две минути по-късно бяхме коленичили в снега: да, Шпервер бе прав! Това наистина бяха следите на Черната Чума!

— Господи! Всичко бих дал само за да разбера откъде, по дяволите се взеха тук тези следи! — Гедеон умолително скръсти ръце.

— Нека това засега не те безпокои!

— Имаш право, Фриц! — отвърна той. — Не обръщай внимание на приказките ми! Нали знаеш, понякога си говоря ей тъй, нареждам като свекърва! Сега по-важното е да разберем къде ще ни отведе тази следа!

Браконьерът се приведе още повече. Аз целият се бях превърнал в слух, а той — в зрение.

— Следите са пресни! — оповести ми след първоначалния оглед. — По всяка вероятност са от тази нощ!...

Гедеон замислено поглади брада.

— Странно е това, Фриц... По време на последната криза на графа вещицата бродеше край замъка! Как ли е стигнала дотук?

Сетне отново се вгълби в дирите.

— Тези следи тук са оставени между три и четири часа сутринта!

На свой ред сега аз зяпнах от почуда.

— Как го разбра?

— Сега ще ти обясня! Виж тук. Следата е чиста. Но погледни — край нея навсякъде има суграшица. Тази нощ към полунощ излизах да заключа вратите на замъка и валеше суграшица. А тези следи са чисти. Значи вещицата е минала след това, преди всичко да се заледи! Тоест — рано сутринта!

— Така е, Шпервер, но защо точно между три и четири сутринта? Следите може да са били оставени по-късно, да речем към осем или девет, например!

— Не! Ела по-наблизо и погледни по-добре! Виждаш ли как следата е заскрежена? Това е от мъглата, а мъгла пада само в ранни зори... Значи вещицата е минала оттук след падането на суграшицата и преди да се спусне мъгла. Иначе казано — между три и четири часа сутринта!

Бях изумен и същевременно възхитен от прозорливостта на Шпервер.

Той се изправи. Отупа ръцете си една о друга, за да ги отърси от снега, после ме загледа с присвити очи и добави, ала като че ли повече на себе си:

— Да кажем... било е най-късно към пет сутринта! А сега сме обяд, нали Фриц!

— Да, дванайсет без петнайсет!

— Добре-е-е! — Гедеон беше доволен от своите заключения. Потри длани. — Това означава, че вещицата има седем часа преднина. Не ни остава нищо друго, Фриц, освен стъпка по стъпка да я следваме по пътя, който е изминала! За няколко часа ще я настигнем с нашите великолепни вихрогони, ако приемем, че продължава да върви, без никъде да спира! Значи привечер, към шест-седем ще сме я заловили! На път, Фриц, да яхваме конете и да препускаме!

Понесохме се напред, като следвахме следите на Черната Чума, а те ни поведоха право към планината.

Докато препускахме в галоп, Шпервер ми подвърли, без да извъръща глава:

— Ако е било писано тази проклета магьосница да хлътне някъде в някоя преспа и да затъне, да падне в дупка или пък да се спре по пътя да си почине, бихме могли да я хванем преди здрач.

— Да се надяваме, Гедеон! — отвърнах. — Да се надяваме и да се молим да стане така!

— Да, но не трябва да разчитаме на това прекалено! Вълчицата е неуморима! Тя постоянно е на път, кръстосва безспир пътеките и сокаците на Шварцвалд... Тъй че да не храним напразни илюзии! Ако случайно някъде се спре — толкова по-добре! А ако продължава все така безспир — какво пък, няма да се обезкуражаваме! Ще я гоним докато не я заловим! Нали така! Хайде, Фокс, дий! Смело напред!

Странна е ситуацията, в която човек преследва свои себеподобни, защото в крайна сметка вещицата беше подобна нам. Като нас беше дарена с безсмъртна душа, като нас тя изпитваше чувства, мислеше, разсъждаваше... Вярно е, някои животински, първични инстинкти я доближаваха повече до вълчицата, сродяваха я с дивия хищник, ала имаше и още нещо: над съдбата ѝ бе надвиснала дълбока мистерия. Скитническият живот явно бе унищожил у нея всякакви морални принципи и устои, може би в душата ѝ не бе останала никаква човещина... И въпреки това нищо на света не ни

даваше правото да упражняваме над нея грубия деспотизъм, който човек упражнява над скота.

Все пак необичайна, дива ярост ни караше настървено да я преследваме. Чувствах как кръвта в жилите ми кипи, твърдо решен бях да не отстъпвам пред нищо, за да успея на всяка цена да заловя това същество! Не знам дали ако се бяхме впуснали в хайка за вълци или излезли на лов за глигани, щях да се чувствам толкова превъзбуден!

Снегът изригваше и се посипваше наоколо и зад гърбовете ни, изтръгнат изпод копитата на летящите жребци, отвреме навреме изстреляни късчета лед като шрапнели просвистяваха покрай ушите ни.

Ливерле също бе изпълнен с настървение и плам. Понякога го виждах да извършва скокове наравно с конете! Изтръпнах при мисълта, като си представих срещата му с Черната Чума: та той беше способен да я разкъса на парчета, още преди тя да е отронила стон!

А истината бе, че вещицата ни създаваше куп неприятности. На всяко хълмче тя бе заложила капан, край всяко бърдо се лутахме по фалшиви следи.

— Потрай малко да видиш какво ще е после... — викаше ми Шпервер. — Това тук е нищо! Уловките отдалеч си личат. Но чакай да навлезем в гората... Там ще бъде съвсем друго! И тъкмо там ще трябва да си отваряме очите на четири... Нали я виждаш, проклетницата, как умело се е научила да заличава следите си! Ето — тук се е забавлявала просто да замете стъпките зад себе си, а ей там горе се е хързулна по надолницето чак до ручея и покрай мокреша е навлязла в дъбравата. Ако не бяха тези две стъпки пред нас, със сигурност нивгаш нямаше да можем да я проследим!

Бяхме се озовали пред една елова горичка. Обикновено снегът в такива горички рядко пада под нивото на най-долните клони, така че тук ни чакаше труден пасаж за проучване. Шпервер слезе от коня да огледа по-хубаво терена, накара ме да застана от лявата му страна, за да не хвърлям сянка пред него.

На много места земята беше покрита с големи купчини прогнила шума, посипана с онези така познати ни съчки, елови иглички, шишарки и вейчици, върху които трудно остават следи. Единствено в някои по-открити и проветриви участъци имаше навян сняг и тъкмо там Шпервер се мъчеше да проследи дирята на магьосницата.

Един час ни бе необходим, докато се оправим в този горски лабиринт. Старият браконьер хапеше мустаци, оклюмал нос. Когато просто исках да го подкрепя с блага дума или просто да му изрека насърчително слово, той възпираше още в зародиш добронамерените ми помисли с надигнат показалец:

— Тихо! Нищо не говори и нищо не казвай! Това ме смущава и обърква! Сега аз размишлявам!

Най-сетне се спуснахме в една долчинка, внезапно изникнала от лявата ни страна. Гедеон доволно поклати глава, след което ми показа стъпките на Вълчицата на отсрещния скат сред метличините.

— Да-а-а, драги ми Фриц! Онова там не е фалшива следа, бъди сигурен! Можем да я последваме напълно спокойно!

— Защо? Откъде си толкова убеден?

— Защото познавам добре вещицата! Тя винаги има навика в подобни ситуации да обърква своите преследвачи! Най-напред прави няколко крачки нанякъде, после се връща на изходното място и поставя уловки, след което поема в обратна посока, докато най-неочаквано излиза на някоя полянка, откъдето спокойно продължава по пътя си, почувствала се вече уверена, че не могат да я проследят. И когато си въобрази, че са изгубили дирите ѝ, не се притеснява от нищо и тогава допуска грешки, които ни помагат да я намерим. Ето, виж там, отпред. Какво ти разправях!... Сега тя явно като глиган се промъква под хрусталаците, няма да ни е трудно да я догоним! Тъй че да отдъхнем за миг и да изпусим по една лула!

Спряхме и славният браконьер, чието лице бе започнало да се разведрява, се обърна към мен и възкликна въодушевено:

— Фриц, днешният ден може да се окаже един от най-прекрасните в живота ми! Ако двамата с теб заловим вещицата, искам лично да я завържа за задницата на моя вихрогон Фокс и да я влача като чувал с картофи чак до замъка Нидек. Само че има нещо, което ме притеснява...

— Какво толкова те притеснява, Гедеон?

— Забравих си ловния рог! Щеше ми се да го надуя, както само аз си знам, още щом наближим замъка, и така да известя за нашата славна победа!

Браконьерът се разсмя от сърце. После всмукна дълбоко дима, след което продължихме напред.

Следите на Вълчицата следваха по склона в гората, който се оказа толкова стръмен, че на няколко пъти бяхме принудени да слизаме от конете и внимателно да ги водим за юздите.

— Ето я, проклетницата, тук е свила надясно! — почти шепнешком ме предупреди Шпервер. — От тази страна на планината, Фриц, скатовете са ужасно стръмни. Ще се наложи единият от нас да остане на място и да държи конете, докато другият се изкатери най-отгоре и огледа добре терена. Трябва внимателно да преценим положението, за да знаем как да действваме по-нататък! Само че... Дявол да го вземе, май взе да се смрачава!

Действително така беше! Пейзажът край нас неусетно, но видимо се променяше. С падането на мрака огромните сиви скали, натежали от провисналите по тях ледени късове, извисяваха още повече в тъмното своите зъбери, сякаш бяха ледени рифове, изникнали най-неочаквано сред заснежен океан.

Няма нищо по-унило от подобен зимен пейзаж във високите планини: голите дървета с оклюмали клони, самотните ледени върхове, усойните клисури и спотаените в тъмнината дерета, трънливите хрусталаци, просвяткващи в мрака с хилядите очички на посипалия се по тях скреж... всичкото това ни действаше силно потискащо. Отвсякъде лъхаше студ, всичко бе като че изоставено, някаква неимоверна печал се просмукваше в душите ни и навяваше неопикуема тъга. А и тишината бе лепнеца, злокобна, мъртвешка и толкова дълбока, че дори най-малкото изшумоляване на лист сред настръхналите насреща ни клонци или подхлъзването на вейка по заледения сняг отекваха като гръм. Сякаш бездънна бездна ни засмукваше дълбоко в своята утроба.

Какво нищожество е човекът в сравнение с Майката Природа! Днес го има, утре — не — заличен завинаги от земята!

Отвреме навреме се осмелявахме да изречем малко по-високо:

— Дали не стигнахме вече? Боже, какъв вълчи студ!

Или:

— Хей, Ливерле, защо така оклюма уши?

Ала всичкото това бе, за да чуем собствените си гласове, да се уверим, а може би и взаимно да се окуражим, че все още ни има, че все още сме живи, че сме добре!

За наше най-голямо съжаление Фокс и Репел бяха започнали да се изморяват. Животните затъваха до гърди в дълбоките преспи, хлъзгаха се назад и с неимоверни усилия успяваха да се задържат на крака по стръмното. Вече не пръхтяха въодушевени, не бяха така нетърпеливи, както на тръгване.

Деретата и клисурите в Шварцвалд са толкова много, щото постепенно ни завладя чувството, че никога няма да се оправим в тяхната плетеница. Докато тук вещицата явно се чувстваше в свои води: на едно място видяхме, че бе обикаляла край изоставена колиба на въглищар; на друго бе късала корени от надвиснала над пътечката скала; на трето бе приседнала да отдъхне под едно дърво и то съвсем наскоро, най-много преди два часа, защото следите бяха пресни... Това удвояваше нашите усилия и амбиции. Ала денят помръкваше все по-бързо, светлината изтляваше.

Странно нещо! Откакто бяхме напуснали замъка Нидек, никъде по пътя си не бяхме срещнали жива душа — нито горски, нито въглищар, нито дори заблуден дървар. В този сезон Шварцвалд бе толкова самотна, запустяла, студена и усойна планина, каквито са зиме и прериите в Северна Америка.

Бе едва пет часа привечер, а мракът напълно ни беше обгърнал. Шпервер спря и се обърна към мен:

— Скъпи мой Фриц, трябвало е да потеглим поне два часа по-рано. Преднината на Вълчицата е прекалено голяма. Едва ли ще можем да я застигнем сега! Само след броени минути тук ще стане тъмно като в рог. Най-разумното за момента е да се опитаме да се доберем до Нащърбената канара, която е на двайсет минути път, да намерим там приют, да накладем хубав огън, да хапнем от провизиите и да се подкрепим с винцето, което съм наточил в козия мях. А щом се появи месечината, ще поемем отново на път. И ако вещицата не е самият дявол в човешки облик, то гарантирам ти, че ще я намерим вкочанена под някое дърво! Невъзможно е човешко същество да издържи такова физическо натоварване и да устои на такъв студ, разбери! Дори Зебалт, който минава за пръв катерач в цял Шварцвалд, не е способен на подобно геройство! Това е то, Фриц! Какво ще кажеш за плана ми? По-добро едва ли ще можем да сторим!

— Така е! Струва ми се, че трябва да сме луди, ако смятаме да постъпим другояче. А и аз като че ли май взех да огладнявам...

— Тогава на път! Да не се бавим повече!

Шпервер мина отпред, навлезе в тясното проходче и като направляваше походите с вещи ръка, внимателно се запромъква между надвисналите отстрани скали. Елите сплитаха клони над нас, под краката ни в тънички вади течеше почти пресъхнал поток. Отвреме навреме някой заблуден лъч на залязващото слънце проникваше в горските дълбини и изтръгваше оловни отблясъци.

Скоро тъмнината се превърна в мастило, а и дяволското гърло дотолкова отесня, че трябваше да пусна походите на Репел. Оставих го на инстинкта му да ни води. Впрочем, стъпките на конете по хлъзгавите речни камъни отекваха в тишината като зловещи крясъци на маймуни. Съседните канари веднага им отвърщаха, ехото ни блъскаше отвсякъде. Животните се плашеха, дърпаха се, но назад не можехме да се върнем. И да искахме, нямаше как.

Най-сетне в дъното на тясното ждрело някаква синкава точица като че ли взе да нараства — това беше изходът!

— Фриц! — каза ми Шпервер. — Както вече си забелязал, движим се по коритото на потока Тункелбах. Това е най-дивото дефиле в цял Шварцвалд, което в единия край е задънено и свършва с така наречената *Фуния на Гръмотевиците*. Напролет, когато снеговете започнат да се топят, Тункелбах излива там всичко, което мъкне със себе си от височина двеста метра! Грохотът е оглушителен! Водата ври и кипи, клокочи, понякога нивото ѝ се покачва дотам, че дори наводнява Голямата пещера на Нащърбената канара. В този час обаче пещерата трябва да е суха, така че ще можем да накладем огън.

Докато слушах Гедеон и се опитвах в мрака да огледам зловещото дефиле, в съзнанието ми изплува отговорът на въпроса защо хищниците търсят подобни места, където да изровят своите леговища. В действителност животните, които познават ласката на слънчевите лъчи: дивата коза, покатерила се на най-високата скала; конят, препуснал волно в равнината; кучето, подскачащо радостно в двора край своя стопанин; птицата, носеща се в сините висини; всички те се радват на щастието, на светлината, те посрещат деня с танци и радостни крясъци. Дори в рева на сръндака, долитащ изпод вековните дървета, има поезия, мечтание за волност и свобода, както и в мястото, което той е избрал за подслон. В глигана пък има нещо грубо и рязко, нещо недодялано, мрачно, такива са и непристъпните храсталаци,

които той обитава. Орелът е горд, надменен, също като него са и високите скали, сред които гнезди. Лъвът е величествен... величествени са и пещерите, които той си избира... Докато лисицата, вълкът, белката... те търсят мъртвилото, мрака, те бягат от светлината и радостта, мъчат да се заровят в земята, колкото се може по-дълбоко в своята бърлога.

Продължавах да си мисля за тези неща и студеният въздух вече бе започнал да хапе лицето ми — изходът беше съвсем наблизил, — когато на стотина метра пред нас червеникав отблясък пробяга по скалата, обagri мастиленозелените корони на елите, гирляндите скреж заискриха.

— Ето я! Наклала е огън! — спря ме с приглушен шепот Шпервер. — Пипнахме вещицата!

Сърцето ми подскочи, гърлото ми пресъхна, почти се блъснах в моя пастрок.

Ливерле заръмжа глухо.

— Ще ни забележи, Гедеон! Внимавай! Няма ли опасност да ни се изплъзне? — запитах, опомнил се малко след това.

— Не! Не се притеснявай! Пущината е склещена като плъх в капан! „Фунията на Гръмотевиците“ няма друг изход, освен този. Скалите наоколо са високи поне двеста стъпки... Ах, хванахме те най-сетне, проклетнице!...

Той внимателно слезе от коня, без да се притеснява от ледените води на потока. После ми даде да държа поводите на Фокс. Стомахът ме сви, студена пот изби по челото ми. Съвсем отчетливо чух в тишината двете бързи, сухи прещраквания на ловната пушка, която Шпервер зареди. Режещият шум ме преряза в сърцето.

— Шпервер, какво си намислил? Ще те чуе!

— Не се тревожи! Нека ме чуе, чумата, няма къде да бяга! Искан само да я изплаша!

— Добре, но никаква кръв! Не забравяй какво ти казах: „Куршумът, пронизал Черната Чума, ще прониза и граф Нидек!“

— Не се безпокой!

И той се отдалечи, без повече да ме слуша. Долових приглушеното шляпане на краката му във водата, после високата му фигура се изправи сред танцуващите огнени отблясъци при изхода на тясното дефиле. Около пет минути кучкарят стоя там неподвижен.

Треперех от вълнение и нетърпеливо бях привел глава над гривата на коня, после лекичко приближих. Когато Шпервер се обърна, бях само на три крачки от него.

— Ш-ш-ш-т! — Той докосна с показалец устни и с тайнствен вид ми направи знак да мълча. — Погледни!

Вперих поглед в дъното на падинката, където накладеният буен огън дяволито пращеше и хвърляше призрачни сенки по надвисналите сводове на скалите. Край огъня беше приклепнал добре сложен мъж в дебела шуба и с астраганен калпак. Не можеше да има съмнение: макар и гърбом към нас, аз веднага разпознах барон дьо Цимер-Блудерик.

Баронът беше притиснал лице в шепите си, а току зад него в пещерата на земята се бе проснала някаква тъмна форма. Човек? Животно? Трудно можех от мястото си да определя, но като че ли това бе... Не, не можеше да е вярно! Разтърках очи.

Малко по-нататък от тях, почти скрит в тъмнилото на нощта, конят на барона ни наблюдаваше втренчено. Беше усетил нашето присъствие, пръхтеше с ноздри, наострил уши.

Бях изумен. Господи! Какво търсеше Цимер-Блудерик в този час по тези усойни места? Къде се бе дянал ординарецът му? Нима се бяха заблудили след обстояйните обяснения на Гедеон в замъка? Или целта им всъщност бе съвсем друга?

Обзеха ме най-противоречиви чувства, в главата ми се заблъскаха всякакви предположения. За пореден път не можех да разбера какво ставаше, не бях в състояние да уловя така изплъзващата ми се истина, когато изведнъж конят на барона зацвили.

— Какво има, Донер? — баронът надигна глава.

След което се извъртя и на свой ред загледа към нас. Очите му се разшириха.

Във всяка друга ситуация това пребледняло, прорязано от дълбоки бръчки лице с изпъкнали скули, би ме изпълнило с възхищение, ала в този момент някакъв непонятен страх ме обзе, цялото ми същество се разтрепера.

— Кой е там? — извика баронът, като продължи да се взира напрегнато.

— Аз съм, господине! — веднага се отзова Гедеон и пристъпи напред към него. — Аз съм, Шпервер, кучкарят на граф Нидек.

Сякаш лукави пламъчета просветнаха в очите на барона или просто бе отражение на лумналия в този миг огън... Не знам, може и така да ми се бе сторило, ала нито едно мускулче по лицето му не трепна. Баронът се изправи, намести шубата на раменете си. Аз слязох, като придърпах малко встрани конете и кучето, което ужасено се разляя.

Кой от нас не е изпитвал страх пред лицето на необяснимото? Кой в такива моменти не се е уповавал на Бога? Признавам си, при ожесточения лай на Ливерле кръвта в жилите ми се смрази.

Шпервер и баронът бяха на петдесетина крачки един от друг; първият, застинал неподвижно в ледените води на потока със заредена пушка на рамото; вторият, изправен край пращящия буен огън току пред входа на пещерата, високо вдигнал глава, премерващ ни с надменен, горделив поглед.

— Какво искате? Какво търсите по тези места? — гласът на барона прозвуча враждебно.

— Търсим една жена! — отвърна му храбрият псар, без да се впечатли от агресивния тон. — Жена, която всяка година идва да броди край замъка Нидек. Имаме нареждане да я заловим!

— Какво е откраднала?

— Нищо.

— Убила ли е някого?

— Не, господине. Никого не е убивала, така да се каже.

— Тогава в какво я обвинявате? С какво право я преследвате?

Шпервер направи още една крачка напред и впи сивите си очи в барона.

— И аз бих се осмелил да ви запитам същото... С какво право вие сте я заловили?... — и ехидна усмивчица пропълзя на устните му. — Не отричайте... Виждам я зад вас, просната там, в дъното на пещерата... Така че пак ви питам, бароне — с какво право вие се бъркате в нашите работи? Сигурно сте забравили, че тук сме в земите на граф Нидек и наше е правото на висша и всякаква друга справедливост!

Баронът пребледня още повече, гласът му стана по-рязък, дори груб.

— Нямам никакви сметки за уреждане с вас! — отсече той сухо.

— Предупреждавам ви да внимавате, бароне! — продължи Шпервер. — Дошъл съм с мир, търся разбиране. Действам от името на граф Йери-Ханс дьо Нидек, тоест имам пълното право да действам така, а вие отвърщате на доброто ми със зло!

— За какво ваше право ми говорите толкова? — с язвителна усмивка отвърна баронът. — Не ми споменавайте за права, иначе ще се видя принуден да ви изтъкна и моето!

— Какво чакате тогава? — извика ловецът, чийто нос бе започнал да почервява от гняв. — Кажете! Направете ни съпричастни! Готов съм да ви изслушам. Ако не, ще влезем сами в пещерата и ще сторим, каквото сметнем за необходимо!

— Не-е-е! — кисело се усмихна баронът. — Нищо няма да ви кажа и никъде няма да ви пусна да влизате да вършите каквото и да било...

— Това вече е въпрос на мнение! Колкото до останалото, ще видим...

И Шпервер направи поредните няколко крачки към пещерата.

После баронът най-неочаквано изтегли изпод шубата дългия си ловен нож. Когато видях това, поисках да се втурна, да застана между двамата съперници и да ги разтърва. За злощастие Ливерле се оказа по-бърз — със силен скок се отскубна от каишката, а мен просна на земята. За миг си помислих, че с барона е свършено. Ала веднага след това див, неописуем рев се разнесе от дъното на пещерата и докато се надигах, аз забелязах вещицата или онова, което тя наподобяваше — получовек, полуживотно. Цялата настръхнала, тя бе застанала пред огъня. Пламъците сякаш ближеха дрипите ѝ, главата ѝ, странно издължена, се мяташе напред-назад, остатъци от коси се развяваха над раменете, които с причудлив пукот също се издължаваха. Съществуването бе надигнало дълги, костеливи ръце към небето и изгрялата пълна луна. В ледената тишина на зимната нощ от гърлото му се разнасяше раздиращият, зловец вой на вълка, прегладнял, мъчещ се да изреве своята болка.

Никога през живота си не бях виждал нещо толкова ужасяващо. Вперил невярващи очи, раззинал уста, Шпервер бе онемял, замръзнал на мястото си като вкаменен. Кучето също за няколко мига възпря своя устрем при внезапната поява на вещицата. Ала веднага след това се сниши, преви гръбнак и мигом се изстреля към привидението с лай,

който ме накара да потреперя. Пред входа на пещерата имаше праг, на осем или десет стъпки над земята, и това всъщност спаси Черната Чума, защото попречи на Ливерле да впие зъби в гърлото ѝ от първия път. Иначе животното щеше мигновено да я повали. Още чувам как, разлюлени от бързите му скокове, покритите със скреж гъсталаци хъхреха, още виждам как баронът се хвърли да препречи пътя му и да запази с тяло вещицата, в съзнанието ми още кънти неистовият му вик:

— Мамо!...

След което видях как за последен път едрото животно отскочи, като стрела литна напред... и Шпервер, по-бърз от мълния — да се прицелва. Изстрелът порази Ливерле във въздуха, стовари го в краката на обезумелия от ужас барон.

Това се случи за части от секундата. Тясната клисура се бе озарила от пламъка при изстрела, надвисналите скали отвърщаха на ехото, препращаха го в бездънните урви. После изведнъж всичко стихна, тишината натежа, погълна ни в своето мъртвило.

Когато барутният дим се разсея, забелязах Ливерле проснат възник в основата на скалата, а вещицата бе паднала в несвят в ръцете на барона. Лицето на Шпервер бе станало восъчнобледо. С обезумели, невярващи очи той гледаше ту Цимер-Блудерик, ту Черната Чума и бях сигурен, че ако можеше да ги порази с поглед, сигурно щеше да го стори. Ала вместо това той отпусна пушката на земята и с треперещ глас заговори:

— Господин Блудерик... — ръката му се надигна и посочи пещерата. — Господин Блудерик, току-що убих моя най-добър приятел! Не знам дали разбирате, но го направих, за да спася живота на това... на тази жена, вашата майка!... Молете се на Всевишния съдбата ѝ наистина да се окаже свързана с тази на графа!... Отведете я! Отведете я надалеч оттук!... И нека никога повече тя не се завръща по тези места! Защото тогава, Господ да ми е свидетел, тогава не отговарям повече за действията на стария Шпервер!...

Той коленичи край неподвижния труп на Ливерле.

— Горкичкия ми Ливерле! — проплака. — Защо, приятелю? Това ли ни е било писано, това ли ни е чакало тук? Нима наистина съдбата е толкова жестока и несправедлива?... Хайде, Фриц! Да тръгваме, да се махаме от това проклето място, че не знам още на какви други злини съм способен!

И той хвана Фокс за юздите. Опита се да го възседне, ала не издържа. Главата му се отпусна на хълбока на коня, подир което прославеният браконьер заплака като дете.

XIII

Оставих Шпервер сам да поеме към замъка, след като му помогнах да увие добре Ливерле в шубата. Отказах да го последвам. Моето задължение бе да остана тук, при вещицата. Дългът не ми позволяваше да изоставя нещастницата на произвола на съдбата.

Всъщност, нека си призная истината: бях разяждан от непреодолимо любопитство да видя отблизо това странно същество! Едва изчаках Гедеон да потъне в мрака на дефилето и вече презглава се катерех по пътеката към пещерата.

А там ме чакаше невероятно зрелище.

Със скръстени на гърдите ръце, все така в своята червена рокля, старицата бе положена върху дълго наметало от бяла кожа, златната диадема още пристягаше сивите ѝ коси.

И хиляда години живот да живея да тази земя образът на тази жена никога няма да се изличи от съзнанието ми. Тази глава, това лице на лешояд, започнало да възвръща човешките си черти и едва-едва потръпващо в предсмъртни конвулсии; последните изтляващи искрици живот в тези очи, изцъклени и някак си блажено втренчени в небето; полуотворената уста, през която душата на старицата вече може би си отиваше... Покъртителна гледка! Така най-вероятно е изглеждала в своя предсмъртен час и жестоката кралица Фредегонд^[1]!

Баронът бе коленичил край тялото, като се опитваше да съживи нещастницата, но още от пръв поглед личеше, че всичко вече е загубено и усилията му са напразни. Не можех повече да стоя така безучастен, с натежало от болка сърце се наведох към нея, понечих да я уловя за ръката, да проверя пулса.

— Не се докосвайте до майка ми! — изкрещя диво баронът. — Забранявам ви!

— Господине... — въздъгнах. — Аз съм лекар! Дългът ме зове!

Баронът онемя, изражението на лицето му се измени. Няколко мига ме гледа мълчаливо. После се изправи.

— Простете ми! — отвърна глухо. — Простете ми, докторе!

Беше съвсем преbledнял, устните му едва се помръдваха.

А след това, като че изплувал от някакъв дълбок, тежък кошмар, той ме запита:

— Какво ще кажете, господине? Има ли някакъв шанс...

— Свършено е, бароне... Тя е мъртва!

Той нищо не промълви. Отпусна се тежко на един широк камък, опря лице в длани и загледа пред себе си, без да вижда. Бе съкрушен.

Приседнах край огъня. Пламъците игриво се катереха по свода на пещерата, хвърляха меденочервени отблясъци върху вкочаненото вече лице на старицата.

Седяхме така около час, неподвижни и безмълвни. После баронът изведнъж вдигна глава.

— Господине... — започна той. — Не можете да си представите колко съм объркан и озадачен... Тази жена... Моята майка... Двадесет и шест години живот на тази земя, в които си мислех, че я познавам добре, а ето че сега най-ненадейно някакъв нов, непознат свят, изпълнен с кошмарни видения, мистерии и ужас се разкрива пред очите ми!... Възможно ли е това? Здравият ми разум не смее да го приеме!... Вие сте лекар!... Досега сблъскали ли сте се с нещо тъй страховито?

Поклатих глава. Какво можех да му отговоря, като и аз самият все още тънех в догадки.

— Господине... — опитах се да го утеша. — Знам само, че граф Нидек е засегнат от болест, чиито странни симптоми твърде много наподобяват тези на вашата майка. Трудно ми е все още да определя какво точно е заболяването. Затова Ви моля, ако имате достатъчно доверие в мен, то разкажете ми подробности от живота на майка ви, споделете с мен някои факти, събития, на които най-вероятно сте били свидетел, за да се опитам и аз да ви обясня онова, което ми е известно. Защото има и друго — уверен съм, че една такава размяна на информация би била изключително полезна за мен като лекар, може би тя ще ми предложи начини и средства, с които да спася моя болен, граф Нидек...

— Разбира се, докторе! На драго сърце ще Ви разкажа...

И той без колебание ми разправи историята на баронеса дьо Блудерик.

Така разбрах, че баронеса дьо Блудерик била пряк потомък на един от най-големите и знатни родове в Саксония. Всяка есен тя ходела на пътешествия до Италия, придружавана от възрастен прислужник, който единствен от всички нейни слуги бил спечелил напълно доверието и благоразположението ѝ. Един ден икономът легнал на смъртен одър. Предусетил своя сетен час и явно терзан от някакви угризения, той пожелал да види сина на своята господарка. Барон дьо Цимер-Блудерик веднага се отзовал. Така той научил горчивата истина, а именно, че пътуванията на неговата майка до Италия били просто повод и оправдание. Баронесата всъщност се отдавала на твърде мистериозни екскурзии в Шварцвалд, чиято цел дори и верният слуга не знаел. Досещал се смътно, че били свързани с нещо ужасно, непонятно, трудно приемливо за здравия човешки разум, тъй като баронесата посещавала места, които местните познавали като прокълнати и известни с нощните си сборища на вещици. Оттам господарката му се прибирала в замъка крайно изтощена, ни жива, ни умряла, сякаш действително била станала подвластна на силна, зла магия и ѝ били необходими дълги седмици почивка и здрава храна, за да се оправи напълно след няколко ужасни дни, прекарани в планината.

Това е, което старият верен прислужник споделил с барона. Така доблестният иконом сметнал, че е изпълнил своя дълг, и с чиста съвест предал Богу дух.

Барон дьо Блудерик естествено пожелал на всяка цена да провери дали споделеното на четири очи е истина. Невероятният разказ му се струвал плод на заболяло старческо въображение. Той веднага проследил тайно баронесата, най-напред до Баден^[2]. Тук вече зловещата истина започнала да излиза наяве. Без да се бави в града, известен още на римляните като балнеолечебен курорт, баронесата побързала да се отпрати към близките предпланини на Шварцвалд. Синът я последвал, така да се каже, по петите. Сега разбрах, че следите, които Зебалт наскоро беше открил, се оказаха негови.

Повече не сметнах за нужно да премълчавам и му разказах за кобното влияние, което появяването на майка му оказваше на графа и по-специално на здравето му. Разказах му и за болестта, като не спестих нито една подробност от разигралата се драма, чийто свидетел бях станал.

И двамата бяхме поразени от явното преплитане и съвпадение на прекалено много събития и факти. Каква бе тази толкова мистериозна връзка, която двамата, без да се познават, имаха един с друг? Откъде старицата познаваше така добре замъка, тайните му изходи и входове, подземните тунели, как успяваше да се оправи безпогрешно в лабиринта от коридори и да стигне до Вълчата кула, без никога преди това да е идвала в Нидек? Откъде се беше сдобила за риуталната церемония с тези одежди — от някакво скрито обиталище, известно само на нея, или от другаде?...

В крайна сметка двамата с барона стигнахме до единодушното мнение, че всичко в нерадостното ни съществуване на тази земя е тайнствено, както тайнство е и самото то и тъкмо това го правеше толкова непредвидимо. Единствено Бог, ако пожелаеше, можеше да откряне дверите на тази мистерия, може би най-малката в сравнение с останалите земни мистерии, но дали тогава ние, смъртните, нямаше да се превърнем в негови първи съдници?

Нощта бе започнала да изсветлява. Някъде много отдалеч, от дълбините на гората, приглушени, сякаш излизаци като зъл дух от гърлото на отпушена бутилка, до нас долетяха зловещите крясъци на кукумявка и оповестиха оттеглянето на мрака. Из дефилето се разнесе изцвилване и с първите светлини на утрото ние видяхме към нас да се приближава шейна, направлявана от адютанта на барон дьо Цимер-Блудерик. В шейната имаше приготвена сламена постеля и завивки. Положихме там баронесата.

Възседнах Репел, който с доволно облекчение изпръхтя и веднага пое след шейната — съвсем бях забравил за горкото животно, което бе прекарало повече от половината нощ сред ледените води на потока. Придружих шейната до изхода на клисурата, а там, след като се сбогувахме с барона, както бе обичаят, той продължи със своя ординарец наляво към Хиршланд, а аз препуснах към откроилите се на хоризонта кули на замъка Нидек.

В девет часа бях приет в покоите на младата графиня Одил, за да я запозная със събитията от изтеклата нощ.

После отидох на посещение при графа, чието състояние бе твърде задоволително. Чувстваше се крайно отслабнал. Това бе напълно нормално след жестоките кризи, които бе изтърпял, ала

постепенно възвръщаше формата си, разсъждаваше трезво, от треската предната вечер нямаше и помен.

Всичко предвещаваше скорошното му бързо оздравяване.

Когато няколко дена по-късно след моята визитация видях, че граф Нидек напълно се е възстановил, поисках веднага да се прибера във Фрайбург. Графът обаче така настойчиво ме замоли да остана в Нидек, направи ми такива съблазнителни предложения, че ми бе невъзможно да му откажа и да не изпълня желанието му.

Дълго ще помня този мой първи лов на глигани, в който имах честта да придружа графа. И най-вече тържественото ни завръщане в замъка с всички подобаващи почести и запалени факли, след изтощителните непрекъснати гонки, проточили се дванайсет часа в снеговете на Шварцвалд.

Тъкмо бях сложил пътьом няколко залька в устата си и, смазан от умора, бързах да се прибера във Вълчата кула, за да се наспя, когато, приближавайки стаята на Шпервер, отдалеч забелязах, че вратата е отворена. Радостна глъч долиташе отвътре. Краката ми сами спряха на прага и пред мен се разкри мила гледка: край масивната дълга дъбова маса бяха насядали двадесетина засмени веселяци, а край тях млади и нежни създания красяха компанията. Два големи свещника, окачени на свода, осветяваха развеселените зачервени лица...

Чашите звънтяха, един след друг се вдигаха тостове, от всички ъгли се сипеха поздравления...

И кой мислите бе в центъра на веселието? Шпервер, естествено, чието костеливо лице бе най-запотено, очите му блестяха най-силно, косите му стърчаха най-разчорлени. От дясната му страна бе седнала Мари Лагут, от лявата — Кнапвурст. Славният браконьер често надигаше големия бокал от ковано сребро, потъмняло от вековете; беше препасал широк кожен колан с презрамки, чиято тока хвърляше златисти отблясъци. Така трябваше да е според обичая — ловецът се веселеше в своя празничен ловен костюм!

Колко простота и каква радост се бяха събрали на едно място!

Бузите на Мари Лагут също бяха поруменели, очите ѝ закачливо искряха, тюлената шапчица се бе свлякла назад — едрата хубавица се заливаше в смях, обръщаше се ту към единия от съседите си, ту към другия!

Колкото до Кнапвурст — той почти се беше изгубил в прекалено големия за него фотьойл — с пълно основание някой можеше да го оприличи на огромна манерка: главата му едва стигаше до лактите на изправилия се Шпервер. После идваше ред на Тоби Офенлох, толкова зачервен от изпитото тежко вино, че сякаш го бяха намазали с боя. Бе закачил перуката си на облегалката на стола, а дървеният му крак бе изпружен под масата. До тях забелязах меланхоличната физиономия на Зебалт, която сега бе променена — старчето се кискаше тихичко в шепи и си говореше само, втренило замечтан поглед в дъното на чашата.

На веселието бяха дошли и прислужници, слуги, кучкари, викачи, ловци, готвачи, перачки... с една дума всички онези, които сега, доволни и честити, споделяха радост, мъка, болка и тъга със знатните фамилии, живеещи в замъка, както бръшлянът, мъхът и чадърчето^[3] съжителстваха чудесно в основите на дъба.

Виното бе натежало в главите, очите на някои се затваряха, премрежени от сълзи. Ала това бяха сълзи на радост — лозята на граф Нидек плачеха от умиление!

На централно място върху масата бе положен неначенат еленски бут, който привличаше погледите на развеселената компания. Край него, сред уханни вкусни гозби и великолепно гарнирани с екзотични подправки дъхави ястия, бяха наредени високи бутилки с тъмно рейнско вино, а до тях — сребърни прибори и дълги ножове с бляскащи остриета. От свещниците и запалените по стената факли струеше лъчиста светлина, така че и най-тъмните ъгли в залата бяха изтръгнати от мрака.

Какво великолепие! Каква очарователна, възхитителна гледка!

Както вече споменах, в този момент Шпервер надигаше бокала, отпиваше глътка, после подхващаше припева на модната по това време песничка „*Аз съм властелинът на тези планини*“. Кървавочервени капчици потрепваха по дебелиите му засукани мустаци, отронваха се, когато този прославен бард на планините спираше, за да си поеме въздух и преодолее някоя по-висока октава, след което се търкулваха надолу и потичаха по яката на ризата.

При появяването ми песента му секна и той радостно протегна ръка към мен:

— Хей, Фриц, синко! — извика ми. — Липсваше ни! Отдавна не се бях чувствал така щастлив, както тази вечер! Бъди добре дошъл, идвай при нас!

Продължавах да го гледам изненадано, тъй като след смъртта на Ливерле не си спомням да го бях виждал усмихнат. Браконьерът прие сериозен вид и счете за нужно да поясни:

— Фриц, събрали сме се тук, за да честваме оздравяването на нашия господар, а Кнапвурст, както винаги много знае и ни разказва разни истории!

Всички се обърнаха към мен.

Гръмнаха жизнерадостни викове и ръкопляскания.

Зебалт подскочи чевръсто, хвана ме за ръката. Бях повлечен и настанен до Мари Лагут. Веднага пред мен поставиха чаша от бохемски кристал и още преди да осъзная какво става, тя бе напълнена догоре с вино.

Залата отново оживя: песни, глъч, смях. Шпервер застана до мен. Прегърна ме с лявата ръка, с дясната надигна своя бокал, доби отново сериозно изражение, доколкото можеше да е сериозен човек, пийнал повечко от необходимото, и, след като за сетен път въдвори мълчание, гордо извика:

— Вижте го, дами и господа! Това е моят син! Нали ви казах — той ще спаси нашият господар! Той и никой друг! Това, да знаете, сме ние — той и аз, аз и той!... И така — навеки, докато... Нали? Да прием всички за здравето на доктор Фриц!

Кнапвурст се покачи на фотьойла и трябваше да се наведе през облегалката, за да се чукне с мен. Мари Лагут развяваше панделките на своята шапчица, а Зебалт, изправен на стола, повтаряше като ехо: „За здравето на доктор Фриц!“ Пенливи вълнички пълзяха от препълнените чаши, стичаха се по масата и после по пода.

За миг се възцари тишина. Моментът, в който всички отпиха. После се чу един-единствен удар. Чашите, които едновременно стовариха върху плота.

— Браво! — поздрави присъстващите Шпервер.

А след това се обърна към мен:

— Фриц, ние вече пихме за здравето на графа и госпожица Одил! Ще трябва и ти също да последваш нашия пример!

Нямаше как да откажа. Наложих се на няколко пъти да изпразвам бокала под изпитателния поглед на притихналата зала. Сетне, не знам как, и аз самият добих сериозен вид, предметите край мен изведнъж ми се сториха прекалено осветени и бляскави, лицата на веселящите сякаш се доближиха до моето, загледаха ме някак си втренчено. Бяха лица на млади и стари, красиви и грозновати, но всички до едно бяха добри, благородни, нежни, приветливи, изпълнени със симпатия.

До мен Шпервер продължаваше да си тананика и да се смее. След няколко минути обаче, като че озарен от внезапна идея, той най-неочаквано постави ръка върху гърбицата на джуджето.

— Тишина! — провикна се. — Сега Кнапвурст, нашият славен архивар, ще говори! Виждате ли го този гръбльо? — и той потупа гърбушкото. — Това същество тук е ехото от древността, мъдростта и миналото на Нидек!

Залата отново гръмна в ръкопляскания и викове. Дребничкият Кнапвурст бе далеч от мисълта да се обижда от думите на Гедеон. Той просто загледа внимателно браконiera.

— Шпервер, ти си един от онези ловджии, чиито истории толкова много съм разправял. Да, със същите засукани мустаци си, ще каже човек, че живееш само заради тях... Имаш точна, поразяваща ръка, орлов поглед, нищо не може току-така да ти се изплъзне. Като ловджиите от преданията и ти имаш добро сърце. Така че кажи — ако този прозорец сега се отвори и от студения мрак навън в тази зала се промъкне чужда, непозната ръка и се протегне към теб, какво ще направиш, питам те аз?

Шпервер дори не се замисли.

— Ще я стисна и ще кажа на другия: „Странниче, идвай и сядай при нас! Виното и храната ни са прекрасни, както в славните времена на Хуго. А девойките ни са още по-прекрасни!“

Моят пастрок промени темата на разговора.

— Не е ли така, Кнапвурст? Погледни и ми кажи, питам те сега пък аз!

И Шпервер посочи насядалите младежи и девойки, които се превиваха от смях край масата.

Така беше — девойките на Нидек наистина бяха красиви. Някои поруменяха от срамежливост, други поаленяха от радост и непонятно, но присъщо за възрастта им притеснение, трети надигнаха бавно дълги

ресници и аз се изумих как досега не бях забелязал тези напъпили рози с дълбоки лазурени погледи, както и всички останали цветя, нацъфтели в замъка и селцето.

— Тишина! — за втори път извика Шпервер. — Нашият приятел Кнапвурст ще ни повтори преданието, което преди малко ни разказа.

— А защо да не ви разкажа нещо друго? — предложи гърбушкото.

— Не искам друго, а точно това предание, защото то най-много ми харесва!

— Знам и по-хубави истории! — настояваше Кнапвурст.

— Кнапвурст! — славният браконьер заканително разклати пръст. — Имам сериозни основания, за да искам да чуя същото това предание. Ако трябва, съкрати историята, ти си знаеш най-добре как. Но нека да бъде тази легенда, тъй като в нея има много значими неща, които и други хора трябва да чуят. Да чуят и да се поучат от тях, да разберат!... А ти, Фриц, слушай внимателно!

Джуджето се облакът на масата, подпря бузи на дланите и започна с пискливия си гласец:

— Добре тогава, тъй да бъде! Слушайте всички! Значи, Бернар Херцог пише, че Хуго, наречен с прозвището Хуго Вълка, а после и Хуго Върколака, живял дълго и славно. Добил навика да си слага шапчица — мъничка, чудновата плетена шапчица, която пристягала плътно шлема му, докато славният рицар воювал. Когато след разгара на битката пожелаел да се освежи с глътка въздух, той смъквал шлема и надявал шапчицата, чиито панделки и пискюли падали върху раменете му.

До осемдесет и двегодишна възраст Хуго никога през живота си не свалил своите доспехи. Ала годинките явно му натежали и той все по-трудно си поемал дъх, десницата му станала неточна, движенията му — забавени.

Почувствал, че е настъпил подходящият момент, той извикал един ден своя капелан^[4] — Ото Бурлах, извикал и синовете си — Хуго и Бертолд, наредил най-сетне да дойде и дъщеря му Берта, наречена Рижата Берта, съпруга на знатен саксонски владетел на име Блудерик, и след като събрал всички край себе си, им казал: „Деца мои, вашата майка, Вълчицата, ме обсеби, накара ме пряко волята ми да извърша престъпление, което като проклятие ще тегне над вас, вашите деца и

вашиите внуци... Кръвта на Вълчицата се размеси с моята! Чрез вас обаче тази нова кръв ще се преражда през вековете, ще плаче сред снеговете на Шварцвал и долините наоколо! Някои ще казват: «Това е вятърът, който ридае!»... Други ще си мислят, че е воят на единак в дива мразовита нощ под пълната изгряла луна, трети ще са убедени, че са чули прокобните крясъци на кукумявка... И всичките ще са прави, тъй като това ще бъде моята кръв, вашата кръв, кръвта на Вълчицата, която пред Бога и Светата Църква ме накара да удуша Едви́ге, първата ми жена!... Да, Едви́ге умря от моите ръце! Затова тук и сега, пред вас аз проклинам Вълчицата, защото е речено: *«Престъплението на бащата ще бъде носено от неговите потомци, докато справедливостта не възтържествува!»*“

Кнапвурст направи кратка пауза, отпи от виното, сетне отново продължи:

— Оттогава вятърът ридае, единакът вие, кукумявката зловецко кряка и заблудените странници в непрогледната нощ тръпнат обезумели, без да знаят, че това всъщност е кръвта на Вълчицата, която плаче, зове, разкайва се за стореното и се преражда... И както продължава Бернар Херцог в своите записки, тя ще се преражда от век на век до деня, в който не се появи прекрасен милостив ангел, пазител на семейството и рода, който да прощава и да утешава!

При тези думи Шпервер стана, припряно издърпа от ъгъла една факла, поиска ключовете за библиотеката от Кнапвурст, който го загледа смаяно.

После браконьерът ми направи знак да го последвам.

С широки крачки бързо пресякохме дългия, потънал в мрачна влага и ледена тишина коридор, подминахме оръжейната и скоро залата с архивите се появи в дъното.

Дотук не достигаха никаква шумотевица и глъч. Сякаш се бяхме озовали в запустял, изоставен замък, чиито единствени обитатели бяха призраци и зли духове.

Извърнах глава, зашарих с очи. Опитвах се да събера мислите си, но виждах единствено кошмарни видения, които се оказаха всъщност собствените ни сенки, проточили се до безкрая; виждах ги как се катерят по стените, как се превиват, а по ъглите се чупят и извиват настрани в плетеницата от вити коридорчета.

Почувствах се зле, в стомаха ми отново запъпли необяснимият ужас, сякаш прокобна, гибелна злина за кой ли път натегна във въздуха. Изплаших се, спомените отново нахлуха у мен.

Шпервер сне резето, отключи и рязко отвори тежката дъбова врата. Пребледнял до неузнаваемост, с разчорлени коси и високо вдигнат факел, той прекрачи прага. Изглеждаше необичайно възбуден. Влязъл в залата, не се поколеба и отиде право в дъното, спря до портрета на Едвиге, чиято прилика с младата графиня толкова ме бе поразила по време на първото ни посещение в библиотеката. С треперещ, ала тържествен глас Гедеон ми заяви:

— Ето я, Фриц! Това е тази, за която се разказва в преданието, което току-що чу. Това е тази, която трябваше да се завърне такава, каквато е, за да прощава човешките грехове и да утешава!... А тя вече се е завърнала!... В момента е долу, в покоите на стария граф!... Любящото чадо утешава и опрощава! Погледни я хубаво, Фриц! Тези прекрасни линии и извивки на лицето?... Ще я познаеш ли?... Това е тя — младата графиня Одил дьо Нидек!...

Вперих невярващ поглед в него.

Ала Гедеон вече се бе извъртял на пети към портрета на втората жена на Хуго.

— Колкото до тази жена — продължи, — тя е Хулдине Вълчицата. В протежение на хиляда години се мъчи да се отърве от проклятието и рида за покаяние из клисурите и деретата на Шварцвалд, стенанията ѝ се носеха над равнини и долини, над реки и пенливи, игриви потоци... Тя е виновницата за смъртта на горкичкия мой Ливерле... Ала греховете са вече изкупени! Отсега нататък графовете на Нидек най-сетне ще могат спокойно да спят, защото справедливостта възтържествува, добрият семеен ангел-пазител се завърна и отново е приет у дома!

---

[1] Фредегонд (545–597) — френска кралица, която в онези размирни години накарала Шилперик I, крал на франките и Неустрия, да прогони първата и да удуши втората си жена, а после се омъжила за него. Това впоследствие предизвикало война между двете съседни кралства — Неустрия и Остразия, а тя била прокълната! На същата приписват и много други жестоки убийства, чиято единствена цел била

да осигури престола и затвърди властта на сина си Клотер II. (бел. прев.) ↑

[2] Баден — днес Баден-Баден, град в Германия, в долината на Рейн и в полите на Шварцвалд, известен балнеоложки и лечебен курорт. (бел. прев.) ↑

[3] Чадърче (бот.) — виещо се растение. (бел. прев.) ↑

[4] Капелан — свещеник, който обслужва църквата в замъка. (бел. прев.) ↑

ЗАСЛУГИ

Имате удоволствието да четете тази книга благодарение на *Моята библиотека* и нейните всеотдайни помощници.

МОЯТА БИБЛИОТЕКА

<http://chitanka.info>

Вие също можете да помогнете за обогатяването на *Моята библиотека*. Посетете **работното ателие**, за да научите повече.